

Appendices from selected copies

NB. This is essentially a bare list from some copies; the identification of sources represents the mere whim of the compilers, always highly selective, sometimes pursued with modest energy, sometimes with none at all. Where a canon has been identified, is found very widely, but the sequence, form or rubric seems to point to one source in particular, only that one is cited – the apparatus would otherwise be intolerable.

[**Ac** as Szuromi 2006] **PjSIVk(155v), Brant/Vosmedian/Migne**

End:

[137]

Qui libri et quo tempore sint legendi in ecclesia^a

In Septuagesima cantatur, In principio, et legitur Pentateuchus Moysi usque ad passionem Domini. Septuagesima enim captivitatem Babilonis significat, id est confusionis, in qua sumus, dum in mundo captivamur, de qua exeuntes debemus ad Ierusalem redire, id est ad domum pacis, unde diabolus nos captivavit; quamvis enim captivitatis nostre semper memores esse debemus, specialiter tamen in his diebus oportet, quibus legimus et cantamus de abiectioe patris nostri Adam de paradiso, et de periculo Noe in diluvio, de Abraham qui exivit de terra sua, et de huiusmodi laboribus. Sicut enim Adam in exordio mundi factus est, sic et in principio anni et ecclesiastici officii de illo legere et cantare proponimus. A passione Domini usque in Pascha legitur Ieremias, quoniam Redemptoris nostri passionem ipsa aperta lamentatione presignavit. Ab octavis Pasche leguntur Actus apostolorum quindecim diebus, et cantatur Apocalipsis, id est Dignus est, Domine. Quoniam quod sancto Ioanni revelatum erat de morte Agni hoc apostoli predicaverunt. Postea leguntur Epistole canonice usque ad Ascensionem Domini, et decantatur de psalmis, Si oblitus, quia David prophetavit passionem Domini quam predicarunt apostoli. Ab Ascensione usque ad Pentecosten cantatur de festo, sed Apocalipsis legitur, quia revelatus est esse Dei Filius, cum ad celos ascenderet, cunctis videntibus, et multa que ante clausa fuerunt, ab illa die revelata patuerunt. Ab octavis Pentecostes usque ad Kalendas Augusti leguntur libri Regum, et cantatur Deus omnium. Quoniam sicut Saul et David et alii pro lege sua contra Allophilos et Goliath pugnauerunt, sic et nos post Pentecosten, id est postquam susceperimus donum Spiritus sancti in baptismo, pugnare debemus contra vitia et demones. Unde Apostolus: Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in celestibus. A Kalendis Augusti usque ad Kalendas Septembris legitur et cantatur Salomon, id est Sapientia cum responsoriis, In principio, Augustus sextus mensis est et calidus et anni medius. In sexta etate qua Dominus venit, debemus quidem propter eius sapientiam vivere, quoniam audita est, inter nos ipsa sapientia, que ex ore Altissimi prodiit, unde et cor hominis concalcat, et in eius meditatione exardescat. Quoniam Deus ignem venit mittere in terram, vel quia immediate, ut quisque ab estu vitiorum succenditur, magis debeat tunc sapientia pollere, ubi tanto sapientius est cavendum, quanto plus valet etatis perfectio ad resistendum. In Septembri legitur et cantatur de Iob, Tobia, Esther, Iudith. Hi sunt qui omnia adversa sustinuerunt. Sic et nos in septima etate qua mundus finietur, adversa queque debemus pro Domino tolerare patientius. A Kalendis Octobris usque ad

^a De libris in ecclesia imponendis *Brant; no insc. or rubr.* Sl

Novembrem leguntur libri Machabeorum et cantatur Adaperiat. Iste octavus mensis, letitiam significat resurrectionis, quia sicut Iudei finitis preliis et templo restituto, in himnis et confessionibus benedicebant Dominum, sic et in resurrectionis gloria, destructis preliis diaboli, sancti et iusti in Domino. Ergo a Kalendis Novembris usque ad Adventum Domini legitur Ezechiel, Daniel, et XII prophete cum responsoriis, Vidi Dominum; Ezechiel enim vidit quatuor animalia, id est quatuor evangelistas, qui Domini nativitatem, passionem, resurrectionem ascensionem, etc., mundum docuerunt. Daniel quoque venturum Dominum predixit dicens: Aspiciebam in visu, etc. Similiter et alii prophete nasciturum Dominum predixerunt, et ideo hi ante adventum eius leguntur, quia ipse est Salvator mundi quem nasciturum predicaverunt. Ab Adventu usque ad Natale legitur Isaias, qui quanto de Domino prophetavit urbanus, tanto nativitati eius legitur proximius. Ab octavis Domini usque ad Septuagesimam, leguntur Epistole Pauli cum responsorio, Domine, ne in furore, quoniam quod David prophetavit, Apostolus concorditer predicavit.

ID 16 app. (vers. F)

[Ac]PjVk *end.* Sl continues with cc 1-8, and Brant with cc 1-18 med. of II Lateran Co. of 1139

Aa

End

a 1

fo. 57r

Ex decretis Gregorii pape capitulo cclxxxiii. Gregorius Eulogio patriarche Alexandrino

Statuimus secundum priorem diffinitionem ut monasteria nullomodo ex suis prediis cogantur ab episcopis decimas dare quia si sunt nisi orphanis et peregrinis, quantomagus indignum valde est ut ab eis exigantur qui propter eum cuius decime sunt pauperes efficiuntur. Nam si pauperes sunt Domini hereditas eius hereditas pauperibus est eroganda./fo. 57v

cf adds to Vh in draft cat.; AL A aucta of Mantua 4.58a, 13 L of BAV 1361 13.43, Leipzig UB 276 fo. 73r-v, BAV Arch. S. Pietro C 118 fo. 63, Pisa Santa Catarina, fo. 64v are longer; Troyes BM 103 frag., and Innsbrück UB 90 fo. 276v (appendix to Gratian), Mantua BM 439 no. 5 end as here but none have this insc.; Leipzig UB Haenel 16, fos 22v-3 is shorter. See BMCL 15 (1985) p. 9 for earlier literature and WH 993 (1994)

a 2

Si presbiter nocte in somno pollutus fuerit

Caveat sacerdos ne cum communibus indumentis – est celos aperiri

Coll. S. Emmerami fo. 34r; cf BAV Pal. lat. 294 fo. 94v, 'Capitula ex canonibus sumpta' c. 1

a 3

Energumini non solum <non> assumendi sunt in clerum sed inventi ab officio removendi. Ex c' Arausico cap. vi

Energumini <non> solum assumendi non sunt – officio repellendi sunt

BD 2.34; ID 6.135

a 4

De eadem re. Ex decretis Pii pape cap. vi

Bene siquidem maiorum regulis diffinitum est – incursu demonum alieni

BD 3.72; ID 2.125

a 5

Ut episcopi vel presbiteri ignoti ante probationem synodalem non ministrant. Ex c'

Rotomag' cap. xiv [?]

Statuimus secundum canonicam cautelam omnis undecunque – ministerium non admittere

BD 1.122; ID 5.222

a 6

Ut ab alio episcopo ordinatus in clero non maneat. Ex c' Mogont' cap. iii

Ordinatus clericus ab alio episcopo non – clero non maneat

BD 2.40; ID 6.141

a 7

[mg. Ex c' Agatensi cap. v]

Presbiter et diaconus aut clericus qui sine – ei nullus impendat

BD 2.44; ID 6.145

a 8

Quid de de[ci]mis agendum sit. Ex c' Nannetensi [?] cap. vi

Instruendi sunt presbyteri pariterque ammonendi quatenus – prudenti consilio fiat

BD 3.138; ID 3.204

a 9

Ut decime omnes in episcoporum potestate consistent. Ex c' Cabillon' cap. ...

In sancto Cabillonensi concilio decretum est -/fo. 58r- suam semper pertineant

BD 3.146; ID 6.211

a 10

De avaricia sacerdotum. Ex c' Toletano cap. xxxiii

Avaricia radix cunctorum malorum cuius sitis – ordinationem episcopo pertinere

BD 3.203; ID 6.255

a 11

Ex concil' apud Confluentiam cap. lv

Si laici proprias capellas habuerint a ratione – misericordiam studiose implorent

BD 3.239 (insc. var.); ID 6.280

a 12

Ut nullus fiat patronus nisi recte credit. Ex c' Pari<si>ensi cap. ii

Ut nemo a sacro fonte aliquem – cum Deo pepigerunt

BD 4.27; ID 1.221

a 13

Ex concil' Agatensi cap. iii

Gentiles si infirmitate desideraverint sibi manum – et fieri Christianos

BD 4.30; ID 1.224

a 14

Ex decretis Eugenii pape cap. vi

Si parvulus egrotans ad quemlibet presbyterorum – synodum acerrime corrigendum

BD 4.49; ID 1.243

a 15

Ex dec' Martini pape cap. iii

Quicumque presbyter in sua provincia vel – baptismo moritur deponatur

BD 4.47; ID 1.241

a 16

Ex concilio Nannetensi cap. viiii

Ut unusquisque presbyter qui plebem regit – omni castitate erudiat

BD 2.56 ; ID 6.152

a 17

De substantia defuncti presbyteri cuius esse debeat. Ex c' Triburiensi cap. xxiii

Sancto concilio allatum est quod quidam laici/fo. 58v – facere presumpserint

anathematizetur

BD 2.206; ID 6.281

a 18*Ex concilio Aurelianensi cap. iii*

Omnibus servis Dei venationes et silvaticas – non habeant interdicimus

*BD 2.214 ; ID 6.289***a 19***De calumniis et homicidiis episcoporum et reliquorum ordinum. Ex concilio apud Theodonisvillam cap. i*

In concilio apud Theodonisvillam ubi interfuerunt – coniugio in perpetuo maneat

*BD 6.5 ; ID 10.134***a 20***De eadem re. Ex concilio Triburiensi cap. i. Cap' ecclesiast... a Carolo et primis Gallie et Germanie collaudatum et subscriptum*

Placuit nobis et fidelibus nostris ut –fo. 59r – Domini laud' decantabant

*BD 6.6 ; ID 10.135***a 21***De interfectoribus sacerdotum*

Qui presbiterum occiderit xii annorum ei – spe coniugii maneat

*BD 6.7; ID 10.136***a 22***De eadem re. Ex c' Wormatiensi*

Qui sacerdotem voluntarie occiderit carnem non – perfectius purificari mereatur

*BD 6.8; ID 10.137***a 23***De presbiteris qui sine orariis occiduntur. Ex concilio Triburiensi cap. xxvi*

Ut presbiteri non vadant nisi stola vel orario –fo. 59v– cum stola triplici

*BD 6.10; ID 10.139***a 24***De illo qui domino suo precipiente homicidium fecerit. Ex c' Nannet' k. ...*

Si quis liber iubente domino suo – sponte commissum peniteat

*BD 6.17 ; ID 10.146***a 25***De illo qui servum suum interfecerit. Ex c' Agatensi cap. xii*

Si quis servum proprium sine conscientia – sponte commissum peniteat

*BD 6.18; ID 10.147***a 26***Ex decr' Silvestri pape*

Si quis hominem publice penitentem interfecerit – in fine communicet

*BD 6.20; ID 10.149***a 27***De his qui pro vindicta parentum homicidia faciunt. Ex penit' Theodori*

Qui pro vindicta fratris aut aliorum – vindictam ego retribuam

BD 6.32; ID 10.161

a 28*Ex concilio Nannetensi cap. ii*

Si quis casu et non sponte homicidium – arbitrio sacerdotis maneat

*BD 16.16; ID 10.145***a 29***De his qui in opere necessario homicidium casu committunt. Ex c' Wormat' cap. v*
Sepe contingit ut dum quis operi – tenetur pro homicida*BD 6.21; ID 10.150***a 30***De eadem re. Ex c' Tribur' cap. xvi*

Si duo fratres in silva arbores – sanguine germani diiudicetur

*BD 6.22; ID 10.151***a 31***De illis qui homicidio infamati si negaverint. Ex c' Turonensi cap. ii*
Ubi manifestari potest quemlibet hominem perpetrasset – se absolvere certet*BD 6.24; ID 10.153***a 32***De eo per cuius delationem quis interfectus fuerit. Ex eodem k. ...*
Delator si quis extiterit fidelis et – admittatur ad baptismum*BD 6.27; ID 10.156***a 33***Ex concilio Mogontiensi cap. vi*

Qui odii meditatione vel [? expunct.] propter cupiditatem Iudeum –/fo. 60r– et aqua penit'

*BD 6.32; ID 10.162***a 34***De parricidis et fratricidis. Ex concilio Triburiensi cap. v*
Statuimus ut parricide et fratrice per – aut minuere valeant*BD 6.34; ID 10.163***a 35***De eadem re. Ex c' Mogont' cap. xi*
Parricidium autem quia sit detestabile crimen –eis non consentiunt*BD 6.35; ID 10.164***a 36***Ex c' Tribur' De illis qui infantes suos non sponte occidunt*
Si quis filium suum non sponte – sponte commissa penit'*BD 6.36; ID 10.165***a 37***De eo qui Christianum mancipium seducendo vendiderit. Ex c' apud Confluentiam k.*
vii

Item interrogatum est de eo quid – hominem sibi contrahere

BD 6.49; ID 10.176

a 38

Ut episcopus si delinquentes corrigere noluerit excommunicetur. Ex c' Meldensi k. vi
Episcopus qui eos quolibet munere vel – eo sententia promulgetur
BD 11.14; ID 14.84

a 39

Ex concilio Aurelianensi cap. x
Illud preterea omni ecclesiastico ordini omnimodis – probaverit quod obiecit
BD 2.196; ID 6.241

a 40

Ex dictis Augustini episcopi
Presbiteri diaconi subdiaconi vel deinceps quibus –/fo. 60v– verborum contagione
polluatur
BD 2.134; ID 6.208

a 41

De his qui sanctimoniales virgines vel viduas velatas rapiunt. Ex c' Meldensi cap. vi
Qui sanctimoniales virgines vel viduas rapiunt – salutaribus noluerint
anathematizentur
BD 8.52; ID 10.70

a 42

Ex concilio Mogont' cap. xvi
Nullus fassus abbatisse neque minister aliquis – operandi necessitas incumbit
BD 8.78; ID 7.96

a 43

Ex concilio Remensi cap. v
Femina non det penitentiam nec corporale – sacerdotes in convivio
BD 8.84; ID 7.102

a 44

*Ut presbiteri <omnes> parochiariis suis symbolum et orat' dominicam insinuent. Ex
c' Remensi k. viii*
Ut omnis presbiter parrochianus suis omnibus – ut oratio dominica
BD 2.62; ID 6.158

a 45

Ex concilio Cabillonensi cap. iii
Iubendum est ut oratio dominica in – credatur et intelligatur
BD 2.63; ID 6.159

a 46

*Ut omnis presbiter in sua ecclesia singulis diebus dominicis aquam benedicat. Ex c'
Nannet' k. v*
Omnibus diebus dominicis unusquisque presbiter/fo. 61r in – potum suum conspergant
BD 2.52; ID 2.118

a 47

*De servis ordinandis secundum ecclesiastica mandata quomodo ingenui fiant. Ex c'
Remensi cap. ii*

Auctoritas ecclesiastica patenter admonet insuper – propria illam roboravimus
BD 2.26; ID 6.127

a 48

De eadem re. Ex c' Toletano

Debe<n>t autem superscripte ingenuitatis carte non – prolate non valeant
BD 2.27; ID 6.128

a 49

De eodem. Ex eodem concilio

Instruendi sunt pretera laici ut sciant – potest procaveri debet/fo. 61v
BD 2.28; ID 6.129

a 50

De servorum ordinatione. Ex c' Toletano k. lxxxii

De servorum ordinatione qui passim ad – fungi non potest
BD 2.31; ID 6.132

a 51

De ecclesiarum servis. Ex eodem concilio cap. xxx....

De ecclesiarum vero servis communi sententia – gradus ecclesiasticos promov....
BD 2.32; ID 6.133

a 52

Ex concilio Altheim habito. cap. xxxviii

Nullus clericus ad gradum presbiterii promoveatur – penam excommunicationis luet
BD 2.234; ID 6.302

a 53

Ex concilio Nannetensi cap. v

Ut nullus presbiter alterius plebesanum eo – habuerit admissam recipiat
BD 2.91

a 54

Ex eodem concilio cap. ccccxix

Ut dominicis vel festivis diebus presbiteri –/fo. 62r– sollempnia rite peragant
BD 2.92

a 55

De presbiteris qui sine testamento discesserint. Ex c' Trib' cap. xiiii

Si quis cumque ex ecclesiastico gradu sine testamento – similiter de sanctimonialibus
BD 2.207; ID 6.282

a 56

*Ut inter clericos non imputentur qui sub nullius episcopi disciplina sunt. Ex c.
 Pari<si>ensi cap. x*

Nulla ratione clerici aut sacerdotes habendi sunt – ecclesie consuetudo nuncupavit
BD 2.226; ID 6.301

a 57

Ex concilio Mogont' cap. xx

Ut unusquisque episcopus in sua parochia – episcopum redire faciat
BD 8.56; ID 7.74

a 58*De clericis vagis. Ex eodem cap. xviii*

De clericis vagis seu de acephalis – sub custodia publica

*BD 8.57; ID 7.75***a 59***De admonitionibus presbiterorum. Ex concilio Aurelianensi cap. iiii*

Ut sacerdotes admoneant populum ut elemosinam det – peccatis nostris patimur

*BD 2.72; ID 6.166***a 60***Quomodo unusquisque orare debeat. Ex eodem concilio cap. vi vi^(a)*

Item instruendus est populus ut singulis – loco dominationis eius

*BD 2.73; ID 6.167***a 61***Quod non liceat missas celebrare [? corr. fr. –ari] nisi in consecratis locis. Ex c' Aurel' cap. iiii*

Audivimus quod quidam laici in domibus – sine tabula consecrata

*BD 3.61; ID 3.64***a 62***Ex concilio Triburiensi cap. xx*

Si plures heredes contenderint de communi –/fo. 62v– et unde vivat

*BD 8.40; ID 3.45***a 63***Ut pro fidelibus defunctis [after inversion] singulis diebus missas celebrare liceat. Ex c' Cabillon' k. xx....*

Visum pretera nobis est ut in – exhibeatur matre communi

*BD 3.64; ID 3.66***a 64***Ex c' Affricano cap. lxiiii*

Placuit etiam hoc ut preces que – fuerint collate dicantur

*BD 3.67; ID 3.69***a 65***Quid sit basilica. Ex dictis sancti Ysidori*

Basilion Grecorum rex erat. Hinc et – lapidum sepulti sunt

*BD 3.93; ID 3.83***a 66***Ut laici iuxta altare non sedeant. Ex c' Mogont' cap. xiii...*

Ut laici secus altare quo sancta – pateant sancta sanctorum

*BD 3.102; ID 2.137***a 67***Ex c' Laodicensi cap. xliiii*

Quod non oporteat mulieres ingredi ad – officiis deputata sunt

BD 3.100; ID 2.135

a 68*Ex dec' Marcelli pape cap. iii*

Quecumque contentiones inter Christianos orte fuerint – ecclesiasticis viris terminentur

BD 3.139; ID 3.205

a 69*De illis qui clam concipiunt. Ex c' Matiscensi cap. vi*

In hoc sancto concilio decretum est – parricida omnimodis habeatur

BD 3.200; ID 3.252

a 70

*Quod divina clementia fixis in terram genibus adoranda sit nisi in maior...
sollemniis. Ex Turonensi cap. xxx...vi..*

Sciendum est quod exceptis diebus dominicis – terra et cinis

BD 3.235; ID 3.276

a 71

*Quod omnes fideles in ecclesia nichil aliud agere debeat^(a) nisi orare. Ex c' Turon'
cap. xxxviii*

Sacerdotes debent/fo. 63r fideles admonere ut quando – funditus abstinendum sit

BD 3.234; ID 3.275

a 72

*De presbiteris per quorum negligentiam sine baptismo aliquis mortuus fuerit. Ex dec'
Sixti pape k. v*

Perpendant presbiteri quanti discriminis sit animas – quorum evenerit neglectus

BD 4.46; ID 1.240

a 73*Ex concilio Africano cap. xii*

Ut egrotantes si pro se respondere – participes facti sint

BD 4.36; ID 1.230

a 74*Ex concilio Arausico cap. xi*

Subito obmutescens prout statutum est baptizari – in suo nutu

BD 4.38; ID 1.232

a 75*De infirmis subito obmutescantibus. Ex c' Kartag'*

Is qui penitentiam in infirmitate petit – penitentiam dedit probaverit

BD 18.10; ID 13.15

a 76*Ut defunctis eucharistia non detur. Ex eodem concilio cap. vi*

Item placuit ut corporibus defunctorum eucharistia – faciant presbitero ignavi

BD 5.31 (with insc. adjusted); ID 2.40

a 76

De illis qui nesciunt qua fide baptizati sunt. Ex dec' Leonis pape cap. xxix

Hi autem de quibus scripsisti qui – catholicis copulandi sunt

BD 4.42; ID 1.236

a 77

Ex concilio Lugdunensi cap. xlvii

Episcopus aut presbiter si eum qui secundum veritatem – falsis iure discernens

BD 5.56; ID 1.250

a 78

De inordinato si ordines sibi usurpaverit. Ex dec' Ormisde pape cap. iiii

Si quis baptizat aut aliquot divinum – et nunquam ordinetur

BD 5.48; ID 1.251

a 79

Ex epistola Anteri pape cap. xv

Omnes fideles per manus impositionem episcoporum –/fo. 63v- ad divina valeamus

BD 4.66; ID 1.260

a 80

Ex concilio Meldensi cap. i

Ut presbiter in cena Domini ampullas – inducat presbiteros etcetera

BD 4.75; ID 1.274

a 81

Ex concilio Turonensi cap. iiii

Preterea et illud omnimodis observandum est – quod experimento didicimus

BD 4.80; ID 1.274

a 82

Ex c' Matiscensi cap. l

In synodo Matiscensi decretum est ut in omnibus – presumpserit anathemate percellatur

BD 5.34; ID 2.41

a 82

De pane qui Deo offerendus est. Ex dec' Anitii pape cap. iiii

Panes quos Deo sacrificium offertis aut – diligentia omnia facite

BD5.29; ID 2.38

a 83

Ex concilio Africano cap. xciii

Eorum qui pauperes opprimunt dona a sacerdotibus sunt refutanda

BD 5.39; ID 2.28

a 84

Ex eodem concilio et eodem capitulo

Oblationes dissidentium fratrum neque in sacrario neque in gazophilacio recipiantur

BD 5.38; ID 2.47

a 85

Ex concilio Remensi cap. v

Pervenit ad notitiam nostram quod quidam – sui periculo subiacebit

BD 5.30; ID 2.39

a 86

Ex concilio Cartagin' cap. xxxviii

Ut diaconus presente presbitero eucharistiam corporis – cogit iussus eroget

BD 5.13; ID 2.39

a 87

Ut presbiteri mundum vas habeant ubi corpus Domini recondatur. Ex c' Turonensi cap. iiii

Ut omnis presbiter habeat pixidem aut – quod absit fiat/fo. 64r

BD 5.9; ID 2.19

a 88

De sacramento integre percipiendo

Gelasius Maiorico et Iohanni episcopis. Comperimus quid quidam in eadem provincia – non potest provenire

Trip. 1.46.39 as here, with same rubric in later form; ID 2. 89

a 89

Quod non sit porrigenda hostia intincta. Ex decretis Iulii pape

Illud quod pro complemento communionis quidam – sacramenti institutionem signaret

BD 5.1 has as part of longer text, and with distinct rubric; as here ID 2.85 (Trip 3.2.8)

a 90

Ex concilio Aurelianensi cap. iiii

Illud etiam annectendum videtur ut oblationes – presumpserit anathema sit

BD 5.12; ID 2.22

a 91

Ex decretis Euticiani pape cap. ii

Qui post cibum sacrificium acceperit aut – xx dies peniteat

BD 5.35; ID 2.45

a 92

Ex penitent' Romano

Si vero sacrificium evomuerit xl dies – qui evomuerit penit'

BD 5.49; ID 2.58

a 93

De eucharistia inveterata. Ex c' Aurel' k. v

Omne sacrificium sordida vetustate perditum igne – iuxta altare sepeliendus

BD 5.50; ID 2.59

a 94

De eadem re. Ex penit' Romano

Si ceciderit sacrificium de manu offerentis – xx dies peniteat

BD 2.52; ID 2.61

a 95

Ex concilio Mogont' cap. xix

Laicus non debet in ecclesia lectionem – responsoria sine Alleluia

BD 8.87; ID 7.104

a 96

De clericis iniuste tonsuratis. Ex eodem k. xxiii

De clericis vero hoc statuimus ut – vel consensu parentum

BD 8.91; ID 7.109

a 97

De clericis qui tonsurum dimi/64vserint et uxores acceperint. Ex c' Trib' k. xvi

Clericus si tonsura dimissa uxorem acceperit – usurpaverit dimittere compellatur

BD 8.97; ID 7.115

a 98

Si laicus absolutus cum laica absoluta peccaverit. Ex concilio Meldensi cap. vii

Si laicus cum laica femina idem – et modus penitentie

BD 9.68; ID 8.208

a 99

De uxore qui conscio marito mechata fuerit. Ex c' Mogont' k....

So conscio marito et ipsa consentiente – annos accipiant communionem

BD 9.69; ID 8.206

a 100

Ex concilio Nannetensi cap. vi

Quod si vir non habens uxorem – in fornicationem ceciderunt

BD 9.70; ID 8.207

a 101

Ex concilio Neocesariensi cap. ii

Mulier si cum duobus fratribus nupserit – in vita permanenti

BD 17.1; ID 9. 67

a 102

[lacuna]

Qui dormierit cum duabus sororibus et – unquam coniugio copulentur

BD 17.2; ID 9.68

a 103

De illo qui <se> ignorante cum sorore uxoris sue fornicatus est. Ex c' k. ...

In lectum mariti absente uxore soror – eternum coniugio privari

BD 17.4

a 104

Ex eodem cap. ix

Si quis cum duabus sororibus fornicatus -/fo. 65v- a coniugio abstineat

BD 17. 6

a 105

Ex eodem concilio et capitulo

Similiter et de duabus sororibus qui cum – nescivit accipiat maritum

BD 17.7

a 106*In concilio Mogontiacensi cap. iii*

Si quis fornicatus fuerit cum duabus – quod morchidum vocant

*BD 17.8; ID 9.70***a 107***Ex c' apud Vermeriam cap. x*

Si quis cum filiastra sua fornicatus – potest alii nubere

*BD 17.10***a 108***Ex eodem concilio cap. xi*

Si quis cum noverca sua dormierit – dormierit stare potest

*BD 17.11***a 109***De muliere cum qua pater et filius fornicati sunt. Ex c' Trib' k. vi*

Quidam fornicatus est cum quadam muliere – spe coniugii maneat

*BD 17.16; ID 9.76***a 110***Ex eodem cap. xii*

Si quis cum uxore fratris sui – aliam coniugem accipiat /fo. 65v

*BD 17.17***a 111***De illo qui sponsam filii sui oppresserit. Ex c' Trib' k. ...*

Si quis sponsam filii sui oppresserit – ignarus aliam accipiat

*BD 17.18***a 112***Ex eodem concilio cap. i*

Interrogatum est si quis cum filia – desperati multiplicius peccent

*BD 17.20; ID 9.78***a 113***Ex concilio Mogont' cap. v*

Interrogatum est si pater et filius – diffinitum tempus observent

*BD 17.21; ID 9.79***a 114***[lacuna]*

Si quis filiastram suam aut filiastrum – nunquam accipiat. Simi.....

*BD 17.22; ID 9.80***a 115***Ex penit' Theodori*

Mulier quocumque molimine aut in se – ii annos peniteat

*BD 17.27; ID 9.85***a 116**

Ex eodem

Si sanctimonialis cum alia sanctimoniali per – vii annos peniteat
BD 17.28; ID 9.86

a 117

De muliere si cum altera fornicata Ex c' Anquirensi cap. viii
 Mulier si cum muliere fornicata fuerit – accipiat amorem peniteat [p.c.]
BD 17.29; ID 9.87

a 118

De incestuosis ex c' Aurelian' cap. i/fo. 66r
 Incestuosi dum in ipso detestando atque – spe coniugii maneat
BD 7.5; ID 9.41

a 119

De illis qui cum pecudibus peccant. Ex penit' Theodori
 Qui cum pecude fornicatur quidam iudicant – qualitatem persone peniteat
BD 17.32; ID 9.90

a 120

De synodis quo tempore habende sint. Ex c' Antioceno cap. xx
 Propter utilitates ecclesiasticas et absolutiones earum – metropolitana iura videntur
 esse commissa
BD 1.44; ID 5.154

[Quo]d si infra biennium
cf BD 1.46; ID 1. 156

rest of leaf blank/ fo. 66v

a 121

Animalia coitu hominum polluta occiduntur carnesque – dubio non occiduntur
Ben. lev (ed. Baluze) 2.209b; XIIP (1)11.113, (2) 12.193 etc

a 122

Si quis presbiter a plebe sibi – digne ultionis vindictam exercuisse
BD 2.184; ID 6.229 (cf above 5.2)

rest of leaf blank/ fo. 67r

change of hand

a 123

Urbanus episcopus servus – De religione vestra – viii id' Oct
pr. H orst Fuhrmann, 'Papst Urban II. und der Stand der Regularkanoniker', Sitz. Bay. AW, Ph.-
hist. Kl. (1984) 35-8

Urbanus – benedictionem. Inter Scafubsenses et Renenbuochenses quare – apud
 Forum Cholcherii
Fuhrmann 39-40

Urbanus II

Quicumque vivunt in congregatione quavis -/fo. 67v- vide quod promiseris

Fuhrmann 42-40

a 124

Greg' papa de libertate monachorum

Quam sit necessarium monasteriorum saluti prospicere -/fo. 68r (change of hand)-
/68v- Aprilis indictione quarta

JE +1366, cf Gilchrist in Fälschungen im Mittelalter MGH 1988 ii. 263-87 for some further references to the transmission; 74T 39 - see below for pt

change of hand

a 124

Zacharias papa

Decimas quas in usum pietatis concessa – dampnationis periculum incurrere

C. Rome Autumn 1078 c 7; there is no obvious explanation of the misattribution in the widespread transmission of this text, for which see Gilchrist ZRG 59 (1973) 35-[82] and 66 (1980) 192-229

a 125

Ex concilio Cangrensi

Decrevit per omnia sancta synodus ut nequaquam secundum suam voluntatem
episcopi decimas fidelium vel oblationes eorum alicui laicali persone concedere -/fo.
69r- magis talem vitam sacerdotum testimonio ducere, ut pro ipsa sua reverentia ab
omnibus ipse timeatur. Nuper autem apud - terra diffinitum Amen

a 126

*Hec sunt decreta Lateranensis concilii quod habitum est anno incarnationis
m.c.xxxviii, presidente eodem domno Innocentio papa secundo, cum maxima
multitudine episcoporum, abbatum et aliorum religiosorum, e diversis mundi
partibus congregatorum*

Statuimus ut si quis -///fos. 69v-71v- irritas esse censemus

C. Lateran II

fo. 72r with change of hand

a 127

*Incipiunt regule ecclesiastice et sententiis sanctorum patrum deflorate a legatis ipsius
apostolice sedis in Gallias pro ecclesiasticarum dispositione causarum deportate*

Si difficile et ambiguum apud te – intumescat superbia

74T (Suabian version), pref., c 1

Ex decretis Clementis cxvi adlocutio Petri ad Clementem

Si te multi O Clemens propter rigorem iusticie – quam his qui foris sunt et evidenter
inimici

*mod. fr. H 35. 35-****

*De primatu Romane ecclesie quod n ab apostolis neque apostolicis viris neque ab
ullo hominum sed ab ipso Christo Domino nostro obtinuit quod mater est omnium
ecclesiarum quod potestatem haber claudere et aperire celum*

Anacletus -/fo.72v- apostolico terminentur iudicio

74T c. 2

There follow:

cc. 3-5, 9-10, 12/fo. 73r, 13-14, 25-28/fo. 73v, 29-38/fo. 74r, 39b (*beg. Descriptiones quoque rerum*), 40, 42/fo. 74v, 43, 56-58, 65, 67, 72, 74b/75r, 75
in mg. here

Oves suum pas[to]rem accusare non possunt – pro sua inius[ti]cia
as 74T Engelberg 52 (Gilchrist p. liv)

76, 78-82, 86/fo. 75v, 87-92/fo. 76r, 95-6, 98-100, 102, 108-9, 111, 114/fo. 76v, 115-6, 118, 123-5/fo. 77r, 127-8/fo. 77v, 129-31/fo. 78r, 136-38/fo. 78v, 140-1, 143,

Si quis vel ante baptismum – iam ante corruptus
cf Engelberg 52 (E), Stuttgart HB. VI.107 (S) and BAV lat. 4160 (VI): Gilchrist p. xlix

150-56 (152 *as 'Kalistus' cf ms S*)/fo. 79r, 157-59, 169-70, 173, 174 (*in mg.*)

Gregorius papa Constantio Mediolanensi episcopo. Ex eisdem decretis
Si lapsis ad suum ordinem revertendi – previderitis monachos ordinate
widespread in some form, but ends as here Coll. in VII Bks of Vienna 2186 as 5.61.3 (Clavis)

177/fo. 79v, 178-9

Gregorius scribens Iohanni Corinthiorum dampnavit Paulum – pristinum gradum restituit
74T ms S (Gilchrist p. lvii)

183, 184 (*as Gelagius*), 185, 187/fo. 80r-v, 189, 195-97, 202/fo. 81r, 203a (*to summa coegerit necessitas*), 206-209, 212, 215/fo. 81v, 217, 224-25, 227-28, 234, 237, 241/fo. 82r, 242-43, 249-50, 256-7, 259, 261-3/fo. 82v, 264, 266, 269, 270

Alexander papa generali synodo presidens constituit
Constituimus et presenti decreto confirmamus sicut – animarum salutis immemor
JL 4722, here as 74T of Vienna lat. 2153 (ms Vh), Gilchrist p. lix

275, 290/fo. 83r, 291-307, 330,

Ex v Toletano concilio
Sane de futuris regibus hanc sententiam – pernitiem regnum convertere

Ut imperator subditus sit sacerdotibus
Felix papa Zenoni augusto. Certum est hoc rebus vestris esse – in contumeliam disponentis/fo. 83v
JK 601, cf 74T Vh (Gilchrist p. lix); AL 4.11, 3L 1.8.4 etc

Si imperator catholicus est salva pace – presulibus non preferre
JK 611, cf e.g. AL 4.12, 3L 1.8.2, etc

74T 308, 311, 315-317/fo. 84r, 324-26 (*beg. 'Habe ergo'*), 327/////fos 84r-87r, 328

Autenrieth in Die Handschriften der ehemaligen Hofbibliothek Stuttgart iii describes the following canons as found in Stuttgart HB VI 107 (74T ms S) as also found in St Gall 676 pp 162-70 (74T ms G), Engelberg 52 (74T ms E) fos 45r-49v, Vienna 2153 (74T ms. Vh) fos 42ff, and here, and notes partial texts in Clm 22289 fos 208ff (Pan. ms Mn), Wolfenbüttel 9.4. Aug. 4o (Heinemann 2985, 74T ms W) 29r-33r.

a 129

Felix papa omnibus episcopis. De ecclesiarum consecratione et missarum celebrationibus – testamenti sunt precepta

cf BD 3.57 pt (=ID 3.60); CSem. 1.148; above 2.33; Vallic. B 89 no. 13

a 130

Si enim Iudei qui umbre legis – et pigritia agatur

BD 3.58 pt (ID 3.61) etc

a 131

[Ex dec. Evaristi in mg]

Omnes basilice cum missa semper debent consecrari

BD 3.27 (ID 3.32); above 2.13

a 132

[Ex decretis Ormisde cap. x in mg]

Ut nulli presbyteri <in ecclesia> consecrata aliud – si laicus anathematizetur

BD 3.17 (ID 3.20); above 2.17

a 133

[Ex dec'.... cap... in mg]

Si motum fuerit altare denuo consecratur ecclesia – salibus tantum exorcizetur

BD 3.11 (ID 3.13); above 2.20

a 134

[Ex dec' eiusdem in mg]

Si homicidio vel adulterio ecclesia fuerit – et denuo consecratur

BD 3.12 (ID 3.14); above 2.21

a 135

Ut ecclesie destructe ubi aut plures – qualiter consistere possint

BD 3.21 (ID 3.26)

a 136

Si qua sanctorum basilica a fundamentis – reverentiam sanctificationis accipiet

CSem. 1.153; Vallic. B 89 no. 18; cf BD 3.62b (ID 3.25b)

a 137

Si quis vult monasterium suum ad meliorandum -/fo. 87v- loco ad ministeria

BD 3.26 (ID 3.31)

a 138

[Ex decretis Igini pape cap. iiii in mg]

Ligna ecclesie dedicate non debent ad – non debent admitti

BD 3.39 (ID 3.44); above 2.16

a 139

Ecclesias Arrianorum ubicumque inveneritis catholicas eas – opere facile consecravimus

BD 3.32 (ID 3.37)

a 140

Greg' Felici episcopo Siciliensi. De dubitatione dedicationum ecclesiarum super qua – ostenditur rite peractum

JE + 1334 (PL 77.1325-6) ; H 751; AL A aucta 9.73, B 5.23 (inc. var.)

a 141

Illi de quorum baptismo vel confirmatione dubitatur iuxta apostolicam institutionem in hec verba – confirmanda. Si baptizatus es - es confirmo te

a 142

Item placuit ut quicumque in ecclesia vel semel legerit ab alia ecclesia – cum ccxvi episcopis

C. Mileva c. 15 (H); C. Afric. c. 57 (D); BD 8.11 (ID 7.14) have beginning only

a 143

Si quis laicus in ea civitate in qua moratur tres dominicas – cum aliis lx

a 144

Greg' papa Candido episcopo. Presentium lator literarum Calumniosus pro hac – prebere non desinat

JE 1161; Reg. II. 11 (MGH i.109-10); 4L (Gilchr.) 4.63; Ashb. 1554 no. 210 (insc. shorter)

a 145

Greg' papa Etherio episcopo. Pervenit ad nos quendam episcopum ita –/fo. 88r- eius debet consecrari

JE 1872; Reg. XIII.8 (MGH ii. 374); Ashb. no. 208 (insc. shorter)

a 146

Ut in ecclesia nichil agatur preter cultum orandi atque psallendi. Ex dictis Augustini
In oratorio preter cultum orandi et – iugiter impensa concordent

BD 3.80 (ID 3.72) etc

a 147

Ut heretici prohibeantur ab ecclesia Dei. Ex concil' Laod' cap. vi
Quod heretici permittendi non sint ingredi – in heresi permanentes

Ans. ded. 12.20 (best fit); AL A aucta 9.64

a 148

Quam periculosum sit aliquem in ecclesia sepeliri. Ex dictis Aug'
Quibus peccata dimissa non sunt a – culpa temeritatis accuset

BD 152 (ID 3.214), 3L 3.10.9 etc, none with this rubric

a 149

Ne quis sibi ecclesiam faciat heredem [or –ere] exhereditato filio vel filia
Quicumque vult filio exheredito heredem facere – que illi donaverat

ID 3.177 (has added sentence), CSem. 3.12 etc, none with this rubric

a 150

De eadem re

Si quis autem irascitur filio suo infideli est deterior

Paraphr. of CSem. 3.103 etc

a 151

Ex canonibus apostolorum. Ut clerici proprias ecclesias non deserant. cap. xv

Si quis presbiter aut diaconus aut quilibet – neque prepositus perseveret

Ans. ded. 6.123, AL A aucta (Mantua) 7.188 etc, none with this insc.

a 152*De eadem re*

Hiberius papa. Suggestum namque est quod pro preteritis -/fo. 88v- filios orphanos relinquantis

H 495. 17-34 etc

a 153*De eadem re*

Iulius papa. Nullus episcopus alterius parrochianum presumat retinere – iudicare ullatenus poterit

H 192. 22-5 (Sixtus), Cap. Angil. ed. Schon c. 15 (with literature); as Julius 3L 2.5.16 but end var., 2.32.96 as here without insc.; cf Hincmar, Pittaciulus (MGH Concilia iv Suppl. II) c 10b

a 154

Omnes clerici vel lectores sicut levite – catholice reus erit

C. Tol. IV c. 40, H 370a; Ans. ded. 5.163; AL A aucta 7. 203 etc

a 155

Pelagius papa Iohanni patricio. Quod una est ecclesia et hecin radice sedis apostolice constituta. Qui extra illam est non consecrat sed dissecrat

Noli catholicam semper mentem aliqua scismaticorum -/fo. 89r- non agnoscis ecclesia

LdeL iii. 597-8 from Vh; Gassó and Batlle (1956) ep. 24.14, 16-18, 5-10, printing the Pelagius letters here from 74T ms Vh, (their ms I, cf ibid. pp. xlv-viii), which does not entirely coincide with the text here either in its content or its readings

a 156

Dominus noster Ihesus Christus in evangelio -/fo.89v- vestrum communicare presumat

LdeL iii. 599-601 from Vh; Gassó and Batlle (1956) ep.35.1-5,7-9, 11-13

a 157

Quanta pax in^(a) Galliarum episcopos et apostolicam sedem semper fuerat sed ne subito ex laico episcopus fiat

Pelagius papa Sabauda Aurelianensi episcopo – talia emendare studeatis

Gassó and Batlle (1956) ep.19.22-6, 29

a 158

Ut persone ad sacros ordines promovende diligenter inquirantur et presbiteri semper recitant nomina apostolici et ordinatoris sui quisque episcopi

Pelagius papa Laurentio episcopo Centumcellensi. Principali – ministeria celebrare

Gassó and Batlle (1956) ep.43.1, 3-4

a 159

*Quod necessitate temporis cuidam qui post uxorem concubinam habuit papa concessit
ut in diaconum promoveretur*

Pelagius Florentino episcopo de Cluso. Fraternitatis tue -/fo.90v- relinquatur occasio
Gassó and Batlle (1956) ep.47 complete

a 160

*Quod episcopum excommunicare papa voluit nisi sacratam feminam quam cuidam in
coniugem tradidit ecclese redderet*

Pelagius papa Prisco episcopo Capuano – esse remotum
Gassó and Batlle (1956) ep.49 complete

a 161

*Ut per publicas potestates non solum comprimantur laicorum excessus sed et scismata
sacerdotum*

Pelagius papa Iohanni comiti. Benedicimus – colligerentur scismata
Gassó and Batlle (1956) ep.38.1

a 162

De scismaticis a seculari principe iudicandis

Pelagius papa Iohanni patricio. Utamini oblata – nec meritum
Gassó and Batlle (1956) ep.53.10 pt

a 163

*De eadem re et quod ecclesia persecutionem non facit dum malos reprimit et quod in
scismate est qui ab apostolica sede divisus est*

Pelagius papa Valeriano patricio. De causis -/fo.91r- et opinionis gloriam
Gassó and Batlle (1956) ep.52. 1-2, 4-9, 13-14, 16

a 164

*Nullum ait maius sacrificium princ[ipi]bus esse quam divisos ab ecclesia a sua
malicia compescere quia hoc divine et humane leges statuerunt*

Pelagius papa Carello magistro militum . Tertius – vigore compesci
Gassó and Batlle (1956) ep.65.2(pt), 3-5

a 165

*Quod secundum regulas patrum omnis ecclesiastici ordinis prestiterit [? corr. to
resisteret] ei cui subiectus esse debet primo excommunicetur, si permanserit seculari
iudice comprimatur*

Pelagius papa Marse patricio. Promiseratis de illo – potestates publicas opprimatur
Gassó and Batlle (1956) ep.60.1-3(to gloriari), 4/fo. 91v, 5

a 166

*De episcopo quem captum per seculares homines ad se violenter duci precepit papa,
sed et precium ducentibus promisit*

Pelagius papa Iohanni magistro militum. Paterno vos – mercedem
Gassó and Batlle (1956) ep.69

a 167

*Ut non communicet quis eis qui ab apostolica se separati^(a) sunt, et de Aquilagense^(a) et
Mediolano episcopo^(a) quos ad principem duci sub custodia precepit apostolicus ut[?]
debite subiacerent vindicte*

Pelagius papa Valeriano patricio. Omnino admonemus – vindicte subiaceant

Gassó and Batlle (1956) ep.59.2b,3

a 168

*Ut per publicas potestates reprimantur qui ad sua^(a) heresim alios Christianos student
attrahere*

Pelagius papa Gaudenzio episcopo Vulterano. Admonemus ut eos – scelere
conquiescant

Gassó and Batlle (1956) ep. 21.1

a 169

*Quod pariter devitandi sunt heretici et eisdem communicantes et qui eorum nomina
recitaverint in suis orationibus*

Gelasius papa Iohanni illustri. De sacra tibi communione rescribimus ut – velis
miscere consortium

JK 671; pr. in Theiner, Disquisitiones 201, from 74T Vh

a 170

Qui post acceptum ordinem sauciatus aut devitatus fuerit non ideo ordine carebit
Gelasius papa Palladio episcopo. Precepta canonum quibus ecclesiastica regitur
disciplina -/fo.92r- doceantur fidei symbolum

JK 706 from CB Gel. 31, ID 6.107, but these end entirely differently

a 171

Ex concilio Elibertino

Si quis fidelis ad aleam id est – poterit communioni reconciliari

H. 343b; 9L 2.88, Trip 2.33.15 etc

a 172

Ne episcopus aut etiam relique ordines alee vel ebrietati deservient

Leo papa. Episcopus aut presbiter aut diaconus alee – similiter etiam laicus

BD 14.5 (Can. apost. tit. 32)

a 173

Quod non licet res ecclesie nec sue proprietati usurpare nec parentibus condonare
Leo papa. Omnium negotiorum ecclesiasticorum curam episcopus habeat – ecclesie
negotia depredentur

BD 1.210 (Can. apost. 39) and widespread, but not as Leo

a 174

Quod^(a) modis heretici sancte ecclesie reconcilientur. Ex decreto S. Greg' pape primi
Gregorius papa Quirico et reliquis Hibernie episcopis. Ab antiqua patrum institutione
didicimus ut – confessione docendi sunt

*Excerpts from JE 1844, Reg. XI. 52 (MGH ii. 325-6); ID 1.153, above 1.88, 3L 3.7.58 etc have
less*

a 175

*De reconciliatione Eulalii episcopi eo quod donaverit omnia scripta Romane ecclesie
contraria. Ex decr' pape Bonifac'. Bonifacius papa Eulalio patriarche Alexandrino*
Aurelius Cartaginensis olim ecclesie episcopus cum – quocumque ingenio fuere

JE +883; H 703-4

a 176

Quod nomina scismaticorum ... divina misteria non sunt memoranda. Sacratissimo archiepiscopo Rome vel patriarche Ormisde Iustinus imperator/fo. 92v
 Scias effectum nobis pater religiosissime quod – diem penitentia correcti
H 687b-8a; AL 12.30; Pol. 7.5.19; 3L 3.3.8

a 177

Quod clerus et populus potestatem eligendi perdat si male elegerit. Ex dec' Greg' pape. Gregorius papa generali synodo presidens decr...
 Quotiens defuncto pastore alicuius ecclesie alius – eligendi potestate deprivatur
C. Rome 1080 c. 6; as Gregory VII, and with no such rubric, Madrid 11548 fo. 63r, Vall. B 89 nos 98, 155; Tarrac. I no.446, II no. 6.45; cf Gilchrist in ZRG 1973, 1980, above no. a 124

a 178

Ut coniugati non separarentur qui necessitate mortis proprium filium baptizaverint. Ex dec' Iohannis pape. Iohannes papa Anselmo Mozine ecclesie episcopo
 Ad limina beati Petri ac Pauli apostolorum – aliquatenus separari debere
JE 3258; AL 10.30, 3L 3.11.12 etc (often with this rubric); compare the supplement to Collectio Tripartita B in several of the later copies elsewhere on the site

a 179

Ne aliquis filiolum patris sui ducat uxorem. Ex dec' Zacharie pape et Deusdedit pape
 Quod non oportet filiam quam de -/fo. 93r- cooperantibus consentientibusque peniteat
JE +2004, +2303; as here AL 10.28, Pol. 6.4.37

a 180

Scimus enim quia multum derogatio prevalet – et primates ecclesie
H 68-9

a 181

Qui rancida virorum corda inficit maliciam – suo homicida est
H 73

a 182

Apostoli statuerunt iussione Salvatoris ut maiores – universalem construxit ecclesiam
H 74

a 183

Ad huius sancte et apostolice sedis apicem – Domino tradite sunt
H 95

a 184

Summa est iniquitas fratribus detrahere et – suo homicida est
H 104

a 185

Qui vero innocentem vel fratrem quocumque – detrahere ne eradiceris
H 114

a 186

Christus est caput omnis principatus et – es Petrus etcetera
H 117

a 187

Quid enim ei prodest suo errore – consensum prestat erranti
H 117

a 188

De occultis cordis alieni temere iudicare – Deus iudex sit
H 132

a 189

Iniusta enim iudicia ab omnibus cavenda – nec quemcumque dampnare
H 132

a 190

Tantam a Domino et huius sancte sedis – auctoritate opem feramus
H 133

a 191

Item placuit ut quotiens ab acusatoribus – iam non admittantur
H 316a

a 192

[in mg Geneclius episcopus dixit]

Etiam hoc adiciendum secundum statuta veterum – dicit sanctitas vestra?

Ab universis episcopis dictum est, A – veterum statuta servari
H 296a (mod.)

a 193

Si presbyteri vel diac' fuerint accusati – accusantur forma servata
H 297-8

a 194

Qui in ecclesia Christi morbidum aliquid/fo.93v – persistunt heretici sunt
AL 12.50; 3L 3.3.14; Pol. 7.5.23 etc

a 195

Hereticus est qui alicuius temporalis commodi – fingit vel sequitur
AL 12.52; 3L 3.3.15; Pol. 7.5.24 etc

a 196

[Ex dictis []asillii capl...xxvii in mg]

Ecclesiasticarum institutionum quasdam in scripturis, quasdam – quam publica<ta>
 scripta

*At head of leaf is added: quedam vero consuetudine roborata approbavit usus for insertion after
 mysterio consecratas^(a) accepimus*

*BD 3. 127, Bonizo 4.130 ; 3L 3.9.13 (shorter) etc; the passage inserted is found in ID 4.69, and
 above 2.159, and elsewhere*

a 197

[...ug' ad Casula..um presbiterum in mg]

In his rebus de quibus nihil certi – ecclesiasticarum coercendi sunt
BD 3.126 (ID 4.68), with insc. as here; cf 3L 3.9.6

a 198

Innocentius Decentio episcopo. Quis nescit aut non advertat id – institutionum videantur amittere

BD 3.125 med. (ID 4.67)

a 199

De causis de quibus nullam solvendi –/ fo.94r- a Patre meo

BD 3.128 (ID 4.70)

a 200

Greg' omnibus episcopis Numidie. Nos quidem iuxta relationis vestre seriem – innotam esse concedimus

JE 1144; Reg. I. 75 (MGH i. 95); BD 3.124, ID 4.66 etc are distinct in text

a 201

Nicolaus episcopus prudentissimo viro Phocio. De consuetudinibus quas nobis opponere nisi – vel eis reistimus

JE 2691 ; MGH Epist. Carol. aevi 4. 451; cf ID 4.211b etc, all var. at end.

a 202

Greg' Felici episcopo Messalensi. Consuetudines que ecclesiis gravamen noscuntur inducere – decet consideratione remittere

JE 1133; Reg. I. 64 (MGH i. 85); ID 4.211b, above 2.156, have var. insc.

a 203

Omnia talia que neque sanctarum scripturarum – sunt resecanda estimo

as here C. Chalons I 13.13; ID 4.206 etc have more

a 204

Beatus Ysidorus dicit, Adime consuetudinem, serva legem, usus auctoritati – et ratio vincat

Isid. Sin. ii. 80 in PL 83.863B

a 205

Non licet iniquas observationes agere kalendarum – observatio paganorum est

BD 10.15 (ID 11.42)

a 206

Si quis kalendas Ianuarii ritu paganorum – presumpserit anathema sit

BD10.16 (ID 11.43)

a 207

Quod non oporteat Christianos iudaizare et ociari in sabbato, sed operari eos in eodem. Preferentes autem in veneratione Dominicum diem si vacari voluerint ut Christiani hoc faciunt. Quod si reperti fuerint iudaizare anathematizatos [–ndi ss] sunt

a 208

Greg' papa Romanis civibus suis. Pervenit ad me quosdam perversi spiritus –/fo.94v- nisi veritati contradicit?

JE 1865; Reg. XIII.3 (MGH ii. 367-8); Pisa S. Cater. 59 fos 9v-10r as here; Trip. 1.55.50, ID 4.6, IP 2.169 etc end variant, other versions have distinct insc.

a 209

Quia persuasum est populis die dominico – orationis gratia vacent

C. Orleans II c. 31 (Hisp.); 4L 4.24.31 (Clavis)

a 210

Decernimus ut in omnibus dominicis diebus – suorum fascibus liberentur

BD 5.24 (ID 2.34)

a 211

Oblationem quoque et pacem in ecclesia – et concordia demonstratur

BD 5.25 (ID 2.35)

a 212

Ut de oblationibus que offeruntur a – hec verba benedicat

BD 5.27 (ID 2.37a)

a 213

Domine sancte Pater omnipotens eterne Deus – regnat per omnia s.

BD 5.28 (ID 2.37b)

a 214

Singulis dominicis diebus in Quadragesima preter – penitus communicandum est

BD 5.19 (ID 2.29)

a 215

Nicolaus episcopus Karolo archiepiscopo. Hoc vobis interrogantibus statuimus ut nulli – aut memoria retinetur

JE 2709; MGH Epistolae Car. aevi 4. 672-3; BD 7.2 (ID 9.39) etc end so, but as C. Worms

a 216

Greg' Felici episcopo Sicilie. Progeniem vero suam unumquemque usque ad -/fo.95r-dudum statutum legimus

JE +1334; H 751. 28-35 (extr.); 3L 3.11.60; cf BD 7.11 (ID 9.26), but none with insc. as here

a 217

Greg' papa Secundino servo Dei incluso. Cum cognata misceri prohibitum est quia – sancto martyrio consummatus

H 739a. 19-24; CSem. 1.162

a 218

Consanguineos extraneorum nullus accuset vel consanguinitatem – propinquitas fuerit separentur

BD 7.21 (ID 9.57)

a 219

[Ex dec' Ormisde pape cap. vi mg]

Ut nullus fidelis cuiuscumque conditionis sit – nubat in Domino

BD 9.3 (ID 8.141)

a 220

De coniugali autem violatione requisisti si – ulla transgressione violetur

BD 9.31 (ID 8.169)

a 221*[Ex dec' Fabiani pape cap. v mg]*

Neque furiosus neque furiosa matrimonium contrahere – contractum fuerit non separentur

BD 9.30 (ID 8.168)

a 221

Quod non oporteat cum hereticis universis – se fieri promittant

BD 9.78 (ID 8.204)

a 222

Desponsatam puellam non licet parentibus dare – eligere si voluerit

BD 8.19 (ID 7.40)

a 223

Audite karissimi membra Christi et matris – et ducatis uxores. Item post pauca. Coram Deo contestor et angelos eius - et nunquam licebit

excerpts from BD 9.15-16 (ID 8.153-4)

a 224

Greg' III *[ss]* papa Bonefacio archiepiscopo. Viduas a proposito viduitatis discedentes credo – in die Domini

BD 8.45a (ID 7.63a)

a 225

Nicolaus episcopus Adaluuino Iuvavensi archiepiscopo. Quod autem interrogasti de femina que -/fo.95v- et statim perierunt

BD 8.47 (ID 7.65)

a 226

Deusdedit papa Gordiano Hyspaniensi episcopo. Pervenit ad nos diaconus vester vestre – et vir uxorem

BD 17.44 (ID 1.305 lacks end)

a 227

De his qui se cognominant Cathiros -/fo.96r- episcopi probentur existere

C. Nicaea (D) c. 8

a 228

De laicis qui negaverint

De his qui preter necessitatem prevaricati – in oratione communicent

C. Nicaea (D) c. 11

a 229

De his qui in ecclesiis in quibus proveci sunt minime perdurant

Quicumque temere ac periculose neque timorem – a communione privari

C. Nicaea (D) c. 16; BD 2.98 (ID 6.175)

a 230

Si quis episcopus per pecuniam fecerit – aut monachus anathematizetur

C. Chalcedon (D) c. 2; BD 1.112 (ID 5.213A); AL 6.77

a 231

Singularum ecclesiarum rusticas parrochias in possessionibus – parrochiarum ordines subsequantur

C. Chalcedon (D) c. 17

a 232

Origines quoque quem ut verbis beati -/96v- conscientia non accuset. Item in Expositione psalmorum

Wenric of Trier, LdeL i. 292 ll. 1-28

next passages follow continuously without a break

Cum ergo ceperit audire causam iusti sui – cum indicabitur illi

CCL 38.377

Item qui custodivit veritatem in eternum. Quam –fecisti ius pateris

CCL 40.2116

Et post pauca. Hoc unum interrogo si dampna -/fo.97r- faceres esses iniustus

CCL 40.2117

Item Aug' in libro de coniugali bono. In quo enim iudicio iudicaveritis iudicabitur – est ut noceat

CCL 35.157-8

Item Aug' sermo de verbis Domini in monte. Amen dico vobis Quodcumque ligaveritis super –tibi sed sibi

PL 38.509 [De verbis evangelii c. 4]

Item Aug' ad clerum Yponiensem. In episcoporum concilio constitutum est nullum – se non presentaverit

CSEL 34 ii, 337; Ep. 78 § 4

Item Aug' de vera religione. Sepe sinit divina providentia per nonnullas – utitur divina providentia

CCL 32.195

Aug' in libro de baptismo. Accipite Spiritum sanctum si cuius remiseritis peccata remittuntur – tenebuntur illi. Ergo si personam gerebant ecclesie -/fo.97v- cordi obedientia proficientibus

CSEL 51.214-5

Hieronimus in lib. iii super Matheum. Quodcumque ligaveritis super terram erit ligatum – in celis. Legimus in Levitico – et qui solvendus

CCL 77. 142

For the whole entry cf F. Thaner in Neues Archiv xvi (1890-1) 540-2

a 233

Greg' in xl omelia. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta sunt. Ecce qui districtum Dei iudicium metuunt -/fo.98r- non erat fiat

CCL 141. 221-3

a 234

Verbo Dei in utero Marie virginis -/////

fo. 118r - lumen divini vultus

Explicit liber

Bernhard of Hildesheim, Liber contra Heinricum, LdeL i. 472-516, using this ms

a 235

Ambrosius in expositione apostoli ubi precipit non commisceri fornicariis sic ait, Cum fratre in quo hec vicia – foris sunt iudicare?

a 236

[Q]ui ex mortalibus criminibus inpenitentes sunt – vel consortia misceri

a 237

Iohannes in omelia v'e mundo ab scandalis. Si evenerit ut te ecclesie scandalizet oculus – cetera membra salventur

a 238

Basilius episopus dixit

Erga eum qui pro peccato non – quam tradimus vobis

script much smaller from mid-canon

Trip. 2.14.13 from Quadrpartitus; elsewhere often as Augustine

a 239

Cyprianus Kartaginensis episcopus et martir/fo. 118v

Si multorum testium unita et consonanti – sacrificio Christi arceri?

CSEL 3(iii). [ed. Haertel] 92-104 [PL 4.830B]

a 240

much larger script

VII Gregorius

Falsas penitentias dicimus que non secundum – illustret ad penitentiam

C Rome Autumn 1078 c. 6, cf Gilchrist, ZRG 59 (1973), lxvi (1980) esp. 192-3; 3L 3.19.62

a 241

Ex concil' Worm' de penitentia pro homicidiis vel aliis delictis danda

Si quis pro homicidio commisso sponte aut invitus aut casu – lanea vestimenta subtus induat et rel.

a 242

De concilio Heleberitano

Virgines que virginitatem suam non custodierint – homicidio sponte commisso. Hec autem quidam ignorantes solent miserabilem In quo mortale? Quia separat – corpus suum peccat. Qui adheret meretricem unum corpus efficitur -/fo.119r- ac legitimam penitentiam admitti eas ad communionem oportere

BD 9.14 (ID 8.152) etc have shorter version

a 243

Euticianus papa

Audivimus quosdam levem periurio penitentiam imponere – est in penitentia coequalis

a 244

[]on est sine causa fratres karissimi – parvulos necare consueverant. ///

fo.120r – naufragio nudus exierit

Tract on Ten Commandments, pr. as Caesarius of Arles, Sermo C in CCL 103. 407-412, and PL 39. 1783-6; this and other mss listed in Bloomfield et al., Incipits of Latin works on the virtues and vices 1100-1500 A.D. (1979) no. 3260, Stegmüller no. 9630.

end of fo.120r,120v-121r blank

fo. 121v

[quire signatures at the foot of the verso of the last leaf of some quires show that this was originally an independent booklet, written in several hands]

Incipiunt capitula epistolarum Ivonis episcopi

i. De episcopo episcopatum in manibus apostolici <refutante> et alio -/////

fo. 124v - ccii. Non ideo maritum ab uxore separandum qui pro necessitate mortis proprium filium baptizavit et propriis manibus de fonte levavit

Gelasius papa Quinigesimo episcopo. Ne quis de re que in litigio posita est sinatur exigere pensiones – omnibus inde submotis

JK 712; Coll. Brit. Gel. 37; Ctp 1.46.24

Ex concilio Triburiensi cap. ... Statutum est ut quecumque controversie iudicio et – ecclesiastice legis privilegio. Quod nec nudi contendere nec inermes nos inimicis nos debemus opponere. Stephanus quintus ait, Oportet ut primum nos tam de invasis – nos debemus opponere. De ecclesiarum consecratione quotiens dubitatur nec - quod nescitur factum.

For beginning cf RegP 2.112 to legis privilegio; for Quod nec nudi - cf JL 3419, CB Steph. 12a; Ctp 1.64.2 for Stephen to second opponere (including Ctp's rubric). For end cf CSem 1.152 etc.

Incipit liber epistolarum Ivonis Carnotensis episcopi cap. i/////

A selection from Ivo, Epp. 1,2,2b, 4-270 follow, ending on fo. 219v; see Ivo, Letters elsewhere on the site.

ccii

Iohannes papa Anselmo Lemogine ecclesie episcopo. Ad limina apostolorum beati Petri et – tue pietatis allevietur

cf above no. a 178

Librum perscripsi. Reddat mihi gratia Christi

[in another hand]

Scriptores libri benedicat dextera Christi

fos 220r-222r (pastedown) contain later neumed chant

Ad

End

fos 118r-9r

a 1

Cyprianus ex sententiis episcoporum numero viginta vii

Audistis, college dilectissimi, quid mihi Iubianus – sanctificare oportere.

CSEL iii(1) 435

a 2

Ego unum baptismum in ecclesia – sic enim scriptum est v. f. u. f. u. b.
ibid. 436

a 3

[Nemesianus Athunanas dixit in mg.]

Baptisma quod dant heretici et scismatici – tibi anni vite. Crescens acuta dixit, In tanto cetu sanctissimorum consacerdotum – penitentia ecclesie reconcilientur. / fo 118v
 Quietus a buruc dixit, Qui fide vivimus – proficit lavacio eius. Quod utique de his qui ab hereticis -est sanctificari debebunt.

Alvius Saturninus <attuca> dixit, Gentiles quamvis idola colant – sicut illi communicant. Quintus abacia dixit, Ille potest dare aliquid – constat nichil habere.
 Verulus arusica dixit, Homo hereticus dare non potest – quod habuit amisit.

begins as ibid. 438-9, 441, 446-7 for Qui fide – debebunt; 454 *begins* Gentiles quamvis

a 4

Ciprianus ad Magnum de Novatiano

Quod si aliquis illud opponit ut dicat -/fo. 119r- divine dispositionis oblata .
Cyprian, Ep. 69 cc. 7-8.1, CCL 3C. 480-1

a 5

Firmilianus Cypriano

Illud quoque absurdum quod non putant – ad decipiendas hominum voluntates.
Cyprian Ep. 75 c 9, CCL 3C 589-90

a 6

In libro qui inscribitur Quod idola non sunt dii

Sermo et filius Dei mittitur qui per prophetas omnes retro illuminator et deductor –
 Deus cum homine miscetur.
CSEL 3(1). 28

a 7

Orosii liber apologeticus

Tanta vis est decreti Dei et tam – numerum mundus implere.
PL 31.1197 (De arbitrii libertate c 28); CSEL 5. 650

Be

End

The Appendix Segontina as analysed from this ms. in Clavis canonum as AP

Ca (*cf Da end, Po a 146- 60 below*)

End

a 1

Que se non continent nubant antequam – adulteriis esse peiores.
cf Da end, Fb a 9, Po a 146, Vc a 3 below

a 2

Innolestius

Heretici cum a fide catholica desisterent – quam acceperant amiserunt.
AL 12.51; Caes. 14.4; C 24 q 1 c 30; cf Po a 147 below

a 3

Illi qui in diebus cotidianis tres psalmos – hoc facere comprobantur.

Polyc. 3.18.1; De cons. 5 c 15 med.; cf Po a 148 below

a 4

Hereticus est qui non sequitur catholicam veritatem – carnis credidit veritatem.

cf Po a 149-152 below, Caes. 14.6

a 5

Si quis episcopus per pecunias fecerit ordinationes – monachus anathemati subiaceat.

cf Po a 153 below

a 6

Greg.

Decrevit sanctum magnumque concilium nullum deinceps – sollicitudinem habere precipiat.

cf Po a 154 below

a 7

In conciliis Affrice. Item

Placuit ut quicumque clerici vel diaconi pro necessitatibus – unde recedere noluerunt.

BD 2. 178; ID 6. 42b; Ctp 3.10.5; D 74 c 4; cf Po a 155 below

a 8

Cartag' concilio sexto

Placuit ut quicumque in ecclesia semel eligitur ab alia ecclesia ad [ecclesiarum *canc.*] non teneatur.

BD 8. 11 and ID 7.34 as C. Afric.; Ctp 2.22.6 and D 72 c 3 as C. Milev.; cf Po a 156 below

a 9

Cartag' concilio V

Horum qui pauperes opprimunt dona a sacerdotibus refutanda.

BD 5. 39; Ctp 2.18.93; +D 90 c 8; cf Po a 157 below, as rubric

a 10

Sacerdos penitentiam imploranti absque persone acceptatione – penitentes tardius recipiantur.

Ctp 2.18.73-4; ID 15.6-7; C 26 q 7 c 6a; cf Po a 157 below

a 11

Clericus quamlibet verbo dicitur eruditus artificio – litteras discant. Clericum scurrilem et verbis turpibus ioculatorem – ab officio retrahendum.

ID 11.79 has end only; Ctp 2.18.59, 50-3; +D 91 c 4, +D 46 c 6; cf Po a 158 below

a 12

Greg.

Inutile et valde laboriosum est hominem litterarum – expedit se obligare.

Ashburnham 1554 no. 449 etc. Greg. I (CCL 140A) Reg. 9.6; D 88 c 8; cf Po a 159 below

a 13

Leo papa

Illud volumus custodiri ut cum festivior sollempnitas conventum populi – nisi prima diei parte convenerint.

4L 2.117, Ashburnham 1554 no. 375, etc etc; cf Da end, Po a 160a below

a 14

Alexander episcopus servus servorum Dei omnibus episcopis et clericis necnon iudicibus per Italiam constitutis.

Ad sedem apostolicam perlata est questio noviter exorta de gradibus consanguinitatis quam – inter consanguineos deferatur. In canonibus ob hoc progenies computatur – anathematis noverit se iugulandum.

JL 4500; 3L 3.11.53; Polyc. 6.4.61 (etc); Ctp (later vers.) 3.29 appx; cf Ce a 7, Da end, Po a 160b, Pr a 39 below

Cb

End

a 1

^aQuod autem in epiphania nemo presumat baptizare sanctus Leo papa in decretalibus prohibet ita.

Si quis epiphanie festivitatem que in suo debito – resurgentes de sepulchro.

cf Lj a 1, Lk a 1; begins as ID 1.47; IP 1.18; De cons. D 4 c 14

a 2

Gregorius papa septimus in generali sinodo residens ita locutus est.

In die resurrectionis et usque in sabbato eiusdem ebdomade – negligentia comprobantur hoc facere.^b

C. Rome 1074 [?]; AL 6.193 (A'), 211(Bb) begin so; Polyc. 3.18.1; De cons. D 5 c 15a etc ; cf Bernal Palacios in Munich 931-52.

^a De baptismo in epiphania *add. in mg.* Cb²

^b Cb ends at very foot of fo. 107vb, with a pen flourish

Ce

End

After 8.134 and its Explicit (qv), fo. 141v:

a 1

Quod laici si invaserint res episcoporum et clericorum morientium excommunicentur, et quid fiat de rebus episcoporum et clericorum morientium

Anno dominice incar' m^o xc^o vi^o indicione iiii^a, xiii k' Decembris celebrata est apud Claromontanem Arvernie synodus presidente domino Urbano papa, considentibus diversarum provinciarum archiepiscopis numero xii, cum episcopis octaginta duobus, abbatibusque innumeris. Die igitur iiii^{ta} de laicis questio facta est, qui morientibus – adversus ista presumpserit, anathema sit.

Preface and c 1 of C. Clermont (1095) in the 'Polycarp-Cencius' tradition (Somerville 1972, 121-2); cf Conspectus after 7.90

a 2

[Quod monachi non collocent presbiteros in parrochialibus ecclesiis sine episcoporum consilio in mg.]

Sane quia monachorum quidam episcopis ius suum auferre contendunt – cuique iura servantur.

Ibid. c 4 (Somerville 1972, 123, 141); cf Conspectus above under 2.30, 7. 90, below Pr a 4.

[De dignitate regis in Romana ecclesia et quod archiepiscopi et episcopi investiri debent a rege in mg.]

Adrianus – ab Adriano [fo. 142r]papa honorifice.

8.135, *ut sup.*

fo. 142r *[De dignitate imperatoris in Ro(mana) ecclesia et quod archiepiscopi et episcopi investiri debent ab imperatore in mg.]*

Leo papa – suppliciis feriri.

8. 136 *ut sup*

a 3

Aug. De civitate Dei [De illis qui perseverant in malicia sua usque in finem in mg.]

In perditis et dampnabilibus moribus non debent esse securi – [fo. 142v] – bibere sanguinem meum.

De civitate Dei 21. 25 (CCL 48. 795-6)

a 4

De prevaricatione regis Salomonis [De prev. Salomonis repeated in mg.]

Quid de Salomone sanctus Augustinus doctor egregius senserit, quid interpres et expositor divine legis Iheronimus de eius penitencia scripserit, vel ubi illum catholice fidei defensor Ambrosius sanctum appellaverit, paucis intimabo. In expositione Genesye ad literam libro xi de eo. Salomon vir tante sapientie nunquidnam – [fo. 143r] – a semedipso depositus est.

The passage appears to derive from the foliola cited and attacked by Philip of Harveng, Responsio de damnatione Salomonis (PL 203. 644).

a 5

[De emendatione Nabuchodonosor in mg.]

Iohannes Constantinopolitanus episcopus de reparatione lapsi. Denique

Nabuchodonosor non in perpetuum dampnatur – ex emendatione conquireret.

cf Hrabanus Maurus, De videndo Deum, de puritate cordis et modo poenitentiae 3. 6 (PL 112. 1311), but 1311 does not have the inscription (for which cf ibid. 1346).

a 6

[De emendatione Ahab in mg.]

Rex ille impius Ahab perturbatur sui sceleris – eum absolveret malis. /fo. 143v

cf ibid. 1311, 3. 7.

a 7

Alexander episcopus servus servorum Dei omnibus episcopis et clericis necnon iudicibus per Italiam constitutis. Ad sedem apostolicam perlata est questio- fos. 144r-v – noverit se iugulandum.

JL 4500; cf Ca 14 etc

and ends

Da*Beginning**With large coloured and illuminated initial*

Ivo, Dei gratia Carnotens' ecclesie humilis minister P. venerabili Clun' abbati in regimine sibi commissio placere summo rectori. Quesivit a parvitate mea prudens diligentia vestra – inspiratione dicere voluerit.

Ivo, ep. 231 (pt); cf Fb a 2, Po a 143, Va beginning

Greci et Latini cum fidelibus Hebreis pariter – corpus Christi representari.

cf Fb a 1, Po a 144, Va beginning

Incipit prologus Panormie, id est de omnibus regulis Ivonis Carnotensis episcopi, de multimoda distinctione scripturarum sub una castorum eloquiorum facie contentarum

*End**Aug' ad Iulianum*

Que se non continent nubant antequam – in solis virginibus/ fo. 156v

cf Ca a 1, Po a 146

156v – 156bis r entirely obscured, since fos 156 and 156bis were glued together by damp before the nineteenth-century foliation was inserted, and cannot now be separated [16/8/07]

fo. 156bis v oblatio indubitanter iteretur, ne his tantum admissis – prima parte diei convenerint.

cf Ca a 13, Po a 160a

Alexander episcopus servus servorum Dei omnibus episcopis et clericis necnon iudicibus per Italiam constitutis. Ad sedem apostolicam perlata est questio – noverit se iugulandum. fo. 158r

JL 4500; cf Ca a 14; Ce a 7, Po a 160b, Pr a 39

Followed by a version of the legislation of Innocent II, probably from his council at Pisa in 1135, for which see Somerville (2009)

Db (BB)*End***a 1***Ex concilio Cabilonensi cap. xiii^a*

Dictum est de quibusdam fratribus qui eos ordinaturi sunt iurare cogant quod digni sunt et contra canones non sint facturi et obedientes sint episcopo qui eos ordinat et ecclesie in qua ordinantur. Quod iuramentum quia periculosum est omnes unum inhibendum statuimus.

Bibl. de l'Ars. 721 fo. 177

Explicit

^a cap. i add. in mg. Db

Ea

End

a 1

Co. II Lateran, 1139, cc 1-10a

a 2

Si sint defendende a fidelibus res terrenetores ai..

Ibi est grande studium defensionis ubi et gravior est vis – sola exteriora perdebamus.

Greg. I, Moralia in Iob xxxi. 131, CCL 143B. 1566

a 3

Ex epistola sancti Pauli

Secularia igitur iudicia si habueritis – non est salus preter regnum.

CSEL 82. 171

a 4

Aug'

Qui voluerit tecum in iudicio – aliud indumenti habes.

Aug. de sermone Domini in monte, CCL 35. 274

a 5

Orig' de superbia

Non unus est superbie modus, alius – rationabiliter quis effertur [fo. 104; *change of hand*]
quia et in rebus gloria non est – ante gloriam humiliatur.

Origen, Homelie in Jeremiam et Ezechielem, trans. Jerome, PL 25. 654-5

Ends

Ec

End

a 1

Ysidorus

[fo. 102v] Per principes peccato primi hominis – sunt illis corpore prelati sunt tamen mente.

cf BD 15. 44; ID 16. 45; Ctp 3. 29. 17; .Ars. 721 6. 48 [etc]

a 2

Aug'

Undecumque nascuntur homines si parentum vicia – creatio non cuiuslibet animalis sed hominis.

ID 6. 415-6; Ctp 3. 10. 45-6

a 3

Ieronimus

Nasci de adulterio non est eius culpa qui nascitur – [fo.103r]- lolium avenasque degenerat.

ID 4. 413; Ctp 3.10.47; PL 23.389 para. 22

a 4

Augustinus

Itaque cum homo in semetips[um] – spiritus ex quo regeneratur oblatus.
ID 6. 417; Ctp 3.10.48; +C 1 q 4 c 8

a 5*Iohannes Crisostomus*

Nunquam et de viciis erubescamus parentum – fuerit de virtute mirabilis.
Ctp 2.14.7; ID 6.414; D 56 c 4

a 6*Aug'*

Non estimemus ad mortuos pro quibus – pro illo supplicationis augeatur.
ID 2.113; Ctp 3.2.27; +C 13 q 2 c 19

a 7

Canones autem qui dicuntur apostolorum –[fo.103v] societas est multorum in unum.
Ctp 2.1 pref.; cf D 16 c 1

a 8

Leo papa Romane ecclesie et apostolice sedis episcopus universis Germaniarum atque Galliarum episcopis. Quamvis sit presbiteris cum episcopis plurima – nec plebem utique exortari.

Ctp 1.43.41; ID 6.72; cf D 68 c 4 for pt

second half of leaf blank/ [fo. 104r]

rough Arbor, with at foot:

Quod liber inculcat, intimat atque figurat
 Hoc enigma iugat cerebrum quod margo figurat
 Sanguinis has metas docuit quasi nube repletas
 Grecus conventus sapiat Romana iuventus

EgKc[BB]LgPuTg and cf Po below
End

a 1*Augustinus contra Parmenianum*

Excommunicationem semper debet precedere qualiscumque vocatio – ubi satisfaciat ecclesie.

cf Po a 161 below

a 2^a*Ex concilio Tribur' cap. xx*

Si plures heredes de communi contendunt – unde vivat.

BD 3. 40; cf Po a 163 below

^a Tg reverses a2-3

a 3*Ex decretis Gelasii^a pape, cap. v*

^a Gregorii Pu

De ecclesiis que inter coheredes – auferre velit.

BD 3.41; cf Po a 162 below

a 4

Ex concilio Toletano VII^a, cap. v

Cum episcopus suam diocesi, visitat – licentiam habeat.

BD 1.86; cf Po a 164 below

^a VII *om.* PuTg

a 5

Conc' Tolet' IIII, cap. xxxvi^a

Si episcopus vel languore detentus – vitam inquirant.

BD 1.87; cf Po a 165 below

^a Conc' – xxxvi] Ex eodem cap. vi PuTg

a 6

Ex concilio Triburiensi cui interfuit Carolus rex, cap. xiii^a

Sancto concilio allatum est quod quidam laici – presumpserit anathema sit.

BD 2.206; cf Po a 166 below

^a cui interfuit – xiii EgLg; cap. xxiii cui interfuit Arnulfus rex PuTg

a 7^a

Si sacerdos vel minister dum gubernacula – ab origine equitatis.

C. Tol. IX c 8; Coll. Lanf. B 44. 8

Eg ends, fo. 113, Pu main hand ends fo. 135; see below for a later addn

^a *om.* KcTg; Tc has two added canons, Tg one more, qv

Fb

End

a 1

Greci et Latini cum fidelibus Hebreis – debere corpus Christi representari.

cf Da prel., Po a 144 below

a 2

Ivo Carnotensis

Ivo Dei gratia Carnotensis ecclesie minister P. ven' dunum abbati in regimine sibi commisso placere summo rectori. Que frater a parvitate nostra - vel divina inspiratione dicere voluerit.

cf Da prel., Po a 143 below

a 3

Bede. De fatuis dicit

Naturaliter fatui solo baptismi sacramento - Quia iuste de eis factum est.

cf Kd a 1, Vc a 1 below

a 4

*Ex epistola Leonis pape de illis infirmis qui penitenciam petierint antequam sacerdos
veniat officium oris amittunt*

Ita ergo talium necessitati auxiliandum – reconciliationis beneficium consequuntur.

cf Kd a 2, Vc a 2 below, BD 19.9; 74T 253; AL 11.11 pt; ID 15.34; De pen. D 1 c 49 med.

a 5

De confessionis Theodori [sic]

Confessionis que solo Deo fit quod – plerumque medicorum operationem.

Kd a 3 below, cf BD 19.145; ID 15.155; Ctp 3.28.12; De pen. 1 c 90

a 6

Omnis doctor qui auditores quos verbo – nec alios intrare permittat.

Beda in Lucam, iv c. 11, CCL 120. 245

a 7

De baptismo. Beatus Ciprianus

Non dubitata fidei regula confirmat dubitandi – quoddam[?] putant expectet.

a 8

Aug' in sermone Domini

Qr ill' datum sit nosset misterium regem – magnificata sunt opera tua Domine.

a 9

Item. Cur Deus illum adiuuat illum non penes ipsum est. Augustinus ad Iulianum

Que se non continent nubant antequam Deo voveant. Quid nisi reddant iure dampnantur. De talibus – adulterium faciat cui vivente viro nubit. Amen.

183T 152.19b begins so; cf Vc a 3 below

a 10

Damasus papa universis episcopis per Italie provincias constitutas

Relatum est ad sedem apostolicam vos accusationes – Curandumque est ne ira quemquam subripiat faciatque citius quod non liceat.

AL 3.47; Polyc. 5.1.30; C 5 q 2 c 3

a 11

In digestis

Que instituuntur accusatione facta in scriptis que contineat – accusationum perpendi possunt. Criminales cause intra biennium a contestatione litis terminande sunt sicuti civiles triennium.

a 12

Alexander papa

Nemo umquam presumat accusator simul esse – et testis. Noverint falsi testes quod si falsum testimonium – principalia crimina enumerasse. Ait enim de corde exeunt homicidia – et fures et homicide. Penitentes bigami sacerdotes accusare non possunt. Unde generaliter colligitur quod quicumque sacerdotes non sunt vel non possunt. [fo. ?v]

For beg. to testis cf 74T 50; AL 3.72; Ctp 1.18.6; ID 6.321; IP 4.81; C 4 q 4 c 1. Penitentes – generaliter – end is dp C 2 q 7 c 37

[The rest of the verso and the next leaf have texts are in much later hands. A second early hand continues with Augustinus. Libellus de conflictu vitiorum atque virtutum etc]

FcOe

End

a 1

Decreta Calixti pape II in Tolosano concilio data

[]anctorum patrum vestigiis insistentes ordinari quemquam – digna satisfactione correxerint.

C. Toulouse (1119) cc 1-10; Mansi xxi. 226-8

a 2

Decreta Calixti pape II in Remensi concilio data

Que sanctorum patrum sanctionibus de pravitate –/fo. 144v- communione careant Christiana.

C. Reims (1119) cc 1-5; Mansi xxi. 235-6

a 3

Aug' ad Dallianum

Si quis iniuste excommunicatus fuerit ei potius – nulli ingerit penam.

cf AL 12. 66 [etc]

a 4

Aug,

Per iudicium auferendi sunt mali de ecclesia . Quod si non possunt tolerantur.

AL 3.67 pt [Multi corriguntur]; Polyc. 7.9.10; cf C 2 q 1 c 18 med.

a 5

Honorius papa

Debent omnes episcopi excommunicatorum nomina cum vicinis – omnibus auferatur

BD 11. 49, ID 14. 113, AL 12. 31 etc (all var.)

a 6

In libro repudie quem dari precepit – unde sustentarentur./ fo. 145

[Papal list from Peter to/ Calixtus [II], fo. 145v

[fo. 146-7v. Minimal annals from birth of Christ to accession of Gregory [VII]

a 7

fo. 147vb

Cur in aqua et non in altero liquore – vestis vii lampades./ fo. 148

a 8

Aug'

[]n electione Aaron ostenditur quod si pauci – hominibus prodesse potest[?].

cf Pt a 1

a 9

Ier'

Pallium pallidate dictum, hinc et palliata – hoc est velatas.

Hib. 45.10

a 10

Item

Sicut in viris duo genera sunt, sancti – et penitentes sunt.

Hib. 45.12b

a 11

Decet mulieres sicut fragilitatis sexum acceperint – fieri cauciores debent.

Hib. 45.14

a 12

Augustinus in libris sincretice

Duo genera sunt palliatarum, primum virgines – hoc est senioribus.

Hib. 45.12a

a 13

De exordio tonsure ecclesiastice

Usus a Nazarenis incepit. Qui crine – magi in fronte cirrum habent.

Hib. 52.2-3

a 14

Isidorus ait, Signum tonsure in corpore est sed in anima -/fo. 148v- genus regale et sacerdotium.

Hib. 52. 4-5

a 15

Patricius ait

Quis .. clericus in hostiario ordine usque – ab ecclesia separabitur.

a 16

Gildas ait

Brittones toto mundo contrarii et – anterior tegi solebat.

Hib. 52.6 pt

a 17

[Ieronimus in Zacharia

Levite altario alon induti assistunt – evangelizant vobis victoria Christi.

[Ends]

Ga (BB)

End

fo. 109v (main hand)

Honorius episcopus servus servorum Dei. Alexandro episcopo et clero Leodiensi salutem et apostolicum benedictionem. Relatione fratrum tuorum ad nos venientem - et accipientem iubemus locum in ecclesie ulterius non habere. Dat' Laterani vii i^o. Novemb'.

JL 7324

Ends

Ha (BB/CR)*End**Following 8.136***a 1***In Nicena synodo capit. xv*

Quicumque temere ac periculose neque timorem – huiusmodi irrita comprobetur.

*Coll. Lanf. 2.2.16 [etc]***a 2***In concilio Calcedonensi capit. viiii*

Si quis clericus adversus clericum habet – apud ipsum iudicetur.

*Ps.Isid.; Coll. Lanf. 2.11.9 [etc]***a 3***In concilio Agatense capit. l*

Diaconi et presbyteri in parrochiam constituti – quantum visi sunt presumpsisse.

*Ps.Isid. M 405 c 49a; Coll. Lanf. 2.28.50***a 4***In eodem capit. liiii*

Quicquid parrochiarum presbyter de ecclesiastici iuris - et actione uendentis.

*Ps.Isid.M 606 c 53; Coll. Lanf. 2.28.54***a 5***In eodem capit. lx*

Clerici quelibet quantacumque diurnitate temporis de – pateat ecclesiae rem fuisse.

*Ps.Isid.M 406 c 59a; Coll. Lanf. 2.28.60a***a 6***In concilio Aurelienensi cap. xiii*

Omnes basilice que per diversa loca – sunt potestate consistent.

*Ps.Isid.M 410 c 13; Coll. Lanf. 2.29.13***a 7***Cap. xv*

Abbates pro humilitate religionis in episcoporum potestate – accepta vocatione conveniant.

*Ps.Isid. M 410 c 15a; Coll. Lanf. 2.29.15a***a 8***In concil. Cartag. VII. cap. v*

Placuit ut si quando episcopus dicit – aliis documentis convincere non potest.

*Ps.Isid M 368 c 5a.; Coll. Lanf. 2.18.5***a 9***In concil. Antiochen. cap. xi*

Si quis episcopus aut presbyter aut quilibet regule – contra leges ecclesie.

Coll. Lanf. 2.7.11

Ja (AW)*Beginning*

fo. 1v

Preposito dominisque ac fratribus Aquensibus congregatio sancte Marie – per
audientiam dampnet.

cf Ld end.

End(AW; cf LcLdLmOc)

a 1

fo. 112v

Innocentius papa de virginibus velatis si devia'

Item que Christo spiritualiter nubunt et – humanas nuptias transmigravit.

a 2

Siricius papa. Quod penitens non fiat clericus

Illud ergo nos par fuit providere – fuer' vasa viciorum.

a 3

Ex epistola [Le]onis ad Theodorum episcopum

Oportet unumquemque Christianum conscientie sue – fide discedendo peccaverunt.

For a 1-3 cf LcLmOc below

a 4

*Epistula sancti Clementis pape tam ad sacerdotes quam ad episcopos de aqua
baptismatis*

fo. 113 De aqua baptismatis ex iussione apostolica -/- quibus possessiones possidentur.

Ends as IP 2.63

a 5

Ex concilio Calcedonensi <c. xvii>

Per singulas ecclesias rusticas – synodum provincie certamen decrevimus.

IP 2. 64

a 6

*De tricenali possessione. Gelasius Romanus ecclesie episcopus fratribus qui in Sicilia
sunt constituti.*

Illud etiam adnecti placuit ut si, quod absit, facultates – legimus tempus exclusit (*corr.*
fr. leg. lex conclusit).

IP 2.65

a 7

Greg. Petro subdiacono

Si monasterium sancti Theodori fines de quibus – eorum modis omnibus procura (*corr.*
fr. -are).

IP 2.66

a 8

Ex concilio Arvernensis. De diocesi per xxx annos possessa

Quicumque episcopus alterius episcopi diocesim – defendetur provinciarum.

cf IP 2.67

a 9*Ex concilio Toletano cap. xxv*

Sicut diocesim alienam – conventus esse constiterit.

*IP 2.68***a 10***Gelasius Iusto episcopo*

Omnium fidelium fideliter rerum veritates – ius iurandorum sinatur afferre [?].

*cf IP 2. 69***a 11***Ex decretis Iulii pape*fo. 113v Si quis ecclesiam comburit xv annos -/- omnium fidelium abscidatur (*corr. fr. -etur*).*IP 2.70-1***a 12***Ex concilio Calcedonensi cap. ii*

De raptoribus autem feminarum id constituendum – noluerint excommunicentur.

*IP 2.72***a 13***Ex concilio Calcedonensi cap. iiii*

Servus qui ad ecclesiam confugit – a domino liceat occupari.

*IP 2.73***a 14***Gelasius Bonifacio episcopo*

Servus post sacramentum sibi commissum reddatur invitus.

*IP 2.74***a 15***Ex concilio Teodonisvillam cap. ?*

Servum confugientem ad ecclesiam seu in atrium – canonice constringatur.

*IP 2.75***a 16***Hilardense concilium cap. vi*

Nullus clericorum servum aut discipulum – non dedit segregetur.

*IP 2.76***a 17***Ex concilio Calcedonensi cap. v.*

Similiter in Maticense synodo decretum est ut qui – ergo hoc fecerit hereticus iudicetur.

*Begins as IP 2. 77, but end not there.***Kd***End (from Rose, Berlin cat. II (2) 556-7)*

a 1*Beda de fatuis*

Naturaliter fatui soli baptismi sacramento salvantur, velut parvuli –

cf Fb a 3 above, Vc a 1 below

a 2

*Ex epistola Leonis pape de illis infirmis qui penitentiam petierint antequam sacerdos
veniat officium oris amittunt*

Ita ergo talium necessitate –

cf Fb a 4 above, Vc a 2 below

a 3*De confessione Theodorus*

Confessio que soli Deo fit – plerumque medicorum operatione.

Fb a 5 above

Change of hand, fo. 151v

a 4

Sciendum quod eorum que manifesta sunt alia –

a 5

Temeritas accusatorum modis delegitur –

a 6*Ex decreto Adriani pape*

Non est credendum contra alios eorum –

cf AL 3.89c etc

a 7

Homines adulteri si ab uxoribus suis – contigit ibi moriatur.

cf XP 10.13.2 (5)

fo. 152v, in third hand

a 8*Gregorius in omel' xxxvii*

Singulariter namque ad absolutionem nostram – reparamus.

La End*Augustinus in libro de mendatio. require in quarto folio*

Primum est capitale mendatium

cf above 8. 82A, Ph as here

Prologue and capitulatio to all eight books

as Ph

a 1- 25 as Ph a 1 – 23 (qv)

a 26

Ex epistola Clementis pape

Iussum est antiquitus et nos sub – parietem fuit necatus.

Coll. of St Hilaire 1.24.1

a 27

Ex epistola Innocentii pape

Antiquam patrum regulam sequens nichil unquam – aliquid dare prohibeo.

Frequent as Gregory I, and fuller. As here, and attributed to Innocent, in Coll. of St Hilaire 1.39

a 28

Ex epistola Clementis pape

Si forte quispiam presbiter sive diaconus – Iude penam suscepturum.

cf Trip. 1.1.17, ID 2.86b, 6.88, Coll. of St Hilaire 1.127 [etc]. This and the succeeding extracts are slightly paraphrased, as in the Coll. of St Hilaire, but not apparently elsewhere.

a 29

Ex eadem

Omnibus festinandum^a est sine mora renasci – perfectus esse non potest.

Coll. of St Hilaire 1.137a

^a *after corr.*

a 30

Ex epistola Sixti pape

Statum est in hac sancta et – dicatis contrectentur hominibus.

Coll. of St Hilaire 1.154

a 31

Ex decretis Anitii pape

Prohibete, fratres, per universas regionum – debent esse in tonsura.

Coll. of St Hilaire 1.167

a 32

Ex epistola Sotheris pape

Sacratas Deo feminas vel monachas – resecare funditus censemus.

Coll. of St Hilaire 1.168

a 33

Stepphani pape

Vestimenta vero ecclesiastica quibus Domino ministratur – et talia presumentibus veniat.

Coll. of St Hilaire 1.193

a 34

De presbiteris ut hospites sint. Ex concilio Mannetensi

Ut curam hospitum maxime pauperum atque – eisque hospicium tribuat.

Coll. of St Hilaire 2.92

a 35

Ex concilio Affricano

Pro reverentia Dei et sacerdotum – per hec enim /fo. 107v anime edificantur.

Coll. of St Hilaire 2.93

a 36

De clericis intemperate viventibus. Ex concilio Cartaginensi. Ex eodem
Clerici inter epulas cantantes ab officio detrahendi sunt.
Coll. of St Hilaire 2.94

a 37

Ex eodem

Clericos scurriles et verbis turpibus ioculatores ab officio detrahendos.
Coll. of St Hilaire 2.95

a 38

Ex eodem

Clericus per plateas nisi certa et maxima officii necessitate non ambulet.
Coll. of St Hilaire 2.96

a 39

Ex eodem

Clericus fideiussionibus inserviens abiciatur.
Coll. of St Hilaire 2.97

a 40

Ex eodem

Clericus qui adulationibus et prodicionibus vaccare deprehenditur degradetur.
Coll. of St Hilaire 2.99

a 41

Ex eodem

Omnes clerici qui ad operandum validi sunt – et litteras discant.
Coll. of St Hilaire 2.104

a 42

Ex eodem

Clericus qui non pro emendo in undinis (*sic*) – degradetur ab officio.
Coll. of St Hilaire 2.105

a 43

Ex eodem

Clericus nec comam nutriat et barbam radat.
Coll. of St Hilaire 2.106

a 44

Ex eodem

Clericus professionem suam etiam habitu et – calciamentis decorem querat.
Coll. of St Hilaire 2.128

a 45

Ex concilio Aurelianensi

Episcopum, presbiterum, diaconum canes ad venandum – mensibus diaconus uno.
Coll. of St Hilaire 2.130

a 46

Ex eodem

Omnibus servis Dei venationes et silvaticas – non habeant interdicimus.
Coll. of St Hilaire 2.131

a 47*Ex dictis Basilii*

Si quis eum qui distictione ecclesiasticam (*sic*) – diu valeat revocari.

Coll. of St Hilaire 2.137

a 48*Ex concilio Arvernensi*

Si quis presbiterum proprium inhonorat aut – duplici honore digni habeantur.

Coll. of St Hilaire 2.138

a 49*Ut pro defunctis omnibus dibus (*sic*) missas celebrare liceat*

Visum est nobis preterea ut in – necessitatibus Dominum deprecemur.

Coll. of St Hilaire 3.49

a 50

Dionysius ariopagita dicit Blasphemias Deo facere – vel offerentibus vel petentibus proderit.

Coll. of St Hilaire 3.50

a 51*Ex concilio Milevitano*

Preces que probate fuerint in concilio – probate in sinodo fuerint.

Coll. of St Hilaire 3.54

a 52^a*Et Cartagensi concilio*

Observandum est ut mensa Christi id est altare –/fo. 108r - loco sub sera recundantur.

Coll. of St Hilaire 3.79

At the foot of fos 107v-8r is a Greek alphabet with its numerical equivalents (cf below a 67)

a 53*De observanda Christi missa*

Corporibus defunctorum eucharistia non detur Dictum– dare licitum est.

Coll. of St Hilaire 3.78a

a 54*Ex eodem*

Non oportet mulieres ingredi ad altare – officiis deputata sunt.

Coll. of St Hilaire 3.82

a 55*De eodem*

Laici secus ad altare quo sancta – pateant sancta sanctorum.

Coll. of St Hilaire 3.83

a 56*De eodem*

Nullus presbiter presumat calicem vel patenam – procedat ad populum.

Coll. of St Hilaire 3.85

^a Originally after c 51, but moved

a 57

De presbiteris nichil habentibus quando ordinantur. Ex concilio Agatensi
 Presbiter cum diocesim tenet de his – nomen scriptum faciat.
Coll. of St Hilaire 3.92

a 58

Ex concilio Cartaginensi
 Episcopi, presbiteri, diaconi vel quicumque clerici – inde quod velint.
Coll. of St Hilaire 3.93

a 59

Ex eodem
 Inquirendum est si aliquis presbiterorum de – asportabat et furabatur.
Coll. of St Hilaire 3.94

a 60

Ut oblationes discordantium non recipiantur. Ex concilio Cartag'
 Oblationes dissidentium fratrum et eorum qui – sacerdotibus refutande sunt.
Coll. of St Hilaire 3.107

a 61

Ex concilio Toletano
 Quicumque fidelium de facultatibus suis ecclesie – suffragium vite percipiant.
Coll. of St Hilaire 3.113

a 62

De eodem
 Nemo cuiuslibet mortui ossa de sepulcro - temerario ausu violare.
Coll. of St Hilaire 3.116

a 63

De eodem. Ut nemo pro sepeliendis mortuorum corporibus munus exigat
 Canonica auctoritate precipiendum est ut de – dare sponte voluerint.
Coll. of St Hilaire 3.117

a 64

Ex decretis Eusebii pape
 Desponsatam puellam non liceat parentibus dare – licet eligere si voluerit.
Coll. of St Hilaire 6.12

a 65

Ex concilio Triburiensi
 Virgines sacre si pro lucro anime – quesierint redire /fo. 108v cogantur.
Coll. of St Hilaire 6.15

a 66

Ut preter licentiam domini sui servus non efficiatur monachus. Ex eodem
 Placuit in monasteriis non esse suscipiendum – sui propriam voluntatem.
Coll. of St Hilaire 6.17

a 67

Ex concilio Agathensi

Si episcopus aut presbiter aut diaconus— laicam communionem accipiant.

Coll. of St Hilaire 6.24

a 68

Ex concilio Grangensi

Ut unusquisque presbiter res quas post – proprie ecclesie relinquat.

Coll. of St Hilaire 6.33

a 69

Incipit epistola formata Attici episcopi Constantinopolitani

Greca elementa litterarum numeros etiam exprimere – Greca elementa significatur.

Coll. of St Hilaire 6.58

a 70

Ex concilio Turonico

Episcopus non debet abbatem cogere ad – rationabilis causa consistat.

Coll. of St Hilaire 6.69

a 71

Ex concilio Affricano

Virgines sacre si a parentibus a – ab episcopo custodiantur.

Coll. of St Hilaire 6.71

a 72

Ex concilio Arausico

Unum abbatem duobus monasteriis interdicimus presidere.

Coll. of St Hilaire 6.73

a 73

Ex concilio Magoncensi

Abbas pro humiliatione potest et cum – propinquis aut amicis

Coll. of St Hilaire 6.77

a 74

Ex eodem concilio

Laicus in ecclesia non debet recitare – responsoria sine Alleluia.

Coll. of St Hilaire 6.78

a 75

Ex eodem

Omnino volumus ut monachi ad secularia – licenti episcopi sui.

Coll. of St Hilaire 6.80

a 76

Ex decretis Leonis pape

Nullus fidelis cuiuscumque conditionis sit occulte – publice nubat in Domino.

Coll. of St Hilaire 6.92

a 77

Ex concilio Elibertano^b

^b *corr. fr. -ino*

Si quis fidelis habens uxorem non – de communione pacis.

Coll. of St Hilaire 6.116

a 78

Ex concilio Meldensi

Si laicus cum laica femina uterque – tres annos peniteat.

Coll. of St Hilaire 6.117

a 79

Ex concilio Magonciensi

Si conscio marito et ipsa consentiente –/fo. 109r – annos accipiant communionem.

Coll. of St Hilaire 6.118

a 80

Ex concilio Nannentensi

Si vir non habens uxorem cum – quinque annos peniteat.

Coll. of St Hilaire 6.119

a 81

Ex decretis Innocentii pape

Qui interveniente repudio alii se matrimonio – parte adulteri sunt.

Coll. of St Hilaire 6.120

a 82

Ex concilio apud Alteum habito

Si quis cum uxore alterius eo – prius polluit adulterio.

Coll. of St Hilaire 6.121

a 83

Ex decretis Innocentii pape

Si quis desponsaverit uxorem et subaravit – tollat sibi uxorem.

Coll. of St Hilaire 6.122

a 84

Ex epistola Calixti pape

Si quis promptus facilisque est ad – a fraterno consortio.

Coll. of St Hilaire 7.21

a 85

Ex epistola Calixti pape

Si qui clerici vel monachi reperti – sed etiam consentientes.

Coll. of St Hilaire 7.24

a 86

Ex decretis Eusebii pape. De rebus ecclesie quomodo debent restitui

Si quis ecclesie oblationes et quod – et canonice peniteat.

Coll. of St Hilaire 8.16

a 87

Ex decretis Euthiani pape

Si quis membrorum truncationes domorum incendia – ab ecclesia privetur.

Coll. of St Hilaire 8.17

a 88*Ex decretis Fabiani pape*

Si quis sponte communicaverit excommunicato verbo – decreta canonum peniteat.

*Coll. of St Hilaire 8.18***a 89***Ex concilio Cartaginensi*

Qui communicaverit vel oraverit cum excommunicato – si clericus deponatur.

*Coll. of St Hilaire 8.19***a 90***Ex concilio Epanensi*Si aliquis^a de excommunicatis mortuus fuerit – oblationem ad altarem.*Coll. of St Hilaire 8.24*

^a after corr.**a 91***Ex eodem*

Si quis per necessitatem furaverit cibaria – non cogatur ieiunare.

*Coll. of St Hilaire 8.26***a 92**^a*Ex eodem*

Si quis publicam rapinam seu furtum – sacerdotum consilio peniteat.

Coll. of St Hilaire 8.27

^a Ex penitentiali Theodoli *subs. canc.***a 93***Ex penitentiali Theodoli*

Si quis furtum capitale commiserit id est – septem annos peniteat.

*Coll. of St Hilaire 8.28***a 94***Ex concilio Triburicensi*

Fures et latrones si furando occiduntur –/fo. 109v eis non negamus.

*Coll. of St Hilaire 8.29***a 95***Ex concilio Aurelianensi*

Si infringens fur domum sive effodiens – erit reus sanguinis.

*Coll. of St Hilaire 8.30***a 96***Ex concilio Grangensi*Si quis servum sub prepectu (*sic*) divini – obsequio anathema sit.*Coll. of St Hilaire 8.31***a 97***Ex penitentiali Romano*

Si aliqui de ministerio ecclesie quolibet – septem annos peniteat.

Coll. of St Hilaire 8.33

a 98

Ex concilio Triburicensi

Quesitum est ab aliquibus fratribus de – bis in idipsum.

Coll. of St Hilaire 8.39

a 99

Ex penitentiali Romano

Si quis per cupiditatem periuraverit omnes – penitentie se subdat.

Coll. of St Hilaire 9.1

a 100

Ex decretis Pii pape

Qui compulsus a domino periurat se – legitimas ferias peniteat.

Coll. of St Hilaire 9.2

a 101

Ex penitentiali Romano

Si quis coactus per (sic) vita redimenda – in pane et aqua.

Coll. of St Hilaire 9.4

a 102

Ex eodem

Quicumque sciens periuraverit xl dies – hec communionem percipiat.

Coll. of St Hilaire 9.5

a 103

Ex eodem

Si quis periuraverit et alios sciens in – fuerunt similiter peniteant.

Coll. of St Hilaire 9.6

a 104

Ex concilio Toletano

Si quis suscipiatur (sic) quod ad periurium ducatur – septem sequentes annos.

Coll. of St Hilaire 9.8

a 105

Ex eodem

Qui in sanctis audet iurare ieiunus – non cogantur iurare.

Coll. of St Hilaire 9.9

a 106

Ex eodem

Si quis perpetrato periurio aut quolibet – bibat neque oret.

Coll. of St Hilaire 9.10

a 107

Ex decretis Pii pape

Si quis per capillum Dei vel – quod sinodus iudicaverit penit'.

Coll. of St Hilaire 9.11

a 108*Ex decretis Sotheris pape*

Si aliquid forte nos incautos iurasse contigerit –/fo. 110- crimen esse divertendum.

*Coll. of St Hilaire 9.12***a 109**

Decrevit sancta sinodus ut a septuagesima - sacra venire presumat.

*Coll. of St Hilaire 9.13***a 110***Ex concilio Aurelianensi*

Iuramentum filii aut filie nesciente patre – pueri irrita sint.

*BD 12.27; ID 12.82; above 8.106, but widespread***a 111***Ex concil' Magonciensi*

Constituamus ut quatuor tempora anni ab – ad missarum sollempnia.

*Coll. of St Hilaire 10.1***a 112***Ex concilio Arausico*

In sabbato sancto id est in vigilia – penitus non celebrari.

*Coll. of St Hilaire 10.6***a 113***Ex penitentiali Theodoli*

Sacerdos si inebriatur per ignorantiam – arguantur penitere compellantur.

*Coll. of St Hilaire 11.2***a 114***Ex eodem*

Qui cogit hominem ut inebrietur acerrime – quadraginta dies peniteat.

*Coll. of St Hilaire 11.3 (ends per contemptum quadragesima)***a 115***Ex dictis Fructuosi episcopi*

Si quis ecclesiastica peditus ordinatione aut – tribus peniteat mensibus.

*Coll. of St Hilaire 11.4***a 116***De principibus et populis*

Episcopi in protegendis populis a Deo – contempserint emendare anathematizentur.

*Coll. of St Hilaire 12.1 (rubric is from title of Bk 12)***a 117***Ex dictis Isidori*

Sepe iudices pravi cupiditatis causa aut – causantur marsupia ex<h>auriant.

*Coll. of St Hilaire 12.34***a 118***Ex eodem*

Qui recte iudicat et premium remunerationis – laudis acceptio muneris.

Coll. of St Hilaire 12.35

a 119

Ex concilio Agatensi

Eos qui fratribus suis capitalia crimina – digna satisfactione penitaverint.

Coll. of St Hilaire 12.37

a 120

Ex concilio Laodicensi

Quod non oporteat Christianos euntes ad – sicut Christianos decet.

Coll. of St Hilaire 14.121

a 121

Ex concilio Bracarensi

Placuit ut nullus episcoporum cum suas – dominantes in clero.

Coll. of St Hilaire 14.141

a 122

Ex epistola Innocentii pape

Qui igitur partem cuiuslibet digiti sui – casus veniam meruit.

Coll. of St Hilaire 14.147

a 123

Ex concilio Niceno

De eunuchis qui seipsos abscidunt. Si quis in egritudine vel a – talem oportet ordinari.

In this form only reported in Berlin, Savigny 3, 2.32

a 124

Ex eodem

De honore episcopi Iherosolimitano. Quoniam mos antiquus obtinuit et vetusta – propria dignitate.

As here in Pol. 2.24.6, II Tarr. 7.1.7; cf Savigny 3, 2.38 etc

a 125

Leonis pape

[]eo episcopus Maximo episcopo. Illud dilectionem tuam convenit precavere ut – superioribus non resultet.

Coll. Sem.1.121; Coll. II lib./VII part. 8.167

a 126

Augustini episcopi

Sane quisquis positus in ultima necessitate – non tu peccata.

Widespread; BD 18.12; ID 15.22; Ctp 3.28.2 etc

a 127

Leonis pape. De patrinis

Ut non plures ad suscipiendum de baptismo – confirmatione idipsum fiat.

Widespread; with this rubric in Coll. of Arras 519, Coll. Tarrac. II 5.8

a 128

Adrianus papa. De prelationibus venditis

Si quis prebendas archidiaconatus preposituras vel – episcopatus gratis distribuat.
cf Pr a 80, Wc a 29; Coll. Arras 234, Coll. Tarrac. II 5.47 (3) with rubric as here, etc

a 129

Leonis pape

Qui alios ab errore non revocat [?] seipsum errare demonstrat.
Coll. Sem. 2.178 etc

a 130

Urbani pape in concilio Placentino de simoniachis

Anno dominice incarnationis MXCV indictione iii –/fo. 111r - locum debeant obtinere.
C. Piacenza (1095), proem and cc 1-7a more or less as Weiland's ed. in MGH Constitutiones et acta i (1893), 561-2.

a 131

Ex dictis Ieronimi presbiteri

Mensuram temporis in agenda penitentia idcirco non satis aperte prefigunt canones pro unoquoque crimine, ut de singulis dicant qualiter unumquoque emendandum sit, sed magis in arbitrio sacerdotis intelligentis relinquendum statuunt, quia apud Deum non tantum valet mensura temporis quam doloris. Nec abstinentia tantum ciborum quam mortificatio viciorum. Propterea tempora penitentiae abbrevianda precipiunt et negligentie protelandi existimant.

Widespread, but none reported as ending as here; best parallel in Coll. in VII books of Turin, 7. 103a

a 132

Orosius

Ab orbe condito usque ad urbem conditam – centum nonaginta novem.
Fo. 111v has much later calendrical notes, with which it ends

Lc (cf JaLdLmOc)

End

a 1

Innocentius papa de virginibus velatis si deviaverint

Item que^a spiritualiter nubunt et – humanas nuptias transmigravit.
cf Conspectus after 3. 215

^a Christo add. Ld

a 2

Siricius papa^a

Illud quoque nos par fuit – fuerunt vasa viciorum.
BD 19.49; ID 6.54, 15.63; D 50 c 66

^a quod penitens non fiat clericus add. Ld

a 3*Leo ad Theodorum episcopum^a*

Oportet unumquemque Christianum conscientie sue – fide discedendo peccaverunt.

As here in AL (vers. A' of Parma/Graz) 11.53; longer version widespread. For a 1-3 cf JaLdLmOc

^a Ex epistola Leonis ad Theodorum episcopum Ld

*Explicit***a 4***Ex decretis Eugenii pape in Remensi concilio*

Qui ab episcopis suis anathematis – divina officia celebrari interdicimus.

cf Sg a 9, Lj a 2-18, Od

a 5*Ex concilio Remensi sub Eugenio papa*

Credimus simplicem naturam divinitatis esse – incarnatam esse sed in Filio.

cf Sg a 9; Od

a 6*Decreta et responsa Leonis pape*

Omnibus vobis modis visu et auditu notum esse non dubitamus - in canonibus reperiri poterit.

ID 6.419; above 5.3; Ctp 3.10.50; C 2 q 5 c 19

a 7*Ex concilio Hildernensi [after corr.] cp. x*

[]i quis presbiter a plebe illi – ultionis vindictam exercuisse.

ID 6.229; above 5.2

a 8*Pariensi concilio. De illicita excommunicatione*

Lex Iustiniani catholici imperatoris quam probat – cogat ex concilio ferre iudicium.

ID 14.21; above 5.124; cf C 24 q 3 c 6

[change of hand]

a 9*Nicholaus papa Radulpho archiepiscopo*

De his qui filiastris suos ad – nostre ne memineris.

ID 1.304; cf above 6.126; C 30 q 1 c 6

a 10*Ex decretis Desiderii pape*

Deus dedit s. R. e. et apostolice episcopus Gordiano Hispalensis –

Pervenit ad nos diaconus sanctitatis – hoc anathema sit.

ID 1.305; cf above 6.127; C 30 q 1 c 1

[ends, fo. 112v, with Arbor consanguinitatis]

Ld (cf JaLmOc)

End

as **Oc** a 1-3 (*ending at foot of fo. 115rb*)

fo. 115va (with change of hand, and no rubric)

Preposito dominisque ac fratribus Aquensibus congregatio sancte Marie sancti Lamberti, saniolem insistere sententiam.

Ex dictis beati Augusti<ni> docemur et instruimur quod omnes cause primitus per auctoritatem ventilande sunt, quibus sint – *ending at foot of fo. 116vb: inobedientes synodus per audientiam dampnet. cf Ja beginning. From the chapter at Liège, see Somerville, Archivum (1972) 343-4*

fo. 117ra (after another change of hand)

Honorius episcopus, servus servorum Dei venerabili fratri A. Mogunt' archiepiscopo et apostolice sedis legato, salutem et apostolicam benedictionem. Pro sollicitudine et diligentia quam circa nos – collatam diligenter intendas.

Somerville, *ut sup.* 346

Venerabili sancte Magunt'^a ecclesie archiepiscopo Gwal' sancte Ravennatis ecclesie minister, licet indignus, salutem et perpetuam in Christo dilectionem. Visis sanctissime paternitatis vestre litteris, quibus me quamquam invisum – utilitatem in longum conservare dignetur.

cf Codex Udalrici ed. Jaffe no. 245, Somerville ut sup. 344-5 (foot of fo. 117rb; fo. 117v blank

^a *corr. fr. Magunt'*

Le (*cf Ka*)

End

[fo. 123r]

a 1

De compositione sacrilegii et immunitatis

Regum et imperatorum seu et diversorum – sit sacrilegium subiungatur.[fo. 123v]

Tractatus de sacrilegiis et immunitatibus (ed. Schulte from Coll. Prague I in SAW 57 (1867) 183ff, at 183-4. For the text, which is here a shorter version of the letter-form of the tractate, see now Mordek, Bibl. 1035-6; also in Ka (Mordek in Festschrift Kempf (1983) 196, and esp. n. 34), 183-4

a 2

Quid sit sacrilegium et in quibus rebus fiat

Sacrilegium est omnis sacre rei violatio. Res autem sacre – leserit canonice peniteat.

[fo. 126r]

Tractatus ed. Schulte 184-91 (and 191 n)

a 3

Si sacerdos in ecclesia dehonestaverit

Ostenso quam leviter et simpliciter prius componebantur – inferior pagina demonstrat.

Tractatus ed. Schulte 191-2

a 4

In concilio apud Theodonisvillam celebrato ubi infuerunt xxxii episcopi. Astulfus – tres menses anathematizet eos. [fo. 127v]

MGH Capit. i no. 176, cf Mordek, Bibl. 133

a 5*Decreta Innocentii pape II*

Statuimus ut si quis symoniace - irritas esse censemus. [fo. 129v, *leaving part of leaf blank*]

Co. Lateran II, 1139, cc 1-30

[*apparent change of hand*]

a 6*Incipiunt capitula libri nonidecimi*

BD 19 – conscientia confitentis. [fo. 159]

a 7*Incipiunt capitula libri vigesimi*

BD 20 – illesa vivere potuerunt. [fo. 175v]

a 8

Sermo synodalis qui in singulis synodis parrochianis presbiteris est pronunciandus
Fratres presbiteri et sacerdotes Domini cooperatores – Deus per infinita secula.

A[men] [fo. 176v]

Admonitio synodalis ed. Schneider in Ordines 430-4, with literature; 'Bavarian' BD (clm 4570 etc. descr. Koeninger in AKKR 1907 393-406) 20.111

a 9*Ex dictis Gregorii*

Omnipotens Deus et si plerumque mutat [*corr. fr. mittat*] sententiam – decipiat animam illius.

'Bav.' BD 20. 112

a 10*Ex dictis eiusdem*

Nam credimus quia cum carnis vinculo anima nostra fuerit – actibus recipient merita.

'Bav.' BD 20. 113

a 11

Inmunitas sexcentis solidis componatur.

'Bav.' BD 20. 114a

a 12

Sacrilegium novem novigeldis componatur aut si – lxxiibus super altare.

'Bav.' BD 20. 114b

a 13

Scelerosi [*sic*] et in capitalibus viciis que anime – huiusmodi sacramentis implicatus.

'Bav.' BD 20. 115

a 14

Ex hac deinceps hora quicquid contra divinam – sanctorum adiuvent patrocina.

'Bav.' BD 20. 116

a 15

De matrimonii contractione precipimus ut in presentia – oporteat fieri divortium.

a 16

De baptismo precipimus ut duo coniugati non simul – communione sancta suspendantur.

a 17

Qui in criminalibus peccatis se inquinaverunt, id est – communioni restituantur ecclesie.

a 18

De patronis ecclesiarum precipimus ne violentiis – ecclesiasticum beneficium promoveatur. [fo. 177v]

[another change of hand]

a 19

Statuimus ut omnes qui Christiano nomine – corpore alienus inveniatur.

a 20

Ecclesia cum sit domus Dei et oratorium dicatur – officia fiat repositio.

a 21

Qui incendiis et invasionibus ecclesias et cymiterios – canibus devorandi exponantur.

a 22

Idem de pabulariis precipimus quos in Alemannia – nisi permissione episcopi.

a 23

De usucapionibus precipimus ut reditus agrorum – de his etiam habeantur. [fo. 178r, and ends]

Lj

End

a 1

Quod autem in Epiphania nemo presumat - resurgentis de sepulchro.
cf Cb a 1, Lk a 1

a 2

Decreta Eugenii pape statuta Remis et promulgata
Qui ab episcopis suis anathematis - ipsum teneri censemus.
for Lj a 2-18 cf LcOdSg

a 3

Precipimus etiam quod tam episcopi quam clerici – congrua satisfactione relaxent.

a 4

Preterea quod a presbiteris nostris propensiori - ecclesiastico beneficio careant.

a 5

Ad maiorem autem domus Dei decorem – victura sit recipiatur.

a 6

Quia vero continentia et Deo placens – temptaverit observari decernimus.

a 7

Divinarum legum manifesta est disciplina – eterne dampnationis incurrunt.

a 8

Id eciam annectendum duximus ut nullus in archidianum – vel presbiter ordinetur.

a 9

Archidiaconi uero decani uel prepositi – predicti concedantur honores.

a 10

Precipimus etiam ne conducticiis presbiteris – convenienter valeat sustentari.

a 11

Precipimus quoque ut presbiteri clerici et monachi - ipso iustitiam faciat.

a 12

Decernimus eciam ut laici ecclesiastica – dimittant iustitiam exercere.

a 13

Auctoritate apostolica quoque prohibemus - Christianorum careat sepultura.

a 14

Nichilominus eciam presentis scripti - eius mandatum suscipiat.

a 15

Hec eciam consona sanctorum patrum diffinitione – fecerit anathema sit.

a 16

Innovamus eciam ut si quis malo - iusititie non negamus.

a 17

Precipimus eciam ut pro crismatis et olei - irritas esse censemus.

a 18

Quia uero sedes apostolica consuevit attenta – celebrari officia prohibemus.

Lk

End

a 1

Quod autem in Epiphania nemo presumat baptizare - resurgentis de sepulchro.

cf Cb a 1, Lj a 1

a 2

Ex genere Priami fuit Meroveus qui genuit – regalis prosapie ultimus rex.

Lm*Before text**fo. ii*

Confiteor tibi Domine – cunctis diebus vite mee. Amen. *[in two hands later than those of the main text]*

[rubric illegible]

Veniens aliquis ad conversionem de seculo prius ostensa eius voluntate abbati si sibi – indulgentiam consequatur et pacem. Per

[capitula and text of Rule of St Augustine follow, then Ivonian Preface and main text]

End: [cf Lc, Oc]

a 1

Binocencius papa de virginibus velatis si deviaverint

Item. Que Christo spiritualiter nubant – humanas nuptias transmigrare.

BD 8.13 etc; cf Conspectus, 3.215A, Lc a 1, Oc a 1

a 2

Siricius papa. Quod penitens non fiat clericus

Illud quoque nos par fuit providere ut – dudum fiunt vasa vitiorum.

BD 19.49 etc; cf Lc a 2, Oc a 2

a 3

Ex epistola Leonis ad Theodorum episcopum

Oportet unumquemque Christianum conscientie sue habere – a fide disced[endo] peccaverunt.

cf AL A' 11.153 (= C end of AL 11); cf Lc a 3, Oc a 3

[fos 113r-v originally blank; later scribbles added]

a 4 [fo. 114r]

Christianus aut eum qui se de sacro fonte – gaudio rationem reddant.

Ivo, Sermo I end; PL 162.512

De excellentia sacrorum ordinum et vita ordinatorum cuius supra in synodo

Quia Christianam militiam in baptismo professi estis – de die in diem proficiat.

Sermo II; ib. 513-9

De significationibus indumentorum sacerdotalium cuius supra in synodo

Quia sanctitas misterii sanctitatem expetit – ista sufficiunt.

Sermo III; ib. 519-27

De convenientia veteris et novi testamenti cuius supra

Beneficia que pro salvandorum reconciliationi -

Sermo V; ib. 535-62

Sermones VII-XX, VI, XXI-IV (PL 162.562-610) follow

*Co of Westminster 1127**[Councils and Synods I(ii) 745-9, collating this copy as R]**[ending before end of fo. 149rb; remaining texts are in later hands, and are listed in the Royal Catalogue]***Ln***End***a 1***Incipit ordo Remensis ecclesie legendi atque cantandi per revolutum circulum anni Festivitas sancti Andree in Sabbato intrante adventu – et post revertunt.**U. Chevalier, 'Ordo legendi et cantandi Remensis ecclesiae' in Bibliothèque liturgique 7 (1900) 261-305 from this ms, to which Edmund Bishop contributed a detailed description at xxvi-xxxi; see too pl. iv.***a 2***Incipit de coniugio**In primis hominibus fuit coniugium, ibique cepit quod – et vota succurrerint legitima.**For this text see Rudolf Weigand, 'Kanonistische Ehe traktate aus dem 12. Jahrhundert' in MIC Subsidia 4 (1971) 59-79, esp. 59-62. Weigand notes five further copies, and holds that Ln's version is an abbreviation closely related to that in Munich clm 4631***a 3***De corpore Domini**Credendum est unum^a corpus Christi quod speciali – animalibus caro dividatur.*

^a *obsc. corr.***a 4***De caritate^a**Aug. in libro de doctrina Christiana hoc modo caritatem diffinivit. Caritas non appetitus animi – terram exivit sonus eorum.*

^a *in mg.***a 5***Nam omnes diligentes Dei predestinati sunt, sed non omnes – Christus in monte fecit.
and ends***Oc** (cf JaLcLdLm)*End***a 1***Innocentius papa. De virginibus velatis si deviaverint**Item que spiritualiter nubunt et a sacerdote - nuptias transmigravit.**cf 3.215A, JaLcLdLm a 1***a 2***Siricius papa. Quod penitens non fiat clericus*

Illud quoque nos par fuit providere - fuerunt vasa vitiorum.

cf JaLcLdLm a 2

a 3

Ex epistola Leonis ad Theodorum episcopum

Oportet unumquemque Christianum conscientie sue - discedendo peccaverit.

cf JaLcLdLm a 3

ends on fo. 55rb med.

cf Lc (which ends here Explicit, but continues, JaLm (which continue without a break), Ld which continues with changes of hand

Od

End

After 8.136, fo. 96v

Finito libro reddatur cena magistro

Co. of II Lateran, 1139, ending at foot of fo. 97v in first word of c. 28 (here numbered xxi), Obeun-

The last three lines of the text are in a much smaller script.

fos 98r-100r are in double column and another hand, omitting initials. A partly ploughed heading at the top of 98ra:

.... Egenii pape

[Q]ui ab episcopis suis anathematis – [fo. 99v] celebrari officia interdicimus.

C. Reims (1148) as Mansi xxi. 713-8; cf Lc a 4, Lj a 2-18, Sg a 9

Errores Geleberti

Quod divina natura quod divinitas – [fo. 100r] – Gregorius. Venit ad nos calciata divinitas.

Pr. from this and other copies (none a Panormia) by N.M. Häring, 'Texts concerning Gilbert of Poitiers', Archives d'histoire doctrinale et littéraire 37 (1970) 169-203 at 174-60

Credimus simplicem naturam divinitatis esse – sed in Filio.

Reims creed: Mansi xxi. 725; cf Lc a 5

enensis, Bituricens', Burdegalensis, Turonensis – Suessoniensis, Cathaulanensis.

Pa

Opening [fo. 1ra]

Ad rem his temporibus necessarium quidem – quam pro ecclesiastico

Gutmund of Aversa, De corporis et sanguinis Christi veritate, PL 149. 1427-9 [rest of fo. 1vb blank; change of hand]

End

a 1

Ex pontificali

[fo. 103va] Agapitus <papa> natione Romanus ingressus Constantinopolim susceptus – Mennam venerabilem virum.

Pol. 1.20.5

a 2

Ex pontificali

Constantinus natione Sirus ingressus est Constantinopolim – magna in populo.

Pol. 1.20.6

a 3

Ex historia Anastasii

Papa Stephanus vi pressus et crudelitate – et reliquie circumscripsit.

Pol. 1.20.7

a 4

Ex pontificali

Stephanus natione Romanus abiit ad excellentissimum – pontiphex petiit impetravit.

Pol. 1.20.8

a 5

Iohannes papa VIII

Et quia pridem apostolice memorie predecessoris nostri – ad ipsius proventionem.

Pol. 1.20.9

a 6

Ex historia Anastasii

Gregorius papa Romane presidente ecclesie. Leo impius imperator – ratione exsolvi precepit.

Pol. 1.20.10

a 7

VII papa Gregorius episcopus servus servorum Dei dilecto in Christo fratri H.

Metensi episcopo inter cetera

Quod autem postulasti te quasi scriptis nostris – sublimius episcopis repperiri.

Pol. 1.20.11

a 8

Ex pontificali

Adrianus natione Romanus necessitate compulsus direxit – eius regnum subiugavit.

Pol. 1.20.12

a 9

In epistola xxi lib' V. Gregorius Mauricio imperatori

In divinis eloquiis sacerdotes aliquando dii, aliquando angeli – reprehenditis, ille laudabit.

Pol. 1.20.13

a 10

De regali subiectione ad pontificem R. et omnes episcopos. Felix papa

Certum est <hoc> ut rebus vestris esse salutare – in contumeliam disponentis.

Pol. 1.20.1

a 11

Gloriosissimo et clementissimo filio Anastasio augusto secundus Anastasius episcopus
 Illud peculiarius pro amore imperii vestri – importabo in te.

Pol. 1.20.3

a 12

Iohannes

Si imperator catholicus est salva pace ipsius – presulibus non preferre.

Pol. 1.20.3

a 13

Idem

Numquam de pontificibus nisi iudicare ecclesiam – eorum capitibus iudicare.

Pol. 1.20.4

a 14

Decreta Remensis concilii a domino Eugenio papa III celebrati, in quibus quedam
innovantur, quedam tantum iterantur

Qui ab episcopis suis anathematis sententia – celebrari officia interdicimus.

C. Reims (1148) numbered as cc 1-17; cf LeLjOcSg

[at head of leaf, in another hand]

Explicit Pannormia Yvonis Carnotensis episcopi

[change of hand]

a 15

Quoniam enormis quedam consuetudo in quibusdam – consideratio non habetur.

C. Tours (1163) c 5; Comp. I 5.2.3; X 5.4.3

a 16

Non satis utiliter avaricia in populo – peccati sed auget.

C. Tours c 6; Comp. I 5.2.7, fuller than X 5.3.8

a 17

Quia in quibusdam episcopatibus decani quidam - districtio plectatur.

C. Tours c 7, I Dun. 3.3 etc

a 18

Non magnopere antiqui hostis invidia – claustris suis educit.

C. Tours c 8 pt; X 3.50.3a

a 19

Unde ne sub occasione sciencie spirituales homines – spem promocionis amittat.

C. Tours c 8 pt

In partibus Tolose dampnanda heresis dudum emersit – latibulum crebro conveniunt,
 et preter consensum. [desuper scriptum est]

C. Tours c 4 pt

a 20

Maiores ecclesie beneficiis in sua integritate – permutacionem fieri prohibemus.

C. Tours c 1; Comp. I 3.5.10; X 3.5.8

a 21

Plures clericorum et quod merentes dicimus – de manu laici videatur.

C. Tours c. 2a; Comp. I 5.15.1; X 5.19.1 is shorter

a 22

Quamvis grave nimis et divini dignum – iaceat dolore prostratus.

C. Tours c. 2b; Comp. II 3.17.2

[fos 108-12r are blank; some notes on fo. 112v are illegible in the microfilm. ends]

Pg

fos 1-2, in an early hand:

hipodrom' locus obscurus vel tormentum. He lucus homo hians et oscitans qui et
pandax et dicitur -/fo.1v- inigere pecus a pastu agere, involare in manu tenere -
[Ipomanos caro que censem[?] in fronte quam devorat m.t.ab^a ipsos q. equ' cancelled]
fo. 2r litura feditas, legia navis, littancus -/fo.2v- macas[?] macr' esse, maculentia,
macres, macor, macritudo fo.3

Prologue follows

at end, fo. 90v, after est Deus non (8.115 med) another hand adds:

Explicit panormia Yvonis carnotensis episcopi de ecclesiasticis regulis

Another change of hand:

Sermo super apocalipsim de sancta Maria

Que vides scribe in libro, et mitte septem ecclesiis que sunt in Asia – et Laodiceam.
Iohannes non solum propheta fuit sed etiam plus quam -/fo.91v- per merita atque
suffragia sue sanctissime genitricis et omnium sanctorum suorum.

[unident.; not listed in Schneyer]

the hand of fos 1-2 returns:

Merga furca cum qua garba segetis portatur -/92v- multa multrum lac bovarum [?]
mucculentus mat....., miliones milites, m...gora situla est qua aqua de puteo trahitur/
and ends

at foot in later hands:

In de Fossa

xi

[fos 83-92 are a quire of 10, and x appears at foot of fo. 82v]

C' der' denariorum

Ph (cf La)

End

*[much water damage, and microfilm sometimes largely illegible; text partially restored from La]
In LaPh main text to 8. 134 ends at fo. 102, followed by prologue and capitulatio to all eight books.
Then (Ph fo. 107r):*

a 1*Beda*

Celum quidem aereum igne marcescet sidereum -/fo. 107v - lux septem dierum.

Bede, De temporum ratione c. 70 (CCL 123B.540)

a 2*Item*

Aliquos electorum eo igne purgari a levioribus - tangere nequivit. Utrum autem illo igne urantur - quis predicare auderet^a?

ibid. 541

^a audeat La

a 3*Item*

Si cerebrum vitiatum est non culpa sua – dampnatissimum non ambigimus.

cf Coll. of Bordeaux 15.24 as Augustine

a 4*Augustinus*

Non est putandum quod angelus aliquo - cadere non potuisset.

a 5*Item*

Sic locutus est serpens Eve sicut - diabolicum hoc angelicum.

Augustine In Genesim xi.29 (PL 34.445)

a 6*Item*

Non est credibile serpentem intelligere posse - que non intelligebat.

Alcuin in Genesim PL 100. 523

a 7*Item*

Ad imaginem suam creavit Deus hominem - et similitudinem perdidit.

a 8*Item*

Ut Hebrei affirmant et Ieronimus doctor egregius -/fo. 108r- qua sumptus es.

a 9*Item*

Ideo permisit Deus omnipotens hominem temptari - temptatus non esset.

a 10*Item*

Quid est quod dicit Dominus serpenti super - pedes eius abstulerit.

a 11*Item*

Cur serpens callidior dicitur cunctis animantibus - calliditatis sue nequitiam.

Alcuin in Genesim PL 100.522

a 12*Item*

Quis fecit diabolum^a? Ipse se ipsum - diabolus factus est.

Augustine, De Genesi contra Manich. ii. 28, PL 34.219

^a dolum Ph

a 13*Item*

Cur peccatum summi angeli et sociorum eius – maior in ruina.

a 14*Item^a*

Ideo Sara de risu increpatur - causa infidelitatis subrisit.

^a om. La

a 15*Item*

Propter hoc^a voluerunt Iacob et Ioseph - ad celum ascensurum sepiliri.

^a om. La

a 16*Item*

Licet a simoniaco ordinari quod inde perdit^a - illorum illesi remanserunt.

^a potest La

a 17*Item*

Quid est sentiendum de cibo et potu - maximo igne consumitur.

a 18*Item*

Cur sacerdotes non dicunt in collectis - pro nobis semper interpellans.

a 19*Item*

Quid est quod in evangeliis nomen - persone honorem defert.

a 20*Augustinus*

Si quem cogerit^a extrema necessitas -/fo. 108v- hac vita migrare.

Aug. De baptismo contra Donatistas, i. 2; CSEL li. 147

^a coegerit La

a 21*Item ad Vincentium*

Cum boni et mali eadem faciunt eademque – utique discernendi sunt. Pharao populum Dei duris laboribus - iste dilectione inflamatus.

cf Aug. ep. 93. 6; CSEL xxxiv(2). 450-1

a 22(La *only*)*Item*

Si bene alicui proveniat quod tu – quomodo illi pervenerit?

*Aug. De sermone Domini in monte II.13.46; CCL xxxv. 138***a 23***Item*

Nonnullos tolleramus quos corrigere vel punire - de domo Domini.

*Aug. Ep. 93.12.50, CSEL xxxiv(2). 494; cf ID 3. 179b***a 24***Item^a*

Quantumlibet invigilet disciplina domus mee - unde angeli ceciderunt.

Aug. ep. 78, PL 33. 271D; cf Ivo Ep. 133

^a *om. Ph***a 25***De apparationibus Domini^a*

Plures quidem fuere appariciones quod - dicentem sibi angelis. Sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem ad celum.

^a De app. Dom. *om. Ph*

Explicit

*La diverges. Ph continues:***a 26**

De coniugiis tractandis. Prius sunt videnda illa tria bona coniugii -///fo. 110 - Fidem vero coniugii nullomodo negligere potest, et si aliam duxerit necesario

*cf G. Fransen, 'Varia ex manuscriptis', Traditio 21 (1965) 517 noting this ms; cf too Oa pp. 78a-9a; Valenciennes, BM 62 (55). fos 1-7 <http://bookline-03.valenciennes.fr/bib/common/viewer/tifmpages.asp?TITRE=Ms+62&FILE=Ms0062.tif>***a 27**fo. 110v [*in another hand*] Arbor consanguinitatis*The last fos, 111-112 appear unrelated in hand and content***Pj***End**see above, Brant 8. [137]***Pk***End***a 1**

Sententia Iheronimi

Quodcumque ligaveris super terram erat ligatum – vult tangere sordes.

a 2*In epistola ad Romanos libro ii Orig[enis]*

Si omnis homo mendax est erit et ipse <David in mg.> - [ms badly rubbed, and microfilm illegible]

[Lacuna]

a 3

Incipiunt capitula libri huius. Augustinus adversus hereticos de dispensatione. Infra idem. Infra – Eiusdem ad Gennadium presbiterum et archimandritam. Et infra. Infra. Item. Item. Item. Prima pars, ii, iii, iiiii, v, vi, vii, viii. Incipit liber primus. [] carnatione Domini – Ex penitentiali Theodori cp. xiiii [complete capitulatio to 1.1-122] Incipit lib. II. Ambrosius in libro de catezizandis rudibus [1.123, qv] - Ex concilio Aurelianensi cp. viii [1.162]. Explicit Liber II. Incipit Liber III. Quid est ecclesia, quid catholica – Quod nemo ieiunando vel prandendo discipet a bonis inter quis versatur [2.1-195]. Quomodo et a quibus personis facienda sit electio summi pontificis. Nicholai decretis cp. 1 – Ex concilio Rotomagensi cp. iii [3.1-215]. De primatu Romane ecclesie et de iure primatum et metropolitanorum atque episcoporum et de ordinatione eorum et de sublimitate episcopali – Eleutherius papa xii loco succedens a Petro apostolo in i decr' [4.1-136, with short lacuna following] Ex concilio Hilerdensi cap. v – Ex decretis Gelasii pape cp. ii [5.2-136, with lacuna following]. Ex concilio Hilerdensi cp. iii – Ex decretis Gregorii iunioris [6.2-129, with lacuna following] Ex dictis Augustini – Isidorus de vii gradibus consanguinitatis [7.2-90]. Aug' in epistola ad Publicolanum – Aug' in nono psalmo [8. 1.134]

a 4*[]ratio ad furtum probandum*

[]omine Deus Ihesu Christe ayoc ayoc ayoc, qui adstas [?] semper in celis – manifesta omnipotens Deus qui vivis et regnas in secula seculorum Amen. Postea dabis ei de pane et formatico quod pensat solidos iii aut denarios viiii, et iurent homines de furto illo super sanctos, et postea dices: In nomine P. et F. et Spiritu sancti, Accipe secundum verba tua.

cf *Formulae ed. Zeumer (MGH Leges in 4o v 1886) Ordo 31, 634.*

a 5

[]ugienda sunt omnibus modis et abscidenda, langor a corpore – se otio relinquendos. [ms damaged in mid-text]

Jerome, Liber tertius adversus libros Rufini, CCL 79 para. 39 1.40

a 6

[]irgo Dei mater et filia que cum viri – qui confringet mortis repacula.

a 7

[]ecernenti mentis arbitrio quenam esset hec salutatio – ex carnis tractamus actibus.

a 8

[two illegible lines of new text follow, and then a lacuna for rest of column]

a 9

Augustinus utrum sub figura [after corr.] an sub veritate hoc misterium calicis fiat sacramentum

[]eritas ait, Caro mea vere est cibus – et incorruptionem reparatur [ms much damaged in mid-text].

cf Paschasius Radbertus, De corpore et sanguine Domini cc 4-19 (CCCM 16), Abelard, Sic et non qu. 117. cc 83-7

Pm

fo. 109v, after change to later hand

[]ugustinus servus Christi servorumque Christi religiōse famule Dei Probe in Domino salutem.

Et petisse te et promississe me recolens -//// fo.113v at foot, ending incomplete- Ubi quid aliud quam nobis prebeat

Ep. 140, CSEL 40. 40-62

Pn

fo. 115ra-b

Innocentius Rufo et Eusebio episcopis. Ordinati ab hereticis vulneratum per illorum manus -/fo.115rb honorem vel exiguum subrogare.

cf above 3. 130

last six lines of fo. 115ra blank

fo. 115rb

[*Decreta Innocentii II in post-med hand, followed in another much earlier hand by:*]

Statuimus ut si quis -/////fo. 117rb at top] et irritas esse censemus

Co. Lateran II 1139, cc 1-30

PoPpTdVo

End (loosely based on Td)

a 1

Ex concil' Turonensi^a cap. xix^b

Quorum fides, vita et libertas nescitur, non possunt sacerdotes accusare nec viles persone nisi in propria causa.

XP 5. 11. 3. 2

^a *corr. fr. Toletano Vo*

^b *cii Po; cap. xix om. Pp*

a 2*Ex concil' Cathaginensi cp. xix^a*

Illud placuit ut cum agere accusator – ecclesiasticas asserere noluerit.

*XP 5. 11. 4. 1***a 3***Ex decretis Felicis pape*

Si accusatorum persone in iudicio episcoporum culpabiles – vel ecclesiasticas voluerint.

XP 5. 11. 4. 2

^a cap. xix om. Pp**a 4***Ex concilio Affricano cp. xcvi^a*Item^b placuit ut omnes servi vel proprii – licentia non^c neganda.*XP 5.12. 1*

^a Ex concil. Cartag. c. 19 Po (*cf* a 2 above); Ex con Affric' (*corr. fr.* Carthag') Pp^b om. Pp^c est add. Pp**a 5^a***Ex tertia actione Ephesini concilii*

Sancta synodus que per gratiam Dei congregata – et apud eam congregari.

^a om. PoPpTd**a 6^a***Item ex epistola eiusdem ad papam Celestinum.*

Nos igitur merito indignati post terciam vocationem – dilectissime et desiderantissime. Subscripserunt vero deinceps omnes episcopi nominatim.

AL 3.114c

^a om. PoPpTd**a 7^a***Symachus papa. De inuasoribus, petitoribus, largitoribus rerum ecclesiarum*
Quicumque res ecclesiasticas confiscare^b an competere – pauperum derelicta dispergit.*cf Ctp 1.48.10b, ID 3.182b; C 12 q 2 c 21b*

^a om. PoPpTd^b *corr. fr.* confisicare Vo**a 8***Fabianus papa*

Singulis festiuitatibus Pasche novum crisma confitatur – sanctis ecclesiis concremetur.

XP 1.33.01

a 9

Ex sermone synodali^a

Crisma semper sub sera sit aut^b sub sigillo, propter quosdam infideles.

XP 1.33.2.01

^a Urbanus II in concl' Clarmont' *add. and canc.* Td

^b an Vo

a 10

Urbanus II in concilio Clarmontensi^a

Illud quoque precipimus ut pro chrismate et baptismate et sepultura nichil unquam^b exigatur.

XP 1.33.3.2

^a in conc. Clar.] papa Pp

^b om. Vo

a 11

Ex epistola Melchiadis pape

Baptismus et^a impositio manus duo sunt sacramenta – baptismate non salvat.

XP 1.39.1.1

^a et PpTd²Vo; om. PoTd

a 12

Gg Ianuario Karalitano^a

Pervenit ad nos quosdam scandalizatos fuisse quod presbiteros – tangere debeant concedimus.

XP 1.40.1.4

^a Ian. Kar' om. Pp

a 13

Ex concilio Remensi

Episcopo licet in campo si necesse fuerit confirmare.

XP 1. 41. 1

a 14

Ex concilio Magontiensi

Precipimus ut ad^a accipiendum per manus impositionem – per omnia obediatur.

XP 1.41.2

^a om. Vo

a 15

Ex concil' Gerundensi cp vi^a

^a cap. vi om. Pp

Ut institutiones missarum sicut in metropolitana – ministrandi consuetudo servetur.

XP 1.46.2, and see 2. 30A

a 16

Ex concilio Agathensi

Misse conventionaliter non cantentur neque pro divinatione.

XP 1.46.3

a 17

Pius papa

Presbiteri qui a demonibus vel variis passionibus vexantur sacra misteria non celebrent.

XP 1.47.3.2

a 18

Pergamus episcopus Leoni imperatori^a

Nullus sacerdos ad ministrandum supernis sacramentis deterior est angelo.

XP 1.49.1.3

^a Leoni imp. om. Pp

a 19

Augustinus ad clerum^a

Dominus fideles suos securos facit etiam – faciunt facere nolite^b.

XP 1.49.1.4

^a ad clerum om. Pp

^b Pp ends dicunt facite etc

a 20

Ex concil' Triburiensi^a

Quicumque clericus aut^b in bello – tamen non priuentur^c.

XP 1.54.1.1

^a no insc. from here until a 35 Po

^b an Vo

^c -etur Pp

a 21

Ex concil' Bracharensi^a cap. x^b

Placuit ut hi qui sibi^c ipsis voluntarie – suis sceleribus puniuntur.

XP 1.54.1.2

^a Bacarnensi Pp

^b cp. x om. PpVo

^c filii Pp

a 22

Clemens papa

Si quis vexatur a diabolo et nesciens semet ipsum occiderit licet pro eo orare.

XP 1.54.2.1

a 23

Ex concil' Tribururiensi cap. v^a

^a cp. v om. PpVo

Fures et latrones si in furando – eis non negamus.

XP 1.54.2.2

a 24

Pius papa

Penitentes non debent communicare ante consummationem penitentiae.

XP 1.54.3.1

a 25

Ex concil' Cart'

Diaconus presente presbitero Eucharistiam corporis – cogit iussus eroget.

XP 1.55.4.2

a 26

Aug'

Cum animus nulla^a consensionis turpitudine – passionis vulnere deputatur.

XP 1.57.3.2

^a nullo Vo

a 27

Sixtus papa

Sacra vasa quaecumque sunt humanis usibus – a Domino puniantur.

XP 1.59.3

a 28

Ex concilio Avernensi cp. v^a

Licetum sit episcopis presentibus presbiteris et – quod indiguerint erogare.

XP 1.60.2.1

^a cp. v om. Pp

a 29

Ex concil' Cuormatie.^a Ex parte secunda^b

Quicumque voluerit in sua potestate ecclesiam – antiquiores ecclesias persolvantur.

XP 2.2.1

^a Garmati corr. fr. Gamarti Vo

^b Ex parte sec. om. Pp

a 30

Ex concil' Agathensi cp. lviii^a

Cellulas novas aut congregatiunculas monachorum absque episcopi notitia prohibemus institui^b.

XP 2.2.2.1

^a lviii Vo; cp. lviii om. Pp

^b proh. instit.] instrui prohibemus Pp

a 31

Ex concil' Cabillonensi

Nonnulli ex coepiscopis nostris in querimoniam – contradixit^a communione privetur.

XP 2.2.2.2

^a -ixerit Pp

a 32*Ex concilio Agripinensi cp. v^a*De ecclesiis seu sanctis noviter^b sine – ecclesiis canonica auctoritate.*XP 2.2.3*^a cp. v *om.* Pp^b inventis *here* Pp**a 33***Ex concil' Meldensi cp. vii^a*

Iuxta synodalia precepta decrevimus ut nullus – ad satisfactionem privetur.

XP 2.4.1.7^a cp. vii *om.* Pp**a 34***Ex decr' Fabiani pape^a*Decernimus ut in omnibus dominicis diebus – peccatorum facibus^b liberentur.*XP 2.6.1*^a Ex – pape] Fabianus papa Pp^b *corr. to* fascinus Pp²**a 35***Ex concil' Aurilianensis^a cp. vii^b*

Omnia que Deo offeruntur consecrata habeantur – earum est offeruntur.

XP 2.6.2^a episcopi *add.* Vo^b cp. vii *om.* Pp**a 36***Ex eodem concil' cap. viii^a*

Hic qui dederit vel acceperit oblationes – accipit anathema sit.

XP 2.7.1.2^a Ex – viii PoTd; Ex eodem conc. Pp; Gelasius papa Vo**a 37***Gelasius papa^a*

Laicus quamvis religiosus et potentibus – cura commissa docetur.

XP 2.7.2.1

.

^a Gelasius papa PoTd; papa Gelasius Pp; Ex eodem concil' cp. viii Vo**a 38***Ex concil' Nannetensi cp. vi^a*^a cap. vi *om.* Pp

Instruendi^b sunt presbyteri pariterque amonendi – dampna passuros.

XP 2.8.2.3 (var.)

^b Instituendi Vo

a 39

Alexander papa

Aecclesia que per paccionem precii claruerit – pro ecclesia habeatur.

XP 2.9.2.2

a 40

Augustinus

Quibus peccata dimissa non sunt a sacris – culpa temeritatis accuset.

XP 2.14.2

a 41

Ex concilio Arelatensi cp. i^a

Item^b cum^c ad celebrandam missam – benedictionem accipiat sacerdotis.

XP 2.22.1

^a cp. i *om.* Pp

^b *om.* Pp

^c cum PoPpTd; dum Vo

a 42

Ex concilio Remensi cp. iii^a

Statutum est ut unaqueque ecclesia^b suum presbiterum – providente episcopo promiserit^c.

XP 2.24.2

^a cp. iii *om.* Pp

^b *om.* Vo

^c prom- PoTd; perm- PpVo

a 43

Ex concil' Agathensi cp. i^a

Nulli presbiterorum annua tantummodo ecclesie alicuius cura committatur.

XP 2.25.2

^a cp. i *om.* Pp

a 44

Ex dictis^a Aug'

In oratorio preter^b orandi et psallendi Deo cultum penitus nichil agatur – iugiter impensa concordent.

XP 2.29.3

^a Ex dict. *om.* Pp

^b preter PoPpTd; potest Vo

a 45

Greg' papa^a vii^b

Decimas quas in usum^c pietatis concessas – dampnationis periculum incurrere.

XP 2.31.1

^a papa PoTd; cp. Vo; *om.* Pp

^b vii *om.* Pp

^c quas in usum PoTd; in usum quas Vo

a 46*Urbanus II in concil' Romano^a*

Nullus laicus decimas suas aut ecclesiam – offerendum est offeratur.

XP 2.32.1^a in conc. Rom. om. Pp**a 47***Ex concilio Toletano cap.^a*

Prebendum est a sacerdotibus vite solatium – temporis usu percipiant.

XP 2.34.2^a cap. PoTd; om. PpVo**a 48***Ex concilio Agatensi capl'^a*Post triginta annos diversarum omnium – prescriptio^b subiecta summoveat.*XP 2.35.3*^a capl. om. Pp^b prescriptio PoPpTd; presumptio Vo**a 49***Ex concilio Triburiensi cp. xxx^a*

Si quis contumax vel superbus timorem – semper invicta permaneat.

XP 2.41.3.2 (insc. is from previous canon)^a cp. xxx om. Pp**a 50***Gregorius ad Constantinam reginam*

Cum seculi leges precipiant si quis – ut quadruplum restitueret.

*XP 2.41.3.3***a 51***Gregorius*

Nulli fas est retributionem expectare premiorum pro culpa.

*XP 2.41.3.5***a 52***Ex concil' Cartaginensi V cp. iii^a*Placuit etiam^b ut res ecclesie nemo – venditor teneatur.*XP 2.45.1.8*^a Cart. V cp. iii Td; V Cart. cap. iii Po; Carthag' Pp; Cart. V cp. iii Vo^b om. Pp**a 53***Ex eodem concilio cp. lvi^a*In^b venditionibus quas abbates facere presumunt – libertatis ocio potiantur.^a cp. lvi om. Pp

XP 2.45.1.9

^b De Pp

a 54

Ex concil' Agathensi cp. xlv^a

Terrulas aut vineolas exiguas ecclesie minus – distrahendi habeat potestatem.

XP 2.45.1.10

^a cp. xlv om. Pp

a 55

Ex concil' Toletano cp. iiii^a

Si quis clericorum agella vel vineolas – ecclesie largiri voluerit.

XP 2.47.1.4

^a cp. iiii om. Pp

a 56^a

Urbanus II^b

Ut nullus Christianus a capite ieiunii usque ad Pasca carnem comedat.

XP 2.57.1.3

^a om. Pp

^b Urbanus II ss Td; in concil' Claromontensi add. Vo; no insc. Po, which treats text as rubric to next cap.

a 57

Urbanus II in concil' Claromontensi^a

Primum^b quattuor temporum semper fiet^c prima – vigilia eiusdem excepta.

XP 2.57.2.3

^a insc. in mg. PoTd

^b Si ini<ti>um Pp

^c fiat Pp

a 58

Ex concilio Aurelianensi cp. i^a

Presbiteri cum sacras festivitates populo – omnimodis servare moneant.

XP 2.57.5

^a cp. i om. Pp

a 59

Urbanus II in concil' Clarm^a

Ut^b in sabbato sancto protrahatur^c ieiunium circa noctem.

XP 2.58.2

^a II – Clarm'] papa II Pp

^b om. Pp

^c prot- PoPpTd; pert- Vo

a 60

Ex concil' Laodicensi cp. vi^a

Ideo^b non oporteat in quadragesime – venerari ieiunio.

^a v Po; cp. vi om. Pp

XP 2.59.1

^b Quod PoPp

a 61

Ex decr' Eusebii pape cp. x^a

Ut^b ieiunia a sacerdotibus in ecclesia constituta sine rationabili causa^c non solvantur.

XP 2.59.2.2

^a Ex – x] papa Eusebius Pp

^b om. Pp

^c rat. causa] necessitate rationabili Pp

a 62

Symachus papa

Si quis presbiter aut diaconus^a aut clericus papa – et communione privetur.

XP 3.2.2

^a corr. fr. –onibus Vo

a 63

Greg' papa^a vii

Qui ordines transiliunt suspendantur ab offitio - quos omiserunt^b

XP 3.3.2

^a cp. add. Vo; om. Pp

^b corr. fr. commiserunt Vo

a 64

Ex concil' Bracharensi cp. i^a

Non licet populo electionem facere per se – vita edoctus sit.

XP 3.4.2.7

^a Brach. – i] Bacarensi Pp

a 65

Ex concil' Antiocheno cp. xxiii^a

Episcopum morientem non debere sibi eligere – defuncto priore eligatur.

XP 3.6.1.1

^a cp. xxiii om. Pp

a 66

Greg' Mariniano^a archiepiscopo Ravenne^b

Hortamur fraternitatem vestram ut in Ariminensi – valeat peragere.

XP 3.6.2.2

^a Mariniano Td²Vo; Mariano TdPo

^b Mar. – Rav. om. Pp

a 67*Ex libro pontificali*Bonefacius papa constituit sub anathemate – eligendi sibi^a sacerdotem.*XP 3.8.1.3*^a om. Pp**a 68***Gelasius papa*

Si quis religiosus pro necessitate cogitur – anno sit presbiter.

*XP 3.13.3.7***a 69***Urbanus II in concil' Claromont^{ad}*

Nulli clerico liceat deinceps in duabus – habere non possit.

XP 3.24.2.2^a in conc. Clar. om. Pp**a 70***Ex concil' Milevitano cp. xiii^a*

Deinde placuit ut quicumque deinceps – anterioribus oriatur.

XP 3.25.2.3^a cp. xiii om. Pp**a 71***Leo papa Anastasio Thessalonicensi^a*In evocandis ad te episcopis – venire sufficiat.^b*XP 4.4.2.2*^a Anast. Thess. om. Pp^b -iat PoPpTd; -it Vo**a 72***Ex concil' Ant' cp xxi^a*

Episcopus alienam civitatem que non est – regionis episcopi.

XP 4.9.2^a xxi PoTd; xxii Vo; cp. xxi om. Pp**a 73***Gregorius*

Episcopus hostilitate expulsus transeat ad ecclesiam – revocatus fuerit.

*XP 4.10.3***a 74***Ex concilio Cartaginensi cp. xi^a*

Episcopi vel presbiteri si causa visitande – consecrandam invitentur.

XP 4.11.1.2^a cp. xi om. Pp**a 75***Ex concil' Rothomagensi*

Ignoti^a episcopi vel presbiteri undecumque – ecclesiasticum ministerium.
XP 4.11.2

^a Innoti Vo

a 76

Ex concilio Arausico^a cp. iii^b

Statuimus ut non tantum dominicis – non fastidiant.
XP 4.13.1.1

^a Aurasico Po

^b cp. iii om. Pp

a 77

Ex decr' Anacleti pape^a

In sollempnioribus diebus episcopi aut septem – liminibus noluerint.
XP 4.13.2

^a Ex – pape] papa Anacletus Pp

a 78

Ex concilio Cartaginensi

In ecclesia in conspectu presbiterorum episcopus sublimior^a sedeat.
XP 4.14.1.1

^a -imior Po²PpVo; -imio PoTd

a 79

Ex concil' Remensi cap. xi^a

Ut^b episcopi sermones et omelias – predicare studeant.
XP 4.14.2

^a cp. xi om. PpVo

^b om. Pp

a 80

Greg^a

Si quis venerit contra decretum^b episcopi ab ecclesia abiciatur.
XP 4.14.5.2

^a Greg' in mg. PoTd. papa add. Vo

^b deiectionem Vo

a 81

Ex concil' Spalensi cp. iiii^a

Ut singulis annis unusquisque episcopus – agere studeat.
XP 4.15.2.1

^a cp. iiii om. Pp

a 82

Ex concil' Toletano cp v^a

Cum episcopus suam diocesim visitat – licentiam habeat.
XP 4.16.4

^a cp. v om. Pp

a 83

Ex concilio Bracharensi cp. ii^a

Placuit nobis atque convenit ut episcopi – debent ignaros.

XP 4.17.2.1

^a Brach. cp. ii] Bracarnensi Pp**a 84***Gregorius VII cp. viii^a*

Si quis episcopus fornicationem presbiterorum – officio suspendatur.

XP 4.17.2.2

^a VII vp. viiii om. Pp**a 85***Ex concil' Maguntensi cp. iii^a*

Ut unusquisque presbiter per singulos annos – ministerii sui.

XP 4.17.2.3

^a cp. iii om. Pp**a 86***Ex decr' Euticiani pape cp. ix^a*Episcopus in synodo residens post congruam – sacramento constringat^b.*XP 4.18.1.1*

^a Ex – ix] Euticianus papa Pp^b astringat Pp**a 87***Ex eodem*

Amodo in antea quicquid nosti – Deus adiuvet et iste sanctorum reliquie.

*XP 4.18.1.2***a 88***Ex decr' Euticiani pape*

Istud sacramentum quod iste iuravit – Deus adiuvet.

*XP 4.18.1.3***a 89***Ex concil' Magonsiensi** cp. vi^a*

In sancto concilio decretum est – periculo subiacebunt.

XP 4.18.2

^a Mag. – vi] Magontino Pp**a 90***Ex concil' Calcidonensi^a cp. xxv^b*

Placet omnes episcopos echonomos de proprio – subiaceat regulis.

XP 4.19.1.2

^a corr. fr. Magontiensi^a Vo^b xxv PoTd; vi Vo; cp. xxv om. Pp

a 91*Ex decr.^a Bonefatii pape*Non liceat episcopo manibus suis aliquem – a sacerdote esse debet^b*XP 4.19.3.1*

.

^a Ex – pape] Bonefacius papa Pp^b a sac. esse deb. PoTd; a sac. deb. esse Pp; esse deb. a sac. Vo**a 92***Ex concil' Agatensi cp. iii^a*

Si quis in aliquo ecclesiastico gradu – emendaverit deponatur.

*XP 4.19.4***a 93***Ex concilio Cartaginensi cp. xvi^b*

Episcopus gubernationem viduarum et pupillorum – archidiaconem agat.

XP 4.20.1.1^a ii Po; cp. iii om. Pp^b xvi TdVo; xxi Po; cp. xvi om. Pp**a 94***Ex eodem concil' cp. xx^a*

Episcopus nullam rei familiaris curam – tantummodo vacet.

XP 4.20.2^a conc. – xx om. Pp**a 95***Ex concil' Kart' cp. viii^a*Ut^b si quis quemlibet exspoliaverit et admonente – reddiderit excommunicetur.*XP 4.21.3.2*^a Ex – viii Ex eodem Pp^b om. Pp**a 96***Ex concilio Rome celebrata, Paschali II presidente^a*

Quicumque res naufragorum diripiunt ut raptores – liminibus excludantur.

XP 4.21.3.4^a Ex – pres.] Pascal' papa II Pp**a 97***Ex concil' Rothomagensi cp. vi^a*Ut^b non liceat episcopo principalem – magis frequentare.*XP 4.22.1.1*^a cp. vi om. Pp^b om. Pp

a 98*Ex canonibus apostolorum titulo xliii^a*Si quis episcopus aut^b aliquis ordinatus – aut^c deponatur.*XP 4.23.1.2*

.

^a tit. xliii *om.* Pp^b aut PoPpTd; an Vo^c aut PoPpTd; an Vo**a 99***Ex concil' Clarm' Urbano II papa presidente^a*

Ne episcopus vel sacerdos regi – fidelitatem faciat.

XP 4.25.1^a Urb. – pres. *om.* Pp**a 100***Ex eodem concilio^a*Ut^b nullus presbiter capellanus alicuius – episcopi sui.*XP 4.25.2.2*^a *om.* Pp^b *om.* Pp**a 101***Ex decr' Fabiani pape*

Si quis contristatus noluerit reconciliari – satisfactionem recipiat.

*XP 4.25.3.3***a 102***Ex epistola Lucii pape*

In hac Romana sede constitutum habemus – testimonium bonum.

*XP 4.26.2***a 103***Ex concil' Calcedonensi cp. xxi^a*

Non licet clericis post mortem – proprio gradu.

XP 4.28.3^a cap. xxi *om.* Pp**a 104***Ex concil' Clarm' Urbani II pape^a presidente celebrato^b*

Ne aliquis laicus res episcoporum – episcopis fiat.

XP 4.28.4.1.^a pape II Vo^b Urb. – cel.] Urbanus papa Pp**a 105***Alexander papa*

Precipimus ut per laicos nullo modo – nec pretio.

XP 4.29.3.1

a 106*Ex concil' Toletano cp. xxi^a*Si quis iudicum aut^b actorum clericum – efficiatur extraneus.*XP 4.30.3*^a cp. xxi om. Pp^b iudicum aut PoPpTd; iuditium an Vo**a 107***Ex decretis Clementis pape*

Clericus solus non eat ad tabernaculum – liminibus ecclesie arceatur.

*XP 4.32.2.2***a 108***Ex concil' Arel' cp. iii^a*

Si quis clericorum suspensionem adversam – canonum serventur.

XP 4.32.3^a cp. iii om. Pp**a 109***Ex concil' Toletano cap.^a*

Altare episcopus vel archidiaconus si – uterque anathema sit.

XP 4.33.4.2^a cap. PoTd; om. PpVo**a 110***Ex concil' Affric' cp. iii^a*

Clericus victum et vestitum sibi – detrimento preparet.

XP 4.34.2^a cp. iii om. Pp**a 111***Ex concil' Carthaginensi cp. xxv^a*Ut^b clerici edendi vel bibendi – necessitate^c compulsi.*XP 4.35.1*^a cp. xxv om. Pp^b om. Pp^c necessitate PoPpTd; causa Vo**a 112***Ex epistola Leonis pape cap. x^a*

Quibus licentia uxores ducendi non est alienarum nuptiarum evitent convivia.

XP 4.35.2^a cap. x PoTd; om. PpVo**a 113***Ex concilio Agathensi cp. xx^a*^a cp. xx om. Pp

Clerici qui comam nutriunt ab archidiacono – non liceat.

XP 4.36.2.1; cf Conspectus after 4.136, 5.86

a 114

Ex concilio Meldensi cp. xviii

Quicumque clerici armati inceserint degradentur – accipitres aut^a huiusmodi.

XP 4.37.1.2

^a an Vo

a 115

Ex concilio Calcidonensi

Conspirationis crimen quia et ab – penitus abiciantur.

XP 4.37.5.3

a 116

Ex concil' Cartag' cp. xii^a

Non oportet clericos vel laicos – Deo referre.

XP 4.40.4

^a cp. xii om. Pp

a 117

Ex concil' Cartag' cp. xlix^a

Clericus qui absque corpusculi sui – privatus excommunicetur.

XP 4.41.1.4

^a xlix PoTd; li Vo. concil' – xlix om. Pp

a 118

Ex epistola Leonis pape

Hoc specialiter statuimus ut preter – nomine glorietur.

XP 4.44.1.2

a 119

Ex concil' Kart' cp. xxiii^a

Sacerdote in ecclesia verbum faciente – necessitate excommunicetur.

XP 4.44.2

^a cp. xxiii om. Pp

a 120

Ex decr' Martini pape cp. vi^a

Quicumque presbiter in provincia propria – baptismo moritur deponatur.

Pol. 3.10.33; XP 4.48.1.1, cf Conspectus after 1.2

^a cp. vi om. Pp

a 121

Ex^a epistola Clementis^b ad Iacobum

Nullus presbiter aliquid agat in parrochia episcopi sine ipsius licentia.

XP 4.48.3

^a om. Vo

^b Ex – Clem.] Clemens Pp

a 122*Ex concil' Triburiensi cp. xiiii^a*

Si quis cumque^b ex gradu ecclesiastico – de sanctimonialibus^c
 XP 4.49.2

.

^a xiiii TdVo; xiii Po; cap. xiiii om. Pp

^b quis Pp

^c -iali Pp

a 123*Item ex concil' Agathensi cp. l^a*

Si quis episcopus presbiter aut^b diaconus capitale – communionem accipiant.
 XP 4.50.2.1

^a Item – l] Ex c' Agatensi Pp

^b an Vo

a 124*Leo papa Martiano augusto^a*

Privilegia enim^b ecclesiarum sanctorum patrum canonibus – novitate mutari.
 XP 5.1.2.1

^a Mart. aug. om. Pp

^b om. Pp

a 125*Greg' papa VII Manasse Remensi archiepiscopo^a*

Ad^b id quod de privilegio dicitis – ecclesie proficere.
 XP 5.1.2.2

^a Man. – arch. om. Pp

^b Ad PoPpTd; An Vo

a 126*Zosimus papa*

Contra statuta patrum concedere aliquid – sanxere reverentiam.
 XP 5.3.1

a 127*Ex corpore canonum*

Licet subditos prelatos suos si in aliquo – concedere de se.
 XP 5.8.5.3

a 128*Ex concil' Wormaciensi*

Eius qui frequenter litigat et – nemo accipiat.
 XP 5.10.3.16

a 129*Adrianus papa*

Qui in alterius famam in publico – causam incurrat.
 XP 5.11.1

a 130*Ex concil' Kart' cp. xviii^a*

Illud placuit ut cum agere – asserere voluerit.

XP 5.11.4.1

^a cp. xviii om. Pp**a 131***Ex decr' Marcelli^a pape*

Iniustum iudicium et definitio iniusta – non valeat.

XP 5.19.1.2 (pt)

^a Marcelli PoTdVo; Marcellini Po**a 132***Sozomenus in ecclesiastica historia*Indicium maximum reverentie pii principis – esse terminos^a synodales.*XP 5.21.2.2*

^a esse term. PoPpTd; term. esse Vo**a 133***Anacletus papa*

Unaqueque provincia iuxta ecclesiasticas et – et liberetur.

*XP 5.21.2.1***a 134***Gregorius*

Si quis episcopus dampnatus a synodo – communicare temptaverint.

*XP 5.29.1.2***a 135***Ex decr' Leonis pape*

Non in aliqua disceptatione pie – apostolicis consonare.

*XP 5.30.1.1***a 136***Ex epistola Innocentii pape*Grave non oportet videri cuiusquam^{a**} – penitentia condemnatur.*XP 5.30.2*

^a SIC Pp. RECHECK**a 137***Ex concil' Meldensi cp. iii^a*

De his qui infra parrochiam beneficium – plenitur emendent.

XP 6.9.2

^a cp. iii om. Pp

a 138*Ex decr' Honorii pape cp. xi^a*

Cure sit omnibus episcopis excommunicatorum – omnibus auferatur.

XP 6.11.2^a cp. xii om. Pp**a 139***Augustinus in sermone de verbis Domini^a*

A malis semper corde se – insultanter arguatis.

XP 6.19.2 4^a in serm. – Dom. om. Pp**a 140***Gregorius*

Sententia pastoris semper timenda est sive iusta sive iniusta.

*XP 6.21.1.1; for Wc cf Conspectus after 7.90***a 141***Ex epistola Calixti pape*Nemo alterius parrochianum iudicare aut^a excommunicare – periculo subiacebit.*XP 6.23.2.1*^a aut PoPpTd; an Vo**a 142***Ex concil' apud Compendium cp v.^a*

Placuit etiam pro communi utilitate – episcopus excommunicaverit.

XP 6.23.2.2; cf Conspectus after 5.90^a cp. v PoTd**; v. Vo; om. Pp**Pp** fo. 143v ends here:

Expl' Pannormia Ivonis

Td fo. 128r also ends. For **Vo** from here on see below. **Po** fo. 179v continues:**a 143**

Ivo Dei gratia Carnotensis ecclesie minister P. venerabili Cluniac' abbati in regimine sibi commisso placere summo rectori. Quesivit a parvitate mea prudens diligentia vestra – inspiratione dicere voluerit.

*PL 162.233-4, Ivo Ep. 231; cf Da prel., Fb a 2 above***a 144**

Greci et Latini cum fidelibus Hebreis pariter – debere corpus Christi representari.

*cf Da prel., Fb a 1 above***a 145**

Adrianus papa Romam venire Karolum regem ad defendendas – ultimis suppliciis feriri.

8.135-6 above

a 146*Aug' ad Iulianam*

Que se non continent nubant antequam Deo voveant. – adulteriis esse peiores.

cf Ca a 1, Fb a 9 above, Vc a 3 below

a 147*Innocentius*

Heretici cum a fide catholica desisterent – acceperunt amiserunt.

cf Ca a 2

a 148*Gregorius*

[I]lli qui in diebus cotidianis tres - hoc facere comprobantur.

cf Ca a 3

a 149*Aug'*

Hereticus est qui non sequitur catholicam – minime defensatur opprimitur.

for Hereticus est – veritatem (no. a 152 below) cf Ca a 4, Caes. 14. 6

a 150*Idem*

Committre est non solum mala scienter – facta non persequi.

cf Ashburnham 1554 no. 16

a 151*Iher'*

Quicumque sacram scripturam aliter interpretatur – que peiora sunt.

ib. no. 17; Jerome, PL 26.445

a 152

Apollinaris, Valentinus, Manicheus, nullus horum in Christo humane carnis credit veritatem.

a 153

§ Si quis episcopus per pecunias fecerit – quam pecuniis adquisivit. Si quis vero mediator tam turpibus et nefandis – monachus anathemati subiaceat.

C. Chalcedon c 2 (vers. Dion.) cf Ca a 5 above

a 154*Gregorius*

Decrevit sanctum magnumque concilium nullum deinceps - sollicitudinem habere precipiat.

Ib. Ca a 6

a 155*In conc' Affrice*

Item placuit ut quicumque clerici vel diaconi pro necessitatibus ecclesiarum – numerentur in gradu suo <lacuna> recedere noluerunt.

cf Ca a 7

a 156*Cartag' c' c' vi*

Placuit ut quicumque in ecclesia semel eligitur ab alia ecclesia non teneatur ad clericatum.

cf Ca a 8

a 157

Cartaginenes concil' quinto. [Horum qui pauperes opprimunt dona a sacerdotibus refutanda]^a

Sacerdos penitentiam^b imploranti absque persone acceptione^c – tardius recipiantur.

cf Ca a 9-10

^a Horum – refut. in smaller hand; *cf* Ca a 9 above as an independent canon. Further text (not legible in mf) in gutter

^b corr. fr. penitentes

^c corr. fr. rec-

a 158

§ Clericus quamlibet verbo eruditus dicitur – et litteras discant. § Clericum scurrilem et verbis turpibus ioculatorem – offitio retrahendum.

cf Ca a 11

a 159*Greg'*

[I]nutile et valde laboriosum est hominem litterarum – expedit se obligare.

cf Ca a 12

a 160*Leo papa*

Illud volumus custodiri ut cum festivior sollempnitas – diei parte convenerint.

§ []lexander episcopus, servus servorum Dei, omnibus episcopis et clericis necnon iudicibus per Italiam constitutis. Ad sedem apostolicam perlata est questio noviter exorta – noverit se iugulandum.

cf Ca a 13-4, Ce a 7

a 161*Augustinus contra Parm'*

Excommunicationem semper debet precedere qualiscumque – ut satisfaciat ecclesie.

cf EgLgPuTg a 1 above

a 162*Ex dictis Gregorii pape capl' v*

De ecclesiis que inter coheredes sunt – inde auferre velit.

BD 3.41; cf EgLgPuTg a 3

a 163*Ex conc' Triburiensi cpl' xx*

Si plures heredes de communi – et unde vivat.

BD 3.40; cf EgLgPuTg a 2

a 164

Ex concilio Toletano cpl' v

Cum episcopus suam diocesim visitat nulli – remorandi licentiam habeat.

BD 1.86; cf EgLgPuTg a 4

a 165*Ex eodem cpl' vi*

Si episcopus vel languore detentus aut aliis – ministrantium vitam inquirant.

BD 1. 87; cf EgLgPuTg a 5

a 166*Ex conc' Triburiensi c' xxiii cui interfuit Arnulfus rex*

Sancto concilio allatum est quod quidam - facere presumpserit anathema sit.

BD 2.206; EgLgPuTg a 6

[Ends]

Pq

End

Ieronimus

Dominus noster Ihesus Christus voluit non solum - imitari debemus.

Pol. 2.31.34

Tres sunt institutiones coniugii, tres cause - infirmitate defectu membrorum et fragilitate.

PrVm

End

a 1

*De Priscillianistis qui se ab esu carniū subtrahunt. Ex epistola pape Vigiliū ad
Profuturum episcopum*

De Priscillianistis qui se ab esu carniū - in nostra societate recipimus.

PL 130.1075-6; cf Be after 5.76.

[In Pr fos 160v-2r are blank, and text resumes on fo. 162v; no break in Vm]

a 2*Siricius*

Qui in vino propria necessitate urgente baptizati – perfudit firmiter maneat.

Vat. lat. 4977, part II no. 303

a 3*I. c. ecclesie episcopus*

De motione altaris vel parietum ecclesie - procul dubio destituitur.

Ivo ep. 80, PL 162.101

a 4*Dec' Urbani pape Nema'sens' concil'*

Quia monachorum quidam ius suum - sua iura servantur.

C. Clermont (1095) c 4; C. Nimes c. 1 (cf Kuttner and Somerville, Tijds. voor Rechtsg. 38 (1970) 178 n. 13); Caes. II Appendix (as Clermont). See too the Conspectus under 2.30, 7.90 and above Ce a 2

a 5

Ex concilio Bonefacii Maguntiensis archiepiscopi et legati Romani, auctoritate Zacharie pape confirmato

Sanctitum est ut sine auctoritate vel consensu - ab ecclesia removeatur.

a 6

Clemens in tertia epistola

Cunctis fidelibus et summopere omnibus presbiteris et diaconibus - eo inconsulto nichil.

Ctp. 1.1.21; ID 6.90

a 7

Ex concilio Antiocheno

Si contigerit episcopum migrare de seculo - obitum maledictionibus ingravetur.

Coll. Lanf. B 7 23b; Coll XII 1.205; 9L(Vat. 1349) 2.88; AL (V) 5.86; Ctp 2.6.18; Caes. 7.77; see too above, Conspectus after 2. 50

a 8

Ex concilio Trecas habito a Iohanne papa celebrato

Sunt quidam qui decimas suas dare - proprii episcopi decretum.

Ralph of Bourges, Capitula c. 21 (MGH Cap. Episc. 1.250)

a 9

Aug' in epistola ad Sellicum clxviii

Non debemus consuetudinem sermonis humane inepta - potest imperita scientia.

Aug. ep. 196, CSEL 57. 227-8

a 10

I. c. episcopus in epistola Hugoni Lugdunensi archiepiscopo directa^a

Nunc vero specialiter ad hoc intendit stilus meus - quo semel cessit.

^a in epistola – directa in second hand Pr

Ivo ep. 60, PL 162.74-5

a 11

Pascalis episcopus s.s. Dei venerabili fratri et coepiscopo Anselmo Canturiorum.

Nuper in synodo apud Lateranense consistorium - vitam procuretur eternam.

JL 5908; EA 222; cf Blumenthal BMCL 10 (1980) 18. This and the next letter of Paschal are included in a number of copies of Ivo's letters.

a 12

Idem eidem in alia epistola

Dolemus autem quia cum fratres nostros coepiscopos legatos - spirituali gladio feriuntur.

JL 5828; EA 281; Blumenthal ut sup.

a 13

I. c. episcopus Lugdun' archiepiscopo^a

Quod scripsistis Senonensem electum investituram episcopatus de manu regis accepisse - hec domus mea est.

^a *insc. in second hand Pr*

Ivo ep. 60, PL 162.73

a 14

I. c. episcopus Leudo fratri et compresbitero^a

Sunt qui dicunt quascumque personas etiam sacrum ordinem -sine macula et ruga.

Ivo ep. 63, PL 162.81

^a *after corr. Vm*

a 15

De ordinatione presbiteri vel diaconi ut sabbato sancto celebretur, id est die dominico

Leonis pape ad Dioscorum episcopum Alexandrie

Quod ergo a patribus nostris propensiore cura novimus - omnia dona gratiarum.

XIIP 2.3; 5L13 1.55.2; 9L (Vat. 1349) 1.134; (Ctp 1.43. 40 differs widely); cf D 75 c 4 for beginning

a 16

De penitentibus quo ordine debent remanere. Martinus papa

Penitens tantum si necessitas aut usus exegerit inter - fuerit altario reconciliatus.

5L13 1.62; 9L (Vat. 1349) 6.9.14; Ctp 2.53.23; cf D 50 c 68 (var.)

a 17

Idem

Lector si viduam uxorem acceperit, in lectoratu permaneat - Similiter qui bigamus fuerit.

XIIP 2.90; 5L13 1.72; 9L (Vat. 1349) 1.169; Ctp 2.53.43; D 34 c 18

a 18

Ex concilio Carthaginensi

Neque permittendum est ut rebaptizati ad clericatus gradum promoveantur.

(Full text of this canon widespread); cf D 50 c 65

a 19

Ex concilio Toletano. Determinatio qui penitentes ordinari debeant vel non debeant

Hi qui in discrimine constituti penitentiam accipiunt nulla manifesta - confessione propria notaverunt.

XIIP 2.68; 5L13 1.61; 9L (Vat. 1349) 1.159

a 20

Ex synodo Septimana habita apud Avernam ita

In ecclesiis ubi monachi habitant populus per monachum non regatur - vite sue conversatio pendeat.

9L 9.5, XP 3.54.3.2 (both as Clermont); cf Pt a 11

a 21

I. c. episcopus Eudoni Normanie dapifero

Quesivit a me dilectio tua utrum contra eum qui ante - infames persone admittuntur.

Beda presbiter. Omnis peccator preter symoniacum missam cantare - Maledicam benedictionibus vestris.

Ivo ep. 27, PL 162.38-40 to admittuntur; for end see below

a 22

Contra<ria> sententia. I. c. Bernardo maioris monasterii abbati

Constat sanctitatem sacramentorum in perversis hominibus - si non det suum sed Dei.

Ivo ep. 73, PL 162.93

a 23

Ex decretis Silvestri pape

Si quis presbiter adulterium perpetraverit si depalatum est - gradus usque ad ultimum.

cf Caes. II 15.87 as Boniface

a 24

I. c. cuidam abbati

Audivi a fratri tuo quod exteriorum tribulationum crebra infestatione - professioni nullatenus adversaris.

Ivo ep. 26, PL 162.38

a 25

I. c. Bernardo de benedictione abbatis

Quid ergo est disceptandum de benedictione abbatis a quocumque episcopo eam fuerit - oportunum fuerit exhibere in opere.

Ivo ep. 73, PL 162.94

a 26

Aug' in epistola ad clerum et seniores ciii

Simpliciter fateor caritati vestre coram Domino Deo nostro - sordibus^a sordescat adhuc.

Aug. ep. 78, CSEL 34. 344-5; Trip. 2.50.38 has beginning only

^a -idus Vm

a 27

Aug' ad Eusebium c. xxxvii

In aliis civitatibus tantum agimus quod ad ecclesiam - fratres et consacerdotes nostri.

Aug. ep. 34, CSEL 34.26; cf Be in Conspectus above, 4.26A

a 28

I. c. ecclesie minister Iohanni eadem gratia Aurelianensi episcopo salutem

De presbitero qui in statua feminea sacramenta ecclesiastica prophanavit - nulla excusat ignorantia.

Ivo ep. 162, PL 162.166-7; cf Be in Conspectus above, 4.135A

a 29

Item Hincmarus Remorum episcopus ac plebis Dei famulis dilecto fratri et venerabili coepiscopo Iohanni inter cetera sic ait

Qualiter de infamato presbitero ex auctoritate maiorum tenemus - merito posset exire.

Hincmar ep. 34, PL 126. 253-4; cf Be in Conspectus above, 5.5A

a 30

Ex concilio Gangrensi

Non debere quemquam continentie causa filios negligere.

Rubric to C. Gangres c. 15 (vers. Hisp.); cf Ctp 2.4.15

a 31^a

Si quis dereliquerit filios proprios et non eos aluerit, et ex his que habet secundum pietatem necessaria non prebuerit, sed occasione continentie negligendos^b putaverit, anathema sit.

Ctp 2.4.15; ID 8.318; +D 30 c 14

^a whole cap. at foot in smaller hand, keyed here Vm; in main text Pr

^b –endo Vm

a 32

I. humilis ecclesie Carn' minister dilecto in Christo fratri et compresbitero Gualoni salutem in Domino

Sciscitata est a me dilectio tua utrum pueri vi annorum vel infra - fratri frater habere non possit.

Ivo ep. 99, PL 162.119

a 33

Idem Radulfo Remensi archiepiscopo

De viro qui cum muliere cuius nuptie interdicte non erant pactum - exemplo in discrimen adducere.

Ivo ep. 161, PL 162. 165-6

a 34

Ivo Carnotensis episcopus G. Meldensium episcopo

Litteris vestris per portitorem presentium nuper ad me directis humilitatem meam - quibus oportebit impendi.

Ivo ep. 16, PL 162. 28-9

a 35

Ivo Carnot' in epistola Uulgrino Parisiensi^a archidiacono directa

Breviter de Iudea baptizata et Christiano nupta, postea ad Iudaismum – procul dubio adulterium perpetravit.

Ivo ep. 122, PL 162.135

^a Pariensi Pr

a 36

I. c. in e.^a Odoni Aurelianensi archidiacono missa

Sciscitata est fraternitas tua utrum mulier pregnans de fornicatione possit legitime - eius igne consumpti sunt.

Ivo ep. 155, PL 162.158-60

^a in e. om. Vm

a 37

Aug' libro ii de adulterinis coniug'

Propter quodlibet fornicationis genus sive carnis sive - alii nupserit mechatur.

CSEL 41. 379 c. 25

a 38

Ieronimi in expositione viii gradus ecclesiastici ad Rusticum Narbonensem episcopum
Auditum est quoniam quidem postquam filia voluntate patris - preter suam ad alteram accedit.

a 39

Epistola Alexandri pape de consanguinitate

Alexander episcopus servus servorum Dei omnibus episcopis et clericis necnon iudicibus per Italiam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem. Ad sedem apostolicam perlata est questio noviter exorta de gradibus - poterit esse diversa.

JL 4500; cf Ca a 14, Ce a 7, Po a 160b. This and the next text as here in Hugh of St Victor, De sacramentis ii pt. xi [PL 176.513]

a 40

Libro iii Institut' vi cp. de gradu cognationis

Hoc loco necessarium est exponere quemadmodum gradus cognationis - appellatione quenquam denotare.

Inst. 3.6.1-7; cf previous canon

a 41

Ivo Dei gratia Carnotensis ecclesie minister salutem^a

De viro qui antequam uxorem ducit et matrem exteriori pollutione - intelligo esse iudicium. Valete.

Ivo ep. 232, PL 162. 235

^a *om. Vm*

a 42

Urbanus papa ii Hugoni Gratianopolit' episcopo

Extraordinaria pollutio nisi in naturalibus admissa vel sepius - criminosa et damnabilis.

JL 5730; Ctp 1.67.3b; +C 35 q 2/3 c 11

a 43

Augustinus ad Macedonium epistola lxxv

Cum homo ab homine occiditur multum distet utrum fiat - talia vel graviora committat.

Aug. ep. 153, CSEL 44. 415-6; ID 10.108; C 23 q 5 c 19; end is De pen. 3.33a; cf Conspectus after 8.3

a 44

Aug' in epistola ad Bonefacium

Pacem habere debet voluntas, bellum necessitas, ut liberetur Deus - alius sic, alius autem sic.

Catena from Aug. ep. 189, CSEL 57. 135, 133-4; beginning is in C 23 q 1 c 3 med.

a 45

Ivo Carnotensis episcopus in epistola^a Willelmo regi Anglorum directa. Quesivit ab humilitate mea vestra excellentia qua ratione - precavenda cautissime etc. Hinc Aug'

de bono coniugali. Si ad peccatum admittendum adhibetur fides - curam quam debueram non impendissem.

^a in ep. om. Vm

Ivo ep. 71, PL 162.90-1

a 46

Augustinus ad Severum episcopum epistola ci

Ostendam facile tibi videre et vera infideliter dici posse - vera loquitur infideliter loquitur.

Aug. ep. 110, CSEL 34. 639

a 47

Ex dictis Gregorii pape de homicidio

Periculose se decipiunt qui existimant eos tantum homicidas - alios oportet in omnibus pati.

BD 6. 31 (from Regino), ID 10. 160 (and widely elsewhere, but all as Augustine); +De pen. D 1 c 23 has beginning

a 48

De sentiis non intitulatis

Ambrosius Mediolanensis episcopus de sentiis sub personis catholicorum titulis, vel de sentiis que carent titulis ad Augustinum. Sunt quedam sententiarum que suos habent titulos - que plerumque titulis carent.

(Pr² adds in mg.: Ille sunt que de minoribus causis diiudicant, ut de officiis vel invasionibus ecclesiarum, vel de passionibus sanctorum, que plerique titulis carent.)

a 49

Augustinus

Quamvis orthodoxorum sententie patrum nonnumquam in cathologis suis nomina - amiserit integerrime restituat.

a 50

In libro pastoralis

Sententiam que utilitatibus ecclesiasticis non impedit ab omnibus - tanquam reprobis habeatur.

a 51

De consuetudine

Ieronimus. Longa consuetudo ecclesie que pontificalibus non impedit iussis – ecclesiastici ordinis dignitas.

a 52

Silvester papa

Consuetudo ecclesie que per xxx annorum - constitutio vel petitio ducatur.

a 53

Elisforus^a papa

Ut divina testatur sententia si novitati studere incipiat - rudes adinvenient postponantur.

^a []orus Vm

a 54*Nicholaus papa de tribus sacrilegiis*

De lege atrii et eius infractione. Sacrilegium fit quando vi extrahitur sacrum de sacro - istud xxx libris emendatur.

a 55*Ex epistola Silvestri pape*

Si atrium sancte ecclesie quoquo modo infractum fuerit – vel qui infractioni eius consenserit.
Si forte quispiam sacrilegium cuiuslibet rei in ecclesia - benedictam sit reconciliata.

a 56*De hominibus deserentibus parrochiam suam. Augustinus*

Si homo qualibet ex^a necessitate parrochiam propriam deserit^b - corpus eius est habitura.

^a ss Pr^b des. prop. par. *after corr.* Pr**a 57***Cassiodorus*

Ut nullus parrochianus ecclesiam cui adiacet pro quolibet officio - si fecerit excommunicetur.

a 58*Calixtus papa*

Nullus alterius parrochianum excommunicet nec sepelire - tenebitur aut dampnabitur.

a 59*Silvester papa*

De ecclesia que alteri ecclesie corpora viva vel defuncta - sacra cupiditate auferre cupit.

a 60*Leo papa*

Nullus sacerdos ecclesie alterius parrochianum sepelire - aut cogantur virga anathematis.

a 61*Gregorius*

Nullus parrochianus oblationem suam ullo die nisi in - cuicumque ecclesie voluerit.

a 62*De uxore suspecta viro suo*

Laicus uxorem suam accusare de suspitione adulterii - traducere si voluerit.

a 63*De symoniacis. Beda presbiter*

Utrum symoniacus missam possit cantare. Omnis peccator preter symoniacum potest missam cantare. Que etiam quislibet ut ab ordine - manu nec ab obsequio.

cf above, addition to Ivo, ep. 27

a 64*Sententia Nicholai pape*

Capitulum constituimus de symoniaca heresi tripartita. Symoniacus a symoniaco symoniace ordinatus uti clericus - pretium similiter remedium habet.

a 65*De sacramento et fide non tenendis Silvester papa*

Immutabile esse sacramentum debet nisi talem quidem sit - nullum est argumentum. Alexander papa quintus a beato Petro sic de sanctuario ecclesie ab aliquo reperto vel sublato diffinit. Sanctuarium nempe cuiuslibet ecclesie si amissum - si non fecerit anathema sit.

a 66*Silvester papa*

Si quis fide malum cuilibet mutuo pollicetur facere - non iuxta utilitatem Dei.

a 67*Aug' de fide non tenenda*

Illa fides numquam tenenda est que causa odii - mucrone iubemus amputari.

a 68*Nicholaus^a papa de sacramento iniuste facto*

Sacramentum quod fit ex necessitate nullomodo tenendum est - hoc modo esse videtur.

^a corr. fr. Augustinus Pr

a 69*De fide Isidorus dicit*

Fides est quam veraciter credimus quod nequaquam - inter Deum et hominem.

Ethym. ed. Lindsay viii. 2 para. 4

a 70*Hinc et fedus*

Evaristus papa quartus a Petro in primo decretalium suorum. Si qua mulier se clanculo copulandum in matrimonio - coniugia esse non dubitat.

De eo qui alterius uxorem adulteratus est et eam vult habere uxorem, ex concilio Triburiensi. Revelatum est auribus sanctorum sacerdotum quendam - prohibemus et anathematizamus.

a 71*De iuramento solvendo. Aug'*

Tria iuramenta solvenda sunt, primum cum quis malum - loquentes iurare compellunt.

Hib. B 35.5a etc

a 72*Isid' de malo sacramento non impleto*

Tolerabilius est non implere sacramentum quam permanere in stupri flagitio. Idem in sinonimis in malis promissis rescinde fidem.

ID 12.36, 12.12; IP 8.112, 8.93 etc

a 73

Evaristus papa

Si vir et mulier causa amoris fide aut sacramento se in coniugio – est irritum erit.
Item. Si vir et mulier alicui homini in domo sua – sponndit aut excommunicetur.
Nemo credat fidem esse tenendam in his - iniustitia sive timore sunt perpetrata.

a 74

Augustinus

Si quis fuerit captus iniuste ab aliquo raptore pro pecunia - tolerabile esse videtur.

a 75

De pacto non tenendo

De lege Theodosiana sancti Pauli vel de illicito. Si inter aliquos convenerit^a ut de
admittendo crimine - pacta valere non possunt.

^a cum venerit Vm

ID 16.94, Ctp. B 29. 127, but insc. as here in BN lat. 13368 f. 9v

a 76

De prebendis

Ex epistola Silvestri Romane ecclesie pontificis ad Nicholaum ecclesie sancte Ruffine
episcopum de clericis qui manu laicorum prebendas in sancta ecclesia suscipiunt. Nulli
clericorum prebendas vel ecclesiastica officia nisi manu episcopali – posse
acceptionem huiusmodi.

a 77

Silvester papa

Si quis clericellus erit canoniculus, loco sui - idem canoniculus ceciderit.

a 78

De revestimento prebende. Gelasius papa

Frater in nomine Domini ego te revestio per hunc librum et per istum panem de hac
prebenda iussu nostri prelatis et iussu canonicorum istius ecclesie et - primum
prelatorem deinde fratres tuos.

a 79

Clerici prebendas in sancta Dei ecclesia habentes si sani – Dignus est operarius
mercede sua.

Invenitur statutum in Ephesina synodo a ducentis - omnia redemit quoquomodo
venundari.

Ends as Greg. I, JE 1491

a 80

Gregorius papa

Si quis episcopus prebendas archidiaconatus preposituras vel aliqua officia
ecclesiastica - eiusdem episcopatus gratis distribuit.

3L 2.9.14

a 81

De purgatione subditorum adversus prelatos. Silvester papa

Si quis prelatus sibi subditum de quacumque re culpaverit – crimen non est purgabit.

a 82

Felix papa

Si quis episcopus vel archidiaconus quempiam sacerdotum - virga percutiatur anathematis.

a 83

Silvester papa

Omnis ecclesia canonicalis que synodum metropolitane vel pontificali basilice - ab officio ecclesie alienetur.

a 84

Silvester papa

Episcopo et omni sancte ecclesie prelato sibi subditum licet - vii oportet sacerdotem purgari.

a 85

Si quilibet ex clero aliqua inflati superbia sive ranconis nequitia - plenariam persequantur iusticiam.

a 86

Augustinus

Si quis sibi subdito quicquam macule obiecerit – tria manu excusare.
In librum quem^a pastorem vocant invenitur quod - Si vero laici fuerint emendabunt pontifices.

^a quam Vm

a 87

De excommunicatis

Omni homini excommunicato tota Christianitas et - satisfactionem veniant vetetur.

a 88

De confugientibus ad ecclesiam. Evaristus papa

Si seditio in villa aut ante ecclesiam orta fuerit - ante episcopum veniat.

a 89

De induciis

Marcellinus papa in decretis suis hanc definivit sententiam, quod si presbiteri vel ceteri clericorum se viderint - decreto resultaverit, anathema suscipiat.

a 90

Idem

De induciis que impenduntur accusatis clericis accusatus - delusus innocenter ruat.

a 91

De percussione vel pulsatione laici in clericum et econverso et clericorum inter se
Si quis laicorum aliquem percusserit vel plagaverit - reverentia sit Deo et ecclesie.

a 92

Gregorius

Ira sacerdotis nequaquam debet esse preceps et perturbata - aut trium laicorum.

Begins as Homelie PL 76 i hom. 17 c 12

a 93

Idem

Si sacerdos ira fuerit commotus in atrio ecclesie – episcopo vero in primis sacrilegium ut actoritas exigit laicus emendabit.^a

^a episcopo vero in – emendabit *in mg.* Pr²

a 94

Ex epistola Gregorii de impulsione ordinis ecclesie

Ecclesiasticus ordo magnam habet auctoritatem a lege - complicesque eius segregati sint.

a 95

Evaristus papa de controversia in ecclesia inter clericos acta

Controversia^a inter clericos in ecclesia si fuerit quacumque ex causa - nimia severitate subiaceant.

^a -ersa Vm

a 96

Ex epistola Fabiani pape de ordine ecclesiastico tenendo vel laico

Ecclesiasticus ordo magnam optinet auctoritatem a sanctis patribus – facile corrumpi possunt.

a 97

Silvester papa

Clericus si ira commotus vel in ecclesia – quam iniuste proposuit defensetur.

a 98

Gregorius papa de clerico vel laico percusso vel plagato vel iniuriato^a

Si laicus clericum quacumque causa percusserit vel plagaverit – sibi legem componat.

Item. Ut laicus a laico numquam iustificetur nec pro terra – gradum suum perdat.

^a vel iniuriato *subseq. canc.* Pr

a 99

Silvester papa^a

Si qui clerici, ut dicit Silvester papa, reperti fuerint coniurantes - commiserunt indilate faciant.

^a no *insc.* Pr

a 100

Syrus papa

Rectum ecclesie si necesse sit possunt probare aut defendere - successione servire debent.

a 101

Tempore Constantini augusti congregavit Silvester papa sinodum Rome lxxta et vii episcoporum in qua assensu et iudicio omnium constitutum est et sancitum quod si quis laicus ministros sancte Dei - sacrilegium xxx libris componatur.

a 102

Ut dicit beatus Augustinus duo sunt genera clericorum et tertium quod dicitur acephalicum - nullum ut sunt acephalici.

cf ID 6.2

a 103

De conniventia clericorum Leo papa

Qui homini capitale tollit capitale prius reddat, et post pro dilatione capitale legibus persolvat.

a 104

Idem

Clericus habeat laicum in conventionem facta apud seculares ex parte sua laicus autem clericum apud clericos.

a 105

Idem

Si pactio inter duos erit sacerdotes quorum unus si - defendat si crimen non erit.

a 106

Nicholaus papa

Convenientia que fit inter clericum et laicum ita debet fieri - clericorum se intromittant.

a 107

Stephanus papa

Si qua convenientia apud clericos duos cuiuslibet ordinis - lege qua vivit crediderit.

a 108

Alexander papa

Si quolibet pactum de quacumque causa erga duos presbiteros - falsi dicturum rei peracte.

a 109

Cletus papa

In causis vel convenientiis clericorum nulla laica persona - fuerit irritum ducatur.

a 110

Epistola Felicis pape de differentia causarum clericorum et laicorum

Non ita agendum est in ecclesiasticis - aut si se pregravari viderit.

Coll. Bruges fo. 177r

a 111

Silvester papa

Non ita agendum est in ecclesiasticis negotiis sicut in secularibus - aut si se pregravari viderit.

a 112

Ex concilio Efesino

Iudices observare debent ut liceat clerico bis - licet laicis hominibus facere.

a 113

De inobedientia

Ex dictis beati Augustini de inobedientia clericorum adversus episcopum vel prelatorem suum duplici - corrigendi sunt corporea.

a 114

Liber pastoralis

Si quis clericus in sancta ecclesia Dei subrogatus - corrigendus pecunia est.

a 115

Epistola Ieronimi presbiteri de discretione inobedientie ad Nicholaum Bethlemite civitatis episcopum

In libris frater autenticis invenimus esse a sanctis patribus - nomen Dei blasphemetur.

a 116

Ut dicit Augustinus

Nulla est mala alicui nocentis obedientia, quia ut Petrus apostolus dicit, magis oportet obedire Dei quam hominibus.

a 117

Gregorius papa de inobedientia subiecti vel contumacia

Si quis inobediens vel contumax prelato suo fuerit - facultatis virga corripitur.

Begins as Reg. 5.19 (CCL 140)

a 118

Idem ad Ianuarium episcopum

Si quis clericorum presulis abbatis aut cuiuslibet sui prelati - salvificari iustis non iniuste.

a 119

Silvester papa

Inobedientes et contumaces clerici ut dignitatis ordo permiserit - agenda est penitentia.

a 120

Augustinus

Inobedientia aut criminosa aut non criminosa. Criminosa non solum punitate corporea - sola penitudine miserenda est.

a 121

Lex nova

Si quis alicui quoquomodo rem suam ad custodiendam - proximi sui appreciabitur.

a 122

De reconciliatione ecclesie

Quocumque modo vel quocumque tempore ut dicit papa Silvester sanguinem in ecclesia - sub quorum esse videntur tutela.

a 123*Idem*

Si in ecclesia Domini ab aliquo fit sacrilegium - eos sub anathemate fieri.

a 124*De ecclesia violata Ygenius papa*

Si homicidio vel adulterio ecclesia fuerit violata - quousque sit reconciliata.

BD 3.12; ID 3.14; Ctp 3.3.12; Paris BN lat. 13368 no. 31; IP 2.21 etc

a 125

Si in ecclesia altare fuerit amotum vel renovatum - a divino officio cessanda.

a 126*De plegiis. Silvester papa*

Modis omnibus cum magna constantia prohibemus et prohibendo precipimus - anathemate iubemus eum fieri.

a 127*Ut Silvester papa in legibus fidei catholice tenendis asserit*

Si quis dominus hominem suum in fideiussionem vel plegiam – dampnum male inferentem.

Liber qui pastoralis nuncupatur prodit ut nullus sacerdotum episcopi excommunicatum suscipere - episcopo quod rectitudinis erit.

a 128

Elesphorus^a papa de patrimoniis a patribus a matribus - decreto contraire presumpserit anathema sit.

^a Eeles- Vm, *obsc. corr.*

a 129*Silvester papa de de divitiis morientium hominum quid agendum sit*

Summopere memorandum atque agendum est omnibus Christianis antequam moriantur - amicis fieri precipimus.

a 130

Leo papa de illis qui pro timore mortis monachi fiunt vel de mulieribus que pro eodem timore sacrum velamen accipiunt

Si quis hoc facere voluerit in primis ecclesie cui adiacet - ut invasor censebitur.

a 131*Gregorius papa Augustino Anglorum episcopo de monachis qui sepulturas vel alias facultates alterius ecclesie invadunt*

Monachi corpora hominum tam vivorum quam mortuorum deferre - nobis proculdubio subigi. Ut scriptum est in decretis pontificum admonendi sunt semel et iterum clerici in ecclesia subrogati - centum salvificari iustis non iniuste.

a 132

Gregorius Ianuario episcopo ut episcopus propria iniuria non excommunicet
Isidorus a fraternitate tua frustra se excommunicatum anathematizatumque conquestus
- inferre denuo non presumas.

Reg. 2.41 (CCL 140); BN lat. 13368 no. 166; Ctp 1.55.49; ID 5.352

[Pr ends on fo. 187v. In Vm same hand continues on fo. 119]:

Incipiunt Lamentationes Ieremie

In lamentationibus Ieremie super captivitate plebis Israelitice multa quasi in eadem
captivitate – Iratus est contra nos vehementer *[fo. 182, and ends]*

*Guillelmus Iudeus (Flaviacensis), Comm. in Lament. (Stegmüller, Rep. ii. no. 2889, not
noticing this copy)*

Pt

End

a 1

In electione Aaron ostenditur, quod si pauci – hominibus prodesse potest.
cf FcOe a 8

a 2

Nullus debet sibi sumere honorem. Sumit sibi qui propter pecuniam – qui dignus est.

a 3*Hic communiter penit' de diversis peccatis*

Si quis homicidium sponte fecerit, vii annos peniteat, si innocentem x, si diach' xiii. –
parentes eius i annum penit'.

a 4*Ex concil' Mogotiensi cap. xxiii*

Qui presbiterum occiderit xii ann. penit' secundum canones. Aut si negaverit si liber
est cum lxxii iuret. – spe coniugii maneat.

a 5*Ex concil' Mogotiensi cap. i*

Si maritus uxorem aut uxor maritum interfecerit equum iudicium sit – marito uxorem
accusanti.

a 6*VIII Fabianus papa*

Quicumque se sciens periuraverit xl dies in pane et aqua – hoc communionem recipiat.

a 7*Aug' de vera religione*

Plurimum prosunt heretici non verum dicendo quod nesciunt sed ad verum querendum
carnales – spirituales excitando. Item defectus qui peccatum vocatur si tamquam –
fatendum voluntate committi.

a 8*Hieronimus Augustino*

Si quis existimat et habundantia ciborum – voluptatum si non voluptate perfrui.

a 9*Hieronimus Evagrius*

Si pro fide qua universalis vivit ecclesia – ad pacis negotia.

a 10*Idem super Lucam*

Vis Christi audire censores? Iubenter incedere sine virga – non possidere aurum.

a 11*Urbanus papa in Claromontensi concilio*

In ecclesiis ubi monachi habitant populus per monachum non regatur. –sue conversatio pendeat.

9L 9.5; XP 3.54.3; cf Pr a 20

a 12*Paschalis papa*

Nullus abbas, nullus prior, nullus monachus, alterius parrochianum – conducente vel annuente.

C. Beauvais (1115) c 5; cf Blumenthal, BMCL 10 (1980) 29.

[A list of popes follows, which ends: Pascalis ann. xviii m. v. Gelasius at foot of fo. 110va; 110vb has later entries. On fo. 111r (reverting to long lines) a new text in same or similar hand]:

a 13

Adam vixit annos DCCCCXXX,. Sunt ergo anni ad Adam usque ad diluvium - fiunt igitur anni ab exordio mundi usque in anno vo imperii Eraclii v. milia octingenti tredecim.

Pu*End*

EgLg(Tg) above, a 1- 7

fo. 135 A later hand adds:

Parce mero, cenare cave, non sit – nec cogere ventrem.

Honorius episcopus servus servorum Dei sancti Victoris et sancte Genovefe abbatibus et Magistro G. canonico sancti Benedicti Paris salutem et apostolicam benedictionem. Licet vobis direxerimus scripta nostra ut dilecto filio Magistro R. Ebroic' archid' – tribui faciatis. Dat' Lat'.

Potthast no. 7787, fuller than X 3.5.32 (cf Comp. V 3.4.1)

and ends

Py*Begins*

[Mordek, Kirchenrecht 131 n. 394; *Schneider*, Ordines 163, 165; *Seckel*, Festschrift Brunner 377-64; *Mordek*, Bibliotheca, 525]

fo. 1

Incipiunt nomina xi regionum continentium infra se provincias cxiii. Italia, Gallia, [], Affrica, Hispania, Hilliricus, Tratia, Asia, Oriens, Pontus, Aegyptiis, Britannia.
In Italia provincie sunt numero quatuordecim – id est ventio.

In nomine domini nostri Ihesu Christi incipit prefatio libri huius sancti Isidori
Isidorus mercator servus Christi lectori conservo – sequens ordinem suum.

fo. 3v

Incipit ordo de celebrando concilio
Hora diei prima ante solis – cum omni fidutia loqui.

fo. 5

Incipiunt tituli canonum apostolorum

fo. 5v

Incipiunt canones apostolorum
Episcopus a duobus aut tribus – et Spiritus sancti.
Explicit canon apostolorum

fo. 7

Incipiunt tituli canonum Niceni concilii numero

Incipit constitutio et fides Niceni concilii, subditis capitulis suis numero xx
Facta est autem hec synodus apud – Camdos Bosporon.

fo. 10

Incipiunt tituli canonum Ancyrani numero xxiii

Incipiunt regule Ancirani concilii
Iste regule priores quidem sunt Nicenis – Selaos, Germanus.
Expliciunt canones Ancirani concilii

fo. 11v

Tituli canonum Neocesariensium concilii numero xiiii
Incipiunt regule prolate in synodo Neocesariensis numero xiiii. et he regule post eas
quidem probantur esse que apud Ancyram vel Cesaream exposite sunt, sed Nicenis
anteriores repperiuntur
Presbiter si uxorem acceperit ab ordine – facere non presumat.

fo. 12

Incipit synodi Gangrensis prefatio [etc]
Dominis honorabilibus consacerdotibus in Armenia – celebrari exoptamus.
Expliciunt canones Gangrensis

fo. 13v

Tituli canonum Antioceni concilii numero xxv

Incipiunt regule Antiocheni concilii

Sancta et pacata synodus in unum – Theodorus Anicus.

Explicit textus canonum Antiocheni concilii

fo. 16

Tituli canonum apud Laodiciam Frigie congregati numero lvi

Incipit textus canonum concilii Laodicensis expositi apud Laodiciam Frigie

Sancta synodus que apud Laodiciam – vel veteris.

Expliciunt canones concilii Laodicensis, numero lvi

fo. 18

Incipiunt canones apud Constantinopolim congregati numero cl.

Ut ea que apud Niceam – per cyclum lectorem.

Expliciunt canones concilii Cons<tan>tinopolitani

fo. 19v

Tituli canonum Calcedonensis concilii numero xxvii

*Incipiunt regule ecclesiasticae promulgatae a Calcedonensi sancto concilio numero
xxvii*

Regulas sanctorum patrum per singula – laici anathematizentur.

Explicit textus Calcedonensis concilii

fo. 21v

Incipit constitutio fedes eiusdem concilii

E[]llus archidiaconus Constantinopolis nove Rome – vel cuncto clero.

fo. 22v

Gregorius sanctissimus ac beatissimus papa – secundo indictione quarta.

Explicit constituta pape Gregorii sub anathemate interdicta

fo. 24

Sunt aliqui qui culpis exigentibus – oleo in nomine Domini.

fo. 26v

- i. De nonis et decimis unde et genitor – criminibus impediatur.

Finit liber secundus. Incipit tertius

- i. Ut parentes filios suos et patrini – nostrorum iudicentur.

Finit liber tertius. Incipit quartus

- i. De locis iamdudum sacris et nunc spurcitia – communionem habeat.

fo. 33v

- i. Ut hi vel he qui uxores aut viros – confessionem veniant.

fo. 35v

- i. Ut nullus presbiter in ecclesia consecrata – debet diripiunt.

Finit liber v. Incipit vi

fo. 38v

- i. Ut unaqueque ecclesia sive unusquisque sacerdos – eterna oramus.

Explicit liber sextus. Incipit septimus

fo. 49

- i. Hoc admonendum vel denuntiandum fidelibus – cartarum victus ex/ [*fo. 58r ends*]
cf Seckel, 'Benedictus Levita decurtatus et excerptus', in *Festschrift Heinrich Brunner (1914)* 377-464
as no. 25.

fo. 58v

Decretum beati Gregorii pape de libertate monachorum

Quam sit necessariorum monasteriorum quieti – vestra firmamus. Gregorius episcopus
catholice – indictionum iiii.

JE +1366; 74T 39 [etc]; cf Conspectus after 7.69

fo. 59

Epistola domni Gregorii pape vii

Gregorius episcopus servus servorum Dei – apostolicam benedictionem. Dilectissimi
fratres et filii prudentie vestre – consequi mereamur.

Epistolae extravagantes ed. Cowdrey no. 21 from BN lat. 3839A.

fo. 59

Decreta Gregorii pape

- i. Quicumque militum vel cuiuscumque ordinis – ab oratione suspendatur. *fo. 59v ends; fo. 60r blank*

C. Rome Nov. 1078, cc 1, 3-12.

Qa

End

a 1

Quia Dominus Lazarum suscitavit sine dubio – non ad non posse prof...unt.

Qe

Begins:

fos 1-58

*In nomine sancte individue Trinitatis n.... Isidorus Spalensis episcopus de diversis
opusculis collegit ex exp... historiae*

Historiae sacre legis non sine aliqua – regnum et potestas cum Patre et Spiritu sancto
in secula seculorum.

PL 83.207-424

fos 58v-99v

Incipiunt flores ex dictis maiorum. Ieronimus super Iohel

Residuum eruce comedit locusta, et residuum – sed maiora desideria et vota potiora.

[ends at foot of fo. 99v, and Dom Minard notes that seven leaves are here missing]

End:

fo. 183v

a 1

(in mg.) *Qua discretione intelligendi sint canones et quid in unoquoque libello
contineatur*

Preceptiones et prohibitiones alie sunt mobiles – dispensationis enim gratia sicut dixi eget negotium multum.

a 2

Item eiusdem ad Gennadium presbiterum et archimandritum

Dispensationes rerum nonnumquam – a papa Nicholao depositum interventu (fo. 185v ends; leaf missing)

For a 1-2 cf Prol. 120-35

a 3

fo. 186

onem promiseristis. Habent forsitan fratres isti – sicut dixit Augustinus in dialogo contra Petilianum.

Ivo ep. 73 pt

a 4

Item

Ivo humilis ecclesie Carn. minister dilecto in Christo fratri et prebitero Galoni, salutem in Domino. Sciscitata est a me dilectio – habere non possit.

Ivo ep. 99 without last sentence

a 5

Item Willelmo abbati

De motione altaris – denuo sunt consecranda.

Ivo ep. 80 pt

Extracts follow from Ivo, Serm. III, IV, Ep. 231, ends incomplete at foot of fo. 191

Ra

End

a 1

Co. of II Lateran 1139 cc 1-30, ending: Expl' decr' domini Innoc' pape

a 2

[Quod <nec> monachi nec canonici debeant dare decimas in mg.]

Pascalis unus. Decimas a populo sacerdotibus ac levitis esse reddendas divine legis – extorquere aut exigere presumant.

JL 6443 (pt); cf Blumenthal in BMCL 10. 20 with lit., Ve.

a 3

De decimis quibus dande sint ad Marcianum Ravennatem episcopum ex decretis Gg' pape

Statuimus secundum priorem diffinitionem ut monasteria – a te patiantur fili karissime.

cf Mantua Bibl. com. 439 suppl. no. 5 (Motta (1987) 367), and Aa (above) a 1 for more.

Sb

End

fos 151v-55r Excerpts from XP 1,3,4,6.

fos 156r-72r XP 10, complete

See the detailed account in Linda Fowler-Magerl (2008), 135-8, noting three canons from elsewhere at 138 n.42.

Sc

Beginning

Fo. i^v-ii^r, a charter and other scribbles in distinct hands

fo. ii^v

Urbanus II

Due leges sunt, una publica, altera privata – non estis sub lege.

cf Tb a 2; AL Bb 7.229

Idem

Statuimus ne professionis quispiam postquam Dei vice super caput – litterarum cautione suscipiat.

AL Bb 7.230; ID 6.411 [etc]

Damasus papa

Contumelie studio sit quicquid interdictum totiens usurpatur.

H 515.37 [ep. 6]; 4L 3.8

Siritius papa de electione pontif'

Reicitis mandatum Domini ut traditiones vestras statuatis. Quid enim aliud est reicere mandatum Dei quam/*fo. iii^r* privato iudicio et humano consilio novis rebus constituendis liberius delectari?

H 524a. 35-9

Idem

Nemini cito manum imposueris neque communicaveris peccatis alienis – non precipiti voluntate.

Ibid.525a.57- b.5

Leo papa ad Affricanos episcopos de elect' episcopi

Necessarium fuit ut dolorem cordis nostri – que malo sunt inchoata principio.

H 622.12-23; Ctp 1.43.34; ID 5.105

Leo papa Anastasio episcopo

De persona autem consecrandi episcopi et de cleri plebisque consensu metropolitanus – diu desit cura pastorum.

H 619b.34-42; Ctp 1.43.23; ID 5. 348

Fo. iii^v is blank, and the main text begins in a new (and possibly earlier) hand.

Se

End

a 1

De sacrilegio

Si quis liber ecclesiasticum mansum temere invaserit, eiusdem parrochie episcopo eum per se vel per legatum suum vocante obediat. Debet enim unam carrinam et lx solidos <id est xc... talenta> wadiare, et pro eius iussu et concessu persolvere. Pro violato cimiterio tres carrinas et ter lx solidos – tociens ipse in corio et crinibus puniatur.

First hand ends. Second continues (fos 55-6):

a 2

Statuimus ut si quis symoniace ordinatus – irritas esse censemus.

Co. of II Lateran 1139, cc 1-30, numbering as 1-23 and with some omissions., Rest of leaf blank

Third hand (probably that which made the second addition on fo. 48v after 7. 90) continues on fo. 56v:

a 3

Quod nullus sine iudiciario ordine damnari – auctoritatibus probatur. De eo namque – eiectus.

da C 2 q 1 c 1, cc 1-2, 4

a 4

His et aliis auctoritatibus – non requirunt. Unde Ambrosius, Manifesta accusatione non indigent. Item Nicholas papa – accusatione non indiget. Manifesta enim sunt, teste apostolo, opera carnis, que sunt fornicacio, immundicia etc. In manifestis - iusti examinis.

dp c 14, c 15-16 (var.), dp c 16

a 5

Sed sciendum est quod eorum – et iudex.

dp C 2 q 1 c 17

a 6

Quando vero crimen notum est aliis – ferre non debet.

dp c 19

a 7

Unde Evaristus papa ait, Deus omnium cognitor Sodomorum – stat aut cadit.

c 20b

a 8

Quando autem crimen est notum – accusatione non indigent.

dp c 20a

For a 2-8 here see Szuromi (2008), noting that the sequence here is a shorter version of Winroth's earlier recension, not the Vulgate. Compare Conspectus after 7. 90.

ends

Sf (DD)

End

a 1

In istis diebus cantatur Credo in Deum - crucis. cantatur Credo in Deum.

cf Vb a 1

a 2

Zacharias papa

De quibusdam locis ad nos refertur non magistros - maxime divina manifestantur
atque declarantur mandata.

C. Rome 853 c 34; cf Vb a 2 below. Inscr. links this to version in 9L 2.287

a 3

Ambr' de sacramentis in sermone iiii

Si quotienscumque effunditur - per debeo accipere medicinam.

Pol. 3.16.20b; De cons. D 2 c 14

a 4

Si cotidianus est Christi panis cur post annum illum sumis - et venerabile
sacramentum.

XP 1.51.1.1

a 5

Traditio [?] sacerdotum de libris

Unusquisque presbiter expositionem simboli - librum, id est breviarium.

a 6

De passione Domini

Dies passionis Domini computantur - passionem Christi.

a 7

Vaticinium si P. bille ex P. posuit P. be s. da ss.

princeps. Patrie. Profectus est. Salus. Secum. Sublata est
venit. victor. validus. vicit. viros. vestre. urbis. Ferro. Fame
Frigore. Regale. regnum. Romanorum. Ruit. Roma

Explicit liber

Sg

End

a 1

[fo. 114] Statuimus ut si quis simoniace – proprium habeat sacerdotem

Co. of Clermont (1130), cc 1-17 without proem

a 2

[fo. 115] *Ex concilio domini Karoli*

Sanccitum est ut unicuique ecclesie unus mansus – debitum servitium impendant.

*BD 3. 52, and widely elsewhere; nearest version of inscription to this is in enlarged Coll. XII P
4. 120, 'Ex capitulis domini Karoli'.*

a 3

Ex concilio Meldensi cap. iiii

Iuxta synodalia precepta decrevimus ut nullus mortalium – ad satisfactionem privetur.

Frequent; see esp. enlarged Coll. XIIP 4.141, ID 3. 56

a 4*Ex concilio Tiburiensi*

Si quis presbiter quod absit quia sacerdos altissima – [fo. 115v] – et in officio predicandi.

Enlarged Coll. XIIP 10. 165, also first form

a 5*De eodem*

Si quis irreverens timorem Domini postponens – veniat et iusticie concordet.

Enlarged Coll. XIIP 10. 166, also first form

a 6*Ut nullus secularium clericum aut ecclesiam fatigare presumat*

Si quis vero secularium per calumnia ecclesiam – nisi digne penituerit.

Enlarged Coll. XIIP 10. 167, not first form, with this rubric; elsewhere with other rubrics.

[Change of hand]

a 7*De iniuriis sacerdotum vel quorumlibet ex clero in ecclesia factis*

Sanguinis effusio in ecclesia facta cum fuste – dum totum debitum persolvat.

Enlarged Coll. XIIP 10. 168, also first form, with rubric as here.

a 8

Si quis presbiterum angariaverit vel spoliaverit vel fustaverit huiusmodi componat.

De singulis enim gradibus singulas cogatur reddere compositiones. Gradum acoliti cc sol' – bannus et facinus illatum.

Enlarged Coll. XIIP 10. 169, also first form, with rubric as here.

a 9*Decreta pape Eugenii in Remensi concilio* [at foot of fo. 116]

C. Reims (1148) cc 1 [fos 116v, 117]–18 as Mansi xxi. 713-20; cf LcLjOdPa. [ends at foot of fo. 117r]

[change of hand follows]

a 10*De compositione sacrilegii vel emunitatis*

Emunitas sexcentis solidis componatur – verberetur et tondetur.

cf Le above

a 11

De sacrilegiis placuit nobis ut sicut ab episcopis – captus in exilium religetur.

[rest of fo. 117v blank, fo. 118 beginning in another, and rather later, hand]

a 12

Leo episcopus servus servorum Dei dilectissimis fratribus et filiis archiepiscopis atque suffraganeis eorum abbatibus et monachorum congregationibus in Francia commanentibus, salutem perpetuam. Indicatum est nobis filii karissimi quod in vestris regionibus malignorum hominum perversitas –[fo. 118v]- anime eorum in fetore inferni. Amen.

A version of the form for an anathema in Le Pontifical romano-germanique du dixième siècle (Studi e testi 226-7, 269, 1963-72) ed. C. Vogel and R. Elze, i. 315-17 no. XC, enlarged from Pss 34, 68, 82. Variant modified forms without the enlargement: in favour of: St Martin and (incomplete) for St Maximin [of Trier] from e. s. xvi Stuttgart Württ. Landesbibl. Hist. in fol. ms. 247. fo. 72v, and a lost

MS from St Maximin (late s. xi) pr. most recently in Papsturkunden 896-1046 ed. Harald Zimmermann (1984-9), i. 154-7 nos +88, +89, attributing it to Leo VII; for St Peter and St Laurence [the patron of Lund] last pr. from l. s. xv Register of Lund in letter of Archbishop Peter dated 12 October 1336 as Diplomatarium Danicum, 2 Raekke, 2 (xi), ed. C. A. Christensen, Copenhagen 1950, no. 334, attributing it to Leo IX, and also in Diplomatarium Danicum, i, Register 789-1052 edd. C. A. Christensen and H. Nielsen (Copenhagen 1975) i. no. 493.

Tb

End

a 1

Augustinus in libro de vera religione

Itaque in tantas nugas et turpitudines - veritate sectantes.

a 2

Gregorius septimus

Due leges sunt, una publica, altera privata. Publica lex est que a sanctis patribus scriptis est firmata, ut est lex canonum, que quidem propter transgressores est tradita. Verbi gratia : Decretum est in canonibus, clericum non debere de suo episcopatu ad aliam transire nisi comendaticiis litteris episcopi sui, quod propter criminosos-constitutm est, ne videlicet infames ab aliquo episcopo suscipiantur persone. Solent enim officia sua, cum fas non esset in suo, in episcopatu celebrare alieno. Lex vero privata est que instinctu Spiritus sancti in corde scribitur, sicut de quibusdam dicit apostolus, Qui habent legem Dei scriptum in cordibus suis, ipsi sibi sunt lex. Si quis horum in ecclesia sua sub episcopo suo proprium retinet, seculariter vivit. Si afflatis Spiritu sancto in aliquo monasterio se salvare voluerit, quia lege privata ducitur, nulla ratio exigit ut a publica lege constringatur. Dignior enim privata lex quam publica est. Spiritus Dei lex est, et qui Spiritu Dei aguntur lege Dei ducuntur. Quis est qui possit Spiritui sancto digne resistere? Quisquis igitur hoc Spiritu ducitur, etiam ipso episcopo contradicente eat libera, nostra auctoritate. Iusto enim non est lex posita, et ubi Spiritus, ibi libertas, et si Spiritu Dei ducimini, non estis sub lege.

AL Bb 7.229; Pol. 4.32.82; 3L 2.5.36; C 19 q 2 c 2 etc. – all as Urbanus. cf Lenherr in AKKR 168 (1999), 359-384.

a 3

Aug...

Nulla tibi licet licentia dimittere - mutare propositum.

a 4

....

Noli sub imagine pietatis augere - in celo.

BD 3.141; ID 3.207

a 5

Gelasius

Quicumque intra anni spatium civiliter - non possumus.

BD 11.47; 74T 323; AL 12.28a; ID 14.111; IP 5.136; C 11 q 3 c 37

a 6

Ex concilio Epaunensi

Si episcopus ante dampnati absolutionem - licebit absolvere.

BD 11.50; ID 14.114a; Ctp 3.27.22; IP 5.121; 3L app. 7.9; C 11 q 3 c 20

a 7

Ex concilio Tiburiensi

Fures et latrones si in furando - eis non negamus.

BD 11.59; ID 13.45; Pol. 6.15.9; 3L 3.15.19; C 13 q 2 c 31

a 8

Augustinus in sermone de catholicis

Magna res est signum Christi - fuisse non invenimus.

a 9

Nicholaus papa

Monomachiam in lege non assumimus - temptare videantur.

BD 9.51; ID 8.187; Ctp 3.15.67; Pol. 5.6.1; 3L add. 7.232; C 2 q 5 c 22

a 10

Augustinus

Illud quoque quod commemoravit apostolus - voluit operari.

a 11

In pronosticon

Luce clarius constat quod omnes sancti - intelligi debent.

a 12

Gregorius in moralibus

In Salomonis librum scriptum est dignum in - ereptionis ascendat.

a 13

Ex epistola Greg. pape Ianuario Caralitano

Predicator Domini omnipotentis Paulus apostolus - feriendus est.

BD 1.197; Ctp 1.55.67; ID 5.312; 3L 2.21.14

a 14

Ex concilio Calced. cap. i

Eos qui semel in clero taxati fuerunt - sibi anathematizari.

BD 8.4; 4L 4.43; AL (B) 7.203, AL(V) 7.2, AL[C] 7.189; Ctp 2.10.7; ID 7.28; Pol. 4.32.60; 3L 2.29.2; C 20 q 3 c 3

a 15

Ex concilio Bracharensi

Si quis intrat in ecclesiam Dei et - indulgentiam promereri.

Can. Martini c 83; Ctp 2.47.83; De cons D 2 c 18

a 16

Ex concilio Calced.

Illi quos aut etas incurvat aut languor - promissum accipiant.

a 17

In decr..... de libertate monachorum

Gregorius episcopus servus servorum Dei omnibus episcopis. Quam sit necessarium monachorum quieti - indictione quarta.

74T 39; AL 5.54; Ctp 1.55.18; ID 7.11; Pol. 3.15.10; 3L 2.28.1; Caes. 7.49; C 18 q 2 c 5; cf above 3.182, Conspectus after 7.69

a 18

....

Gregorius urbis Rome episcopus Castorio episcopo. Abbatem cuilibet monasterio non alium - scandalum trahat.

74T 40; AL 7.164; Deusd. 3.91; Pol. 3.15.11, 4.35.2; 3L 2.28.2; C 18 q 2 c 3

a 19

Item ...

Gregorius papa Iohanni Ravennati episcopo. Pervenit ad me quod in ecclesiis - ambitum destruantur.

74T 41; AL 5.55; Ctp 1.55.101a; ID 3.18; Pol. 3.15.12; 3L 2.28.3; Caes. 11.[30]; C 18 q 2 c 26

a 20

Ex concilio Palensi

Si quis quod absit nostrum vel nobis - destruxerit tramitem.

C. Spal. II c 10

a 21

Item ex concilio Toletano

Monachum aut paterna devotio aut - interdicimus regressus.

C. Toledo IV c 49; BD 8.6; 183T 129.1; Ctp 2.2.37.16; ID 7.30; AL (V) 7.193, (B) 7.178; Pol. 4.35.20; 3L 2.29.5; C 20 q 1 c 3

a 22

Item ex eodem

Clerici qui monachorum propositum appetunt - transire nituntur.

C Tol. IV c 56; BD 8.21; 74T 312; AL 7.169; 2L 2.103; Ctp 2.37.17; ID 6.371; Pol. 3.15.25, 4.35.19; 3L 2.29.4; C 19 q 1 c 1

a 23

Item ex eodem

Quicumque ex secularibus accipientes penitentiam - nuptias transierunt.

C Tol IV c [55]; BD 8.27; AL 11.134; ID 7.47

a 24

Item ex eodem

Nonnulli monachorum egredientes de monasterio - unde exierunt.

C Tol. IV [c 52]

a 25

Ex concilio Toletano

Cavendum est his qui sponte castitatem - habeantur extranei.

C. Tol. II c 1

a 26

Item ex concilio Toletano

Proclivis cursus est ad voluptatem - sententia condempnentur.

C Tol. VI c 6; BD 8.14; Ctp 2.38.2; ID 7.35; C 20 q 3 c 2

a 27

Item ex eodem

Quamvis priora nunquam siluerint de tanta - sententia promulgetur.

C Toledo VI c 7

a 28

Ex concilio Arelatensi

Hii qui post sanctam religionis apostant - alienus habeatur.

C Arles II c 25; BD 19.67; 4L 4.90; Ctp 2.24.9; ID 15.15, 15.81; D 50 c 69

a 29

Ex concilio

Hii qui desertores sunt professe castitatis - consulendum legitimam.

H 329; C Araus. c 28

a 30

Ex concilio Arelatensi

De his qui apostatant et antequam - fructus penitentiae.

H 321b; C Arles c 1; BD 19.134

a 31

Ex concilio Cartaginensi

Si quis de alterius monasterio repertum - prepositus perseveret.

C Carthage 'V' c 13; Ctp 2.19.13; Pol. 4.35.36; 3L 2.29.17; D 58 c 2

a 32

Ex concilio ...

Monachum nisi abbatis sui aut permissu - presumat episcopus.

C. Agde c 27

a 33

Ex decretis sinodalibus

De monachis qui diu morantes in - amittere non debet.

H 530; 4L 3.36 ends as here; 183T 17.1; AL (V) 5.67 (Innocentius); Pol. 4.35.30; 3L 2.29.10 (Innocentius); C 16 q 1 c 3 (Innocentius)

a 34

Ex concilio Toletano

Nunciatum est presenti concilio quod monachi - ab illicitis.

C. Tol. IV c 51; 183T 137.5; cf C 18 q 2 c 1

a 35

Ex decretis Gregorii pape vii

Nullus episcopus gravamen seu servilem - periculum subeat.

Reg. vi.5b c. 10] 2L app. [vii]; Pol.4.22.4; 7L [18]; 9L Basil. [8]; 4L add. in Cant. B vii [9]; Ambr. C 51 [vii]; Tarrag. 26 [ix]; BN 4281B [ix]; Vat. reg. 1054 [1]; D 1 c 1 c 124

a 36

....

Bone rei dare consultum et presentes - non infligat.

C. Tol. IX c 5a; Ctp 2.41.2a; ID 3.170; C 12 q 2 c 74

a 37

Item ex Toletano concilio

Hec sancta synodus nulli licentiam tribuit res - quod potuerit.

C. Toledo III c 3; 183T 39.9; AL (V) 5.88; ID 3.167; IP 2.85

a 38

Item ex Toletano concilio

Si episcopus unam de parrochitanis - dat consensum.

C Tol III c 4; Ctp 2.36.1; ID 3.168; Caes. 7.105

a 39

Ex Toletano concilio

Si quis de potentibus clericum aut quemlibet - reddat aliena.

C. Tol. I c 11; AL 7.155; Ctp 2.35.5; C 24 q 3 c 21

a 40

Ex decretis Gregorii pape vii

Quicumque militum vel cuiuscumque ordinis - excommunicationi subiaceat.

Reg. vi.5b c.1] 2L app. [1]; 7L 6.180; Pol. 6.14.18; 3L 2.8.33; 9L Basil. fo. 28; 4L Cant. B vii, app. fos 70v-1; Ambr. C 51 fo.3??; Tarrag. 26 5.40; BN 4281B 5.40; Vat reg. 1054, fo. 1v [3]; Sav. 3 10.235; 9L. 2.126; XP 2.7.4; D 12 q 2 c 4

a 41

Ex concilio Agathensi

Clerici vel seculares qui oblationes parentum - ab ecclesiis excludantur.

C. Agde c 4 (H); BD 3.140; 74T (Rc); Ctp 2.28.3; ID 3.206; IP 2.5; C 13 q 2 c 11

a 42

Ex concilio Vasasensi

Qui oblationes defunctorum retinent et ecclesiis - fraudari sacrilegium.

C Vas. c 4; Ctp 2.27.1; ID 3.155; 4L 4.137; cf Caes. 7.2a

a 43

Ex concilio Carthaginensi

Qui oblationes defunctorum aut negant ecclesiis - egentium excommunicentur.

C. Carth. 'IV' c 95; Ctp 2.18.94; Pol. 6.14.17 (?); 3L 3.10.3 (?); C 13 q 2 c 10

a 44

Ex Toletano concilio

Pia compassione decernimus ut quamdiu - elegerint ordinari.

C Tol. IX c 2

a 45

Ex epistola sancti Clementis

Debetis voluntati eius qui ecclesie curam - ecclesiam volunt.

cf PL 130.396

a 46

Idem in eadem

Quicumque contristaverit doctorem veritatis peccat - furore commoveri.

*H 31***a 47***Ex decret' Anacleti pape*

Omnis apostata refutandus est ante - omnibus viis suis.

*H 68***a 48***Ex decretis Eusebii pape*

Oves que pastori suo commisse - reprehendenda videantur.

*H 237; BD 1.139; ID 5.253; IP 4.39; C 2 q 7 c 13***a 49***Augustinus contra Parmenianum*

Sicut redeunti non redditur quod foris - inviolabilem permanere.

*ID 2.97 pt.; Ctp 3.2.13 pt.***a 49***Item in eadem*

De his qui ab ecclesie unitate separati sunt - utrumque maneat.

*cf ID 2.97; Ctp 3.2.13 has part only***Tc***Canons on added bifolium after fo. 24 (II. 31 med.) in another hand**in mg. [Ex decret' Greg. pape.]*

[E]piscopus missam celebrare debet in ordinatione –fol. 25v- penitentes suscipere, peccata solvere.

*cf 9L 1.81**[Urbani pape]*

[N]ullus abbas precium exigere ab eis qui ad conversionem veniunt aliqua occasione presumat.

*XP 3.35.2.; C 1 q 2 c 3a (Palea)**[Fabiani pape]*

[M]onachum quem episcopus probaverit dignum cum abbatis voluntate faciat clericum, et ne ulterius revertatur.

*9L 1.20**[Ex concilio Belvacensi]*

[N]ullus abbas, nullus monachus alterius parrochianum mortuum recipiat nisi sacerdote suo conducente vel annuente.

[Urbanus papa]

[I]n ecclesiis ubi monachi habitant, populus per monachum non regatur, sed capellanus qui populum regat ab episcopo per consilium monachorum constituatur.

cf 9L 9.5b

[Aug']

[E]cce dico, qui habere voluerit proprium, et de proprio - delebo eum de tabula clericorum.

cf 9L 2.19

[S]tatuiamus ne professionis canonice quispiam priusquam vice Dei — sine litterarum cautione. [fo. 26]

ID 6.411

Ad te ipsum veniam cymitere sodalem—totum perfectum desidero.

Si clericatus titillat te desiderium discas—foris lingua vagatur.

C 16 q 1 c 27

Ad quod et ante respondi et nunc breviter—[fo. 26v]—optimis mixta sunt pessima.

Quid mirum si et ego sapientiam secularem—sensu et vita est auferatur.

Sunt nonnulli stulti docmatis magis zelo—[fo. 27r]—excelsior tanto potentium.

cf Va a 17, Vo a 159

Indicavit nobis fraternitas tua non se habere presbiteros—tollere et presbiteros ordinare.

change of hand

[Ex concil. Calcidon' cap. vii]

[Q]ui semel in clero deputati sunt—primitus elegerunt anathamatzari.

[Ex concilio Mogon' cap. xvii]

[P]recipimus ut ullus quisquis episcopus sciat per singula—canonice vivant omnino.

[Ex concilio Toletano cap. xlvii]

[M]onachum autem devotio aut propria professio—seculum interdicimus regressus.

[fo. 27v]

[Ex eodem concilio]

Ut clerici qui se fingunt habitu et nomine—vel veri cano<ni>ci

[Ex decr' Leonis pape cap. xxvi]

Propositum monachi proprio arbitrio aut voluntate—deseruisse transgressio est.

[Ex dictis Basilii]

Monacho non licet votum vovere sine consensu abbatis sui. Si autem voverit frangendum erit.

[Ex concilio Toletano v cap. l]

Clerici qui monachorum propositum appetunt—desiderium transsire nituntur.

[Ex concilio Arelatensi cap. iiii]

[P]lacuit in monasteriis non esse suscipiendum servum—nomen Domini blasphemetur.

[Ex concilio Magont' cap. xxii]

[M]inistri altaris Domini vel monachi nobis—se negotiis secularibus.

[Ex eodem cap. xxiii]

Si clericis vero non statuimus ut hi—vel consensu parentum.

End [in later hand]

Codex sancti Mathei apostoli

[Ex concil' Mog' cap. xviii in mg.]

[]bbas pro humiliatione potere et cum – aliquem ordinare.

[Ex eodem cap. xx in mg.]

[]piscopo non licet possessionem monasterii tollere quam vis abbas peccaverit.

Tg

End

Begins with EgLg a1-6, Po a 161-6 above, and continues:

a 7

Urbanus II Vitali presbitero Briusensi

Super quibus consuluit nos tua dilectio – compadres effecti sunt.

JL 5741; Trip. A2. 50. 23; +C 30 q 3 c 4. cf Conspectus after 1. 25, 6. 129

a 8

Ex epistola Paschalis pape II ad Reginonem episcopum

Post susceptum vero de fonte filium – adoptivis prohibent copulari.

Excerpt from JL 6436; as here Ve (cf mslist), 3L 3.11.121 and elsewhere (Blumenthal, 'Decrees and decretals' 19-20); +C 30 q 3 c 5

[Va]

Beginning

Cronicon Romane historie

Octavianus Cesar Augustus regnavit annos lvii. – martyrio coronatus est

Papal list to John XVIII

Concilium Nicenum sub Christianissimo principe Constantino – nec dampnari debere

*Ivo Dei gratia Carnotensis ecclesie minister P. venerabili Clunaicensium abbati in
regimine sibi commissio placere summo rectori*

Quesivit a parvitate mea prudens diligentia – inspiratione dicere voluerit.

See above, Da beginning, Fb a 2, Po a 143

Greci et Latini cum fidelibus Hebreis pariter – corpus Christi representari.

See above, Da beginning, Fb a 1, Po a 144

End

a 1-8

Panormia 5. 2; 3. 143, 138-9, 135; 5. 13; 3.42-3 (*adding* Neque sponte abscisi ad clerum admittantur)

a 9-11

Nulli altaris ministro licitum esse ut abutantur – quod estis vos

a 12

Epistola Grecum nomen est et compositum – non dicimus concipiuntur.

a 13

Salutacio simpliciter ad clericum. G. Boloniensis ecclesie canonicus sacerdos humillimus servus crucis Christi D. Ferranensium civi palatii imperatoris – Magnis et crebis tue dilectionis fatigatus – summopere diligenda que

a 14

Priscis temporibus de templo Dei sacerdotes anno – sed in spiritu.
JK 286

a 15

Moysi precipitur ut populus qui accessurus – violari atque coniungi.

a 16

Episcopus debet celebrare missam in ordinatione – et octo patrum.
JE +1951

a 17

Bonifatius papa. Decretum est quod monachis liceat ubi et ubi cum sacerdotali officio ministrare

Sunt nonnulli stulti dogmatis magis zelo – excelsior tanto re erit potentior.
cf Tc, Vo a 159

For further details, eds etc see Catalogue of canon and Roman law manuscripts, i. 124-7

[Vb]

End

a 1

In istis diebus cantatur Credo in unum – crucis cantatur. Credo in unum.
cf Sf a 1 above

a 2

Zacharias

De quibusdam locis ad nos refertur – atque declarantur mandata.
cf Sf a 2 above

a 3

De elapidibus

Primus lapis saphirus. In domo ubi – et omnia interpretat.

a 4

*Prephatio sancti Ambrosii in libro suo de vita et ordinatione episcoporum et
simonacha eresi*

Si quis frater oraculum reminiscatur – se comptis exornare.

a 5

De resurrectione mortuorum. Augustinus in libro de providencia
Christus in ea forma corporis in qua – mortemque nequicie verteretur.

a 6

Gregorius in extrema Ezechielis omelia viii in ultima parte
Mirari solet quorumdam infirmitas adhuc fidem – ratio potencia facientis.

a 7-9

Fertur simoniaca heresis que prima contra Dei – pro ovibus suis.
cf C 1 q 1 cc 28, 115, 12 + 1

a 10

*Anno ab incarnatione Domini MCXXXVIII quarto nonas Aprilis congregata est
magna sinodus in urbe Roma in ecclesia Lateranensi, presidente Innocentio papa II
anno pontificatus eius X. In qua ab omnibus qui interfuerunt episcopis hec capitula
promulgata sunt*

For further details, eds etc see Catalogue of canon and Roman law manuscripts, i. 127-8

Vc

End

a 1

Beda de fatuis

Naturaliter fatui solo baptismi sacramento – quia iuste de his factum est.
cf Fb a 3, Kd a 1 above

a 2

*Ex epistola Leonis pape de illis infirmis qui penitenciam petierint antequam sacerdos
veniat officium oris amittunt*

Ita ergo talium necessitate auxiliandum – reconciliationis beneficium consequentur.
cf Fb a 4, Kd a 2 above

a 3

Aug' ad Iulianum []

Que se non continent nubant antequam Deo voveant. Que non reddant iure
dampnantur. De talibus quippe dicitur, Cum in deliciis egerint – adulterum faciat cui
vivente viro nubit.

cf Fb a 9 above

a 4

Clemens in epistolis suis

Ecce oris nostri bucina ad aures – insulta patienti Christo et fratribus.

H 50

a 5*Anacletus in epistolis suis*

Scimus enim quam multum derogatio – Idem. Sententia quoque Cham filii Noe dampnantur - ab ecclesia separentur.

*H 68-9, 85***a 6***Fabianus in epistolis suis*

Exemplo Cham filii Noe dampnantur – qui potestati resistit.

*H 166***a 7***Greg' in moralibus libro xxv*

Igitur sicut prelati curandum est – nolunt uidere quod tegunt.

a 8*Idem*

Si (?) vero nonnulli – ab illatis non recta iudicatur.

a 9*Idem in libro xxxiiii*

At contra cum subiectorum cor superbia – omnia disponentis inpugnant.

a 10

Innocentius episcopus servus servorum Dei venerabilibus fratribus P. Aquileg' p., M. Mantuano, G. Feltrensi, L. Vincentino et R. Gurcensi episcopis, salutem et apostolicam benedictionem. Quociens frater noster A. Tridentinus episcopus – adimpleri iubemus. Dat' Lat' ii idus Novembris.

JL 8289; less fully as +C 2 q 5 c 17 (a Palaea), with shorter address and no dating clause; Comp. prima 5.29.4; X 5.35.5 etc.

[Vd]*Beginning [in slightly later hands than main text]*

Eugenius papa III consultus de decimis dandis a laicis possidendis vel non, et de muneribus que pro peccuniis accipiantur – Eugenius episcopus servus servorum Dei

B. medico patri Martini conversi, salutem et apostolicam benedictionem

Qui aliena vulnera curat et sua – multa operarii pauca

JL 8784, 8774, 8775, 8814

O. Dei gratia sancte mediolanensis archiepiscopus sacerdotibus et clericis de Roxate salutem. Litteris presentibus vobis mandamus quatinus omnia – officium vobis interdiciamus

O. Dei gratia Medionanensis ecclesie archiepiscopus clericis de Roxate salutem. Miramur plurimum quod fratres nostros – in vos proferemus.

End [in slightly later hands than main text]

Lucius episcopus servus servorum Dei R. Mediolanensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem

Religiosi fratres sancte Marie de Crescentiagio – eos censura coherceas.

JL 8695

*Adrianus episcopus servus servorum Dei venerabili fratri O. Mediolanensi
archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem*

Pessimam consuetudinem et sacrorum canonum – ecclesiastica districtione compellas.
JL 10447

[in the same group of hands that wrote the main text]

*ID 15. 57 – 167 (numbered as 43-158). There are insertions after 84, 95, 138, 159
and 160*

[in slightly later hand]

*O. Dei gratia sancte Mediolanensis ecclesie archiepiscopus sacerdotibus et clericis
de Roxate salutem.*

Litteris presentibus vobis mandamus quatinus ea – iustum fuerit recipiatis/

[three-line fragment, ending at foot of 138r; 138v is blank]

Ends

For further details, eds etc see Catalogue of canon and Roman law manuscripts, i.133-5

Vh fo. 120va, much damaged by damp; 120vb is illegible

a 1

Augustinus in expositione psalmi x. contra hereticos

Interrogo vos fratres vel sorores dicite mihi – terram cadere permiserit.

ID 2.106 (cf 2.105 for insc.); Ctp 3.2.21a; C 1 q 1 c 94 (insc.shorter)

Vo fos 190v-2v, conclusion, following on from **PoTd**, as above:

a 143

Ex dictis Gaii pape

Oves vero que pastori suo – reprehendenda videantur.

XP 5.8.4.5

a 144

Daniel

Unum atque idem est inobedientie – ut dormias.

a 145

Severus

Eimus ambi dextri sicut legitur in libro Iudicum – desperationem impulerit.

a 146

Or' super Genesiorum

Vis scire quam perniciosus amor – iocando locuti.

a 147

Ciprianus martyr et pontifex presbiteris et diaconibus fratribus suis inter cetera. Solus rescribere non potui quoniam – sententia agere. Idem in concilio suo. Firmum esse non potest quod – habuisse consensum.

Deusd. 2.129b-130

a 148

Idem in eodem

In minoribus causis sanctiores et prudentiores – eius sententia.

Deusd. 2. 131

a 149

Ex concilio Cartaginensi

Episcopus absque consilio clericorum suorum clericos non ordinet. Episcopus nullam causam audiat absque presentiam clericorum suorum.

C. Carthage IV cc 22-3 (H)

a 150

Ambrosius

Episcopus clericis suis utatur ut membris.

Deusd. 2. 135 (med.)

a 151

Ihero

Magistris ecclesie cum subditis sunt communicanda consilia.

Deusd. 2.147b

a 152

Augustinus

Qui habere voluerit proprium et de – esse non possit.

a 153

De clericis Spiritus Sanctus dicit, Peccata populi – peccata suscipiunt.

a 154

De evangelio vivunt qui nichil – sua multiplicat?

a 155

Item

Quod habet ecclesia cum nichil – quam perdere.

Deusd. 3.131a

a 156

Iheronimus super Matheum

Qui stipe templi et his que conferuntur - sanguinem effundentium.

cf Deusd. 3. 162

a 157

Origenis super Genesi. Quid sit inter Domini sacerdotes et Pharaonis

Pharao transcondit sacerdotibus suis partem – quibus ipse portio est.

a 158

Item

Res ecclesie non quasi proprie – profundum baratri labantur.
[hand changes]

a 159

*In decretis Bonifatii pape qui quartus a beato Gregorio fuit. Quod liceat monachis
 cum sacerdotali officio ubique ministrare*
 Sunt nonnulli nullo fulti dogmate – dicitur corpus sex alas.
Insc. as here in Coll. Tarrac. I c 547
[ends at foot of Vo fo. 192v, incomplete]

Vp*End***a 1**

*Gregorius Augustino episcopo scribit dicens. Mulier enixa gratias actura ecclesiam
 intrare hora eadem non prohibetur*
 Si mulier eadem hora qua genuerit – ut esuriamus.
D 5 cc2, 4 (with Palea)

a 2

Greg. Anastasio presbitero. Merita nos Deo coniungunt, non loca vel ordines
 Non loca vel ordines creatori – altitudinem dignitatis.
D 40 cc 4-5

a 3

Item Ambr'. De eodem
 Illud autem quod extra paradysum – ille est maior.
D 40 cc 9-11, 12b

a 4

Qui aliorum vitia puniunt sua corrigere studeant. Unde Greg.
 Qui sine peccato est vestrum – vitia corrigere student.
C 3 q 7 c 3

*ends***Vs***Beginning**fo. 1r***a 1**

*Data kl' Ian' Libio Theodosio vv. confess^[a] privilegium archidiacono a beato
 Gregorio digestum et constitutum*
 Misterium^[a] archidiaconi constat esse in ecclesia ita ut quicquid sub episcopo –
 ante episcopum perducantur
for a 1-13 cf 7L of Vienna ONB 2186 (Landau in Ritual, text and law); for 1-8 cf 10P 3.14.4

a 2

Si quando vero synodus ab episcopo facienda erit archipresbiteri – ad synodum
 peragendam

a 3

Tempore autem confirmationis quo episcopus parochiam suam – populis valeat inpertiri

a 4

Si vero aliqua necessitas aut invalidudo corporis episcopum ire - possibilitatem curam gerat /1v

for a 1-4 cf the Ordo in BAV 1348, 1.42.7-9

a 5

In ecclesia civitatis vasa altaris et cetera utensilia per manus – custodia servientur illesa.

a 6

Ordines standi in ecclesia et legenda tam diurna quam - episcopo providenda iubentur.

ibid. 1.42.10

a 7

De infantibus scilicet in Pasca consignandis nichillominus archidiaconus procuret – summa industria perficiat.

a 8

Si in prebibus^[a] archipresbiteri obierunt aut pro aliquo reatu – detrimentum se sentiat pertulisse.

for a 1-8 cf 10P 3.14.4

a 9

Item de offitio archidiaconi ex libro ordinis Romani

Ut archidiaconus post episcopum sciat se vicarium eius esse – ad vicem sui episcopi corrigit.

3L 3.54.1(Clavis); BAV 1348, 1.42.2

a 10

Ex concilio Toletano

Offitium vero archidiaconi est evangelium quando voluerit legere, vel cui -/2r – aliqua officia agere debeat. [*rest of leaf blank*]

fo. 2v

a 11

Privilegium archipresbiteri a beato Gregorio digestum et constitutum

Ministerium archipresbiteri in eo constituitur ut diligenti cura provideat – iussionem cui committitur veneranter peragat.

a 12

Item de officio archipresbiteri ex libro ordinis Romani

Ut archipresbiter sciat se esse sub archidiaconumⁱ eiusque – aut cui ipse iniunxerit.

a 13

Ex concilio Toletano

Officium archipresbiteri de urbe constat quando ibi presul -/fo.3r- sacerdotibus per iussionem illius fiant.

for a 1-13 cf 7L of Vienna ONB 2186 1.94.1-3 (Landau in Ritual, text and law, 1-14)

a 14

De custode ecclesie

Custos ecclesie cui ea que ecclesia comperunt custodienda – Deus in ecclesia sua ab obsequentibus sibi.

7L 1.98.1

a 15

De eadem re ex libro Romani operis^[a]

Ut sciat se sacrista subiectum esse archidiacono et ad eius – ad distributionem sacri crismatis.

7L 1.97.1

a 16

Ex concilio Toletano

Custos vero ecclesie sollicitus esse debet de omni -/fo.3v- non sit invidia neque zelus inter illos.

7L 1.98.2

a 17

Institutum a sanctis patribus et viris apostolicis sancte Romane ecclesie de offitiis eorum qui ab episcopis ceteris preonuntur^[a] ad pvisionem^[a] sancte ecclesie ex libro ordinis Romani

Sicut in clero post episcopalem ordinem archidiaconatus officium – cuiusque ordinem pertinere videatur.

7L 1.98.3

a 18

De archidiacono

Ut archidiaconus, ut supra

a 19

De archipresbitero

a 20

Ut archipresbiter sciat se, ut supra

a 21

De sacrista

Ut sciat se sacrista, ut supra

a 22

De primicerio

Ut primicerius sciat se esse sub ardiacono^[a] sicut et archipresbiter – a quo ipse iusserit instruendi.

7L 1.96.1

a 23

De his qui in ordine esse debent

Ut hi computentur esse in ordine que cardinales ecclesias habuerint. Hi debent processiones – si foras ierint reverti

7L 1.100.1

/fo.4r

There is a change of hand, and sharp contrast in layout here, with a break in the text and layout in double columns

Abraham pater Iuden' populum, vel multitudinem vel pater multarum subaudi gentium -/fo.4 va – Cedron. tristius meror vel dolor

change of hand

David manufortis vel desiderabilis –
Ethnicus gentilis, Ethna gens

at foot of column in later hand still
Sententie Carnotensis episcopi

fo. 4vb blank

End

8. 136 ends well above the foot of fo. 127v, with rubricated explicit:

Expliciunt decreta pontificum

fo. 128r begins in mid-word in another hand, and ends in mid-leaf:

tiam tribuimus ut si dignum eum iudicaveritis ad sacros ordines promoveatis.
Commendatum e<r>go eum cure vestre suscipite – EYANTeAION, id est evangelium.

fos 128v- end are in other hands, and double columns, containing a long series of short patristic excerpts, apparently unconnected with the preceding material

Wc

End

a 1

Duo genera sunt clericorum, unum ecclesiasticorum sub regimine – nec equus nec homo.

ID 6.2a

[change of hand]

a 2

Ex concilio Aurelianensi

Si servus absente vel nesciente domino episcopus – redditione teneatur obnoxius.

RP 1.404, BD 2.24, Ctp 2.29.5

a 3

Ex concilio Adriani

Ut presbiter presbiterum, diaconus subdiaconum ab ordine – implere non presumat.
Synodus et Christiana per provincias - habeantur et nefaria.

a 4

De his qui obmutescunt antequam sacerdos veniat

Ita ergo talium necessitati auxiliandum est – reconciliationis beneficium consequatur.
Penitentes qui in infirmitate viaticum - inpositione si supervixerint.

RP. 1.111; BD 18.9, ID 15.34 to consequatur; ID 10.10

a 5

Ex registro S. Gregorii de dote ecclesie

Ut unaqueque ecclesia habeat mansum unum – unde decima reddatur.

a 6

Ex Niceno concilio de ecclesia

Perlatus est quoque ad sacrum sinodum – servivit profutura relinquatur.

RP 2.39 and App. II.42

a 7

Can' Africanorum

Ut episcopus accusatores fratrum excommunicet - non ad clerum.

RP 2.347, BD 16.33

a 8

Ex eodem

Si qua fuerit ecclesia per plurimos disputata – populo utiliter prosit.

a 9

Can' Epaonensis

Quicumque relicte presbiteri sive diaconi nupserit – pari excommunicatione plectantur.

cf C. Orleans c 9 (H 337)

a 10

Ex concilio Mogonciensi

Presbiter vulneratus aut cesus si mortem – parentibus presbiteri solvatur.

RP 2.40

a 11

Ex concilio Turonensi

Ut omnis presbiter habeat buxidem aut vas – absit mucidum fiat.

RP 1.71, BD 5.9, ID 2.19

a 12

Ex eodem

Illud etiam annectendum videtur ut oblationes - sabbatum semper mutabantur. Preterea et illud observandum est - quod experimento didicimus. Et presbiter qui crisma donaverit - fuerit manum amittat.

RP 1.72-4

a 13

Can' apostolorum capitul' xxviii

Episcopum presbiterum aut diaconum percutientem fideles - hoc Dominus docuit.

RP 1.175

a 14

Eodem cap. x

Si qui laicus uxorem propriam pellens – duxerit communione privetur.

RP Appx 1.4

a 15

Omnium negotiorum ecclesiasticorum curam episcopus habeat – ecclesie negotia depredentur.

BD 1.210, ID 5.324

a 16

Can' Calcidon'

Si qui ergo clerici vel monachi reperti – proprio penitus abiciantur.

BD 10.68

a 17

De eodem

Quecumque ergo contentiones inter Christianos - sancte ecclesie excludantur.

BD 3.139, ID 3.205

a 18

Decreta Gregorii pape primi

Decernimus reges a suis dignitatibus cadere – sedis iussa contempnere.

74T 330

a 19

Cum episcopus suam diocesim est visitaturus suum archipresbiterum – esse quam procurator.

Begins as RP 2.1, BD 1.90, then widely variant

a 20

Uniuscuiusque episcopi minister cum parochiam – sit semper paratum.

a 21

Nullus episcopus presbiterum accusatum ab officio – communione ecclesie privare.

RP 2.411

a 22

Sacerdos non degradatur nisi in presentia – sevientes ab officio suspendant.

a 23

Gregorius papa

Cum episcopus ordinandus est antea examinetur – verbis simplicibus asserit.

RP 1.455a, BD 1.8a

a 24

Dec' Fabiani pape

Si quis non vult reconciliari suo fratri – dum reconcilietur ei.

RP App. III.72, BD 10.60

a 25

Can' Africanorum

Episcopus nullius causam audiat absque presentiam – clericorum presentia confirmetur.

9L 5.48

a 26

Can' apostolorum

Episcopus presbiter diaconus nequaquam seculares causas assumant, sin autem deiciantur.

a 27

Aug'

Qui nuptias facere non possint nuptias evitent. Prespiteri, diaconi subdiaconi quibus uxores – verborum contagione polluantur.

RP 1.335, BD 2.134 (insc. as in BD; cf RP 1.335n)

a 28

Gregorius

Manifesta peccata non sunt occulta correptione – licentiam multi periclitentur.

PL 130.1137

a 29

Gregorius

Si quis prebendas aut archidiaconatus preposituras – menbra eiusdem distribuat.

9L 4.13

a 30

Eusebius

Qui alium in culpa sua defendere vel excusare nititur excommunicetur.

9L 7.82

a 31

Ex concilio Laoditie

Non licet ministros altaris vel etiam – apud gentiles reprehensio.

PL 130.289

a 32

De eodem

Si quis presbiterum inhonorat et verbo aut facto – subiecti eis estote.

RP 2.429, BD 2.229

a 33

Can' Aurelian'

Si qui inexaminate ad presbiterium vel – convictus fuerit abiciatur. Item placuit ut quicumque clericus vel diaconus pro necessitate – unde recedere noluerunt.

End is BD 2.178

a 34

Si quis clericum in causas que sub iureiurando – biennii temporis excommunicatione plectatur.

a 35

Can' Cangrenses

Si quis discernit de oblatione quam presbiter – communicare anathema sit.

cf RP App. III.12, BD 3.207; Conspectus after 5.17

a 36

Can' Aurelianens'

Cum ad celebrandas missas populus in Dei – benedictionem accipiant sacerdotes.

RP 1.198, BD 3.29

a 37

Can' Maticens'

Statutum est ut unicuique ecclesie unus mansus – debitum famulatum impendant.

RP 1.24, BD 3.52 (neither explains insc.)

a 38

Nullus clericus sagum aut vestimenta vel calciamenta – diebus singulis sustentetur.

Savigny 3 11.70

a 39

Sin' Nicena

Infans pro infante potest dari in monasterium – reus periurii inveniariis.

a 40

Can' Cangrenses

Si quis servum occasione religionis suadet – deserere anathema sit.

a 41

Can' apostolorum

Si quis episcopus aut presbiter aut diaconus depositus – ecclesia penitus abscidatur.

RP 2.410

a 42

Can' Epaon'

Unum abbatem duobus monasteriis interdicimus presidere. Cellas novas aut congregatiunculas monachorum – noticia prohibemus institui.

for part 1 cf BD 8.81, for part 2 ib. 8.74; here in order of C. Agde cc 57-8

a 43

Can' Africanorum

Clericus qui absque corpusculi sui inequalitate – deest stipendio privetur.

Hib. B 10.9r

a 44

De concilio Laodicie Frig' paca

De eo quod populus non sit concedendum electionem facere eorum qui ad altaris ministerium sunt applicandi.

C. Laodicea c 13 (BD 2.8 is var.)

a 45

Non oportet in quadragesima martyrum natalicia – tantum memoriam fieri.

Ctp 2.7.23 (RP App. I. 10 is var.)

a 46

Osius episcopus dixit, De alia civitate episcopus non diu – tribus dominicis diebus.

cf C. Sardica c 14 (cf BD 1.118)

a 47

Ex concilio Aurelianorum cap. vii

De his qui suscepta penitentia religionem – ipse communione privetur.

C. Orleans c. 7

a 48

Item cap. lxviii

Penitentes etiam diebus remissionis genua flectant.

C. Carthage IV c 82

a 49

Clemens papa

Tales ad ministerium eligantur clerici qui – grave ordinatori adducant.

H 48-9

a 50

Aug' in libro S. Trinit'

Queritur si fieri debeat quod habet usus – rem iam venisse.

a 51

Idem

Si quis raptor ea que rapuit persolvere – noceat hoc carere.

a 52

Idem

Ut baptismus proficit parvulis in fide ecclesie – ideo minus prodest.

a 53

Fabianus episcopus

Laici quamvis religiosi sint nulli tamen – unquam attributa facultas.

H 186

a 54

Idem

Rigor canonum non dampnose remittitur - filios ordinari permisit.

a 55

Can' Antiocenes

Episcopum non licet successorem sibi constituere – constitutum esse iudicatur.

a 56

Augus' de unico baptismo in libro iiii

Forte in populo Dei stat iuxta te – corripe, excommunica, degrada.

a 57

Augustinus

Qui post acceptionem uxorem invenit – illius qui nupsit. Querendum est si post fidem datam – dimittet et priorem ducet.

[*in mg*: quia Quamvis non stringat ei manum, corde tamen et ore consentit ducende, mutuo se concedunt ...is alteri et mutuo suscipiunt.]

a 58

Idem

Si qua mulier pregnans ante partum – sicut in omnibus rebus. Queritur etiam de illo qui proprium filium – aliquatenus separari debere.

a 59

Clemens papa

Quod de sacramento superfuerit populo non - custodienda sunt sacramenta.

H 47

a 60

Augustinus

Quatuor sunt genera oblationum. Pro valde – consolationes vivorum sunt.

Hib. 15.2b, BD 20.70

a 61

Idem

Quatuor sunt que adjuvant homines post – presenti vita promeruerunt.

a 62

Preceptum solo intuitu pietatis intermissum pro eventu rei

Cum enim Leo in decretis suis cap. xlviii dicat in in cuiusque persona – post modum plectamus ultione.

Alger 1.6a-b

a 63

Hic Leo pro eventu rei quia electi fuerunt et consecrati ex laicis episcopi pietate interveniente pepercit et electoribus et consecratoribus et ipsis consecratis

Alger 1.6c

a 64

Quod iniqui si non possunt corrigi sunt tolerandi

Unde Gregorius in past' cap xxi, cum dixisset subiectionum vicia aliquando prudenter dissimulanda, sed quia dissimulantur iudicanda – infirmitate non possunt.

Alger 1.27

a 65

Quod perfectis non est deserenda malorum cohabitatio.

Inde Ambrosius. Non est valde laudabile bonum – et non consensum.

Alger 1.44

a 66

Quod senior increpandus est quando iunioribus malum <prebet>

Quapropter multum revera est arguendus cuius malicia – non increpandas restringit.

Alger 1.46

a 67

Quod nullum est detrimentum cum pseudoepiscopis et presbiteris conversari et <non> consentire

Zacharias papa Bonifacio in ea cuius est initium. Benedictus Deus pater. Propter hoc quod cum pseudoepiscopis – est coram Deo.

Alger 1.80

a 68

Qua discretionem accipiendum sit quod sancti vetant, ne prelati a subditis arguantur vel accusentur, ierumque imperant ut ab eis arguantur vel accusentur

Augustinus in soliloquiis discernens ait, Aliud est reprehendere vel inprobare – perhibere de malo.

Alger 2.16 pt

a 69

Quod cuius scitur ab omnibus culpa sciri debet ab omnibus penitentia

Qui se expurgare non potest consilio – de sepulcro vocavit.

Alger 2.36a (mod.)

a 70

Quod priusquam accusari debeat episcopus conveniendus est non semel sed sepiissime non amaro sed familiari colloquio ut corrigat que in se corrigenda cognoverit

Ut vero ordine fiat disciplina ante – cuius legatione funguntur.

Alger 2.31a

a 71

Quod subditi et prelatos humiliter reprehendere et reprehensos debent venerari

Quia ergo prius est conveniendus prelatus – despiciis venerari contempnas.

Alger 2.34

a 72

Quod prelati a subditis reprehensi vel debent se expurgare si sunt innocentes vel emendare si sunt culpabiles

Cum ergo prelati debeant a subditis – communione se purgavit.

Alger 2.35(pt)

a 73

*Quod cum levis culpa qualibet cotidiana confessione fratrum solvi credatur
criminalis tamen tantum prelatorum absolutione laxatur*
Opponunt quidam quod a minoribus vel –oratio fidelium satisfacit.
Alger 2.37

a 74

Quod sacerdotum penitentia etsi debet sciri non tamen debet ab omnibus videri
Sed sacerdos etsi penitentiam agat ita – per septem annos penituit.
Alger 2.38a

a 75

Nam legitur quod Maria soror Aaron - dignitatis recipit meritum.
Alger 2.43 med.

a 76

Quod ecclesias vel decimas vendere vel emere symoniaca heresis <est>
Item Greg' in registro. Presbiter si ecclesiam per pecuniam obtinuerit - sacerdos
inaniter possit.
Alger 3.38

a 77

Quod sola avaricia commendat symoniam
Quia ergo hereses cum suis excommunicatoribus – damnationis porcionem habebit.
Alger 3.85

a 78

Simachus papa Laurencio Mediolanensi episcopo
Vilissimus comparandus est nisi precellat scientia qui est honore prestancior.
Alger 3.58 end

a 79

Reconciliatio excommunicatorum
Cum aliquis excommunicatus vel anathematizatus penitentia – hoc notum faciat.
catena from RP 2. 418 ; BD 11. 8

a 80

Antiquitus vocabantur apostoli presbiteri. Cur autem – sollicitudo delata est.
Bernold, De presbiteris, MGH Lib. de lite ii. 143

[change of hand; text badly rubbed]

a 81

De <non> faciend expurgatione quia nichil apud decessoribus nostris statutum est
nec in legibus imperatorum aliquid tale reperitur nihil censemus quam ... Galliarum
atque Germaniarum partibus id fieri soleat, verum qui hoc faciunt ... omnis ...pulsu
non apostolica auctoritate hoc facere comprobantur.

Legislation of Innocent II

A substantial part of the legislation usually attributed the Second Lateran Council appears in a number of copies of the *Panormia* among the additions. The matter is complex, since the canons of 1139

rehearsed many of those of Innocent's earlier councils at Clermont (1130), Reims (1131) and Pisa (1135) virtually verbatim. No satisfactory edition of any of these based on all the known surviving mss has yet been printed, and the precise extent of the Pisan canons is still not clear. Without explicit manuscript authority it remains difficult to distinguish which council is intended (Somerville, *BMCL* 5 (1975) 122-30). Canons of this group have been noted so far in AaDaEaKaLeMjOdPnRaSeSgSlVb and the ancestor of Brant's edition. Somerville in *Speculum* 45 (1970) printed the text of Mj, explicitly ascribed to Pisa, and in 2009 compared this text with that of Da, showing that there were arguments for believing that the Pisa canons anticipated those of 1139 more closely than one could suppose from Mj alone. If DaMj contain canons for Pisa, those at the end of Sg represent the text of Clermont 1130 as it also survives in Freiburg UB 454, fos 132v-3. Aa,Ea,Le,Od,Pn,Ra,Se,Sl, possibly the unchecked Ka and the exemplar from which Brant printed appear to be drawn from the fully elaborated version of Lateran II in 1139, though several break off incomplete. The 2009 version of panend included a working text of some of these texts, but this has not been repeated here. It seems fairly clear that they do not form a coherent group, but rather represent a variety of distinct and independent branches of a complex tradition attested in many different forms. It was also very difficult to use, since there is no printed text which can be used with any confidence as a basis for useful comparison. The *editio princeps* by Cardinal Baronius is a faithful representation of an idiosyncratic form of the text, which alone has an awkward division of the canons and the problematic c. 13, omitted in all other reported versions, including all listed here. This is found in a compact group of manuscripts of the C version of Pseudo-Isidore, first found late in the twelfth century, and perhaps compiled in the vicinity of Reims. The text assembled for the Roman edition of 1612, upon which all subsequent printings down to that of *COGD* of 2013 are based, is composite. It preserves the subdivisions and c. 13 of Baronius, but the text in detail has been much modified, apparently from a more conventional copy, though none of the thirty-odd known medieval copies contains some of its readings. Those attached to some *Panormia* mss are a major contribution to the unstable transmission of the council, but cannot sensibly be evaluated except in that wider context, which has yet to be laid out.

ⁱ *corr. fr.* -ono